

Nr 2, 1999 årgång 36

50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

Målning av Astrid Nyström

Spiritistiska seanser

Intervju med Madeleine Lagerfelt-Lienhard

Madeleine Lagerfelt-Lienhard intervjuas av Viveka Lindgren

Foto: Bela Unger

Reportage: Viveka Lindgren

Dimman tätar utanför huset och ett mjölkvitt ljus uppfyller sakta våningen. De tända silverkandelabrarna på bordet glänser i halvdunklet.

Atmosfären känns precis som tagen ur någon film om ett gammaldags spiritistiskt sällskap där dimlika andeväsen och framvällande vit ektoplasma tar rummet i besittning.

Men jag befinner mig nu inte i en seans, varken på film eller i verkligheten, utan hemma hos psykologen Madeleine Lagerfelt-Lienhard. Det är mitt på ljusa dagen och vi pratar helt sakligt om vetenskapliga experiment under hennes tid som aktiv medlem i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning. Men mycket av det hon berättar om skulle kunna utspela sig just i gränslandet mellan vår logiska verklighet och "den andra sidan" som vi ännu inte vet något säkert om.

– Under de senaste åren har ju åtskilliga skenbara budskap från olika helgon, skyddsänglar, delfiner och utomjordiska intelligens-

ser. Men det går inte att bevisa att andra dimensioner verkligen varit inblandade, säger hon.

– Det är märkligt att det varit så lite forskning kring de fysiska fenomen som förr uppstod kring några medier – andematerialisationer, svävande föremål, röster och knackningar som faktiskt inte bevisats vara bluff. Om bara en bråkdel av alla dessa fenomen verkligen är äkta, raseras ju vår världsbild i grunden!

Redan i 8-årsåldern var Madeleine intresserad av det som inte kunde förklaras på vanligt sätt.

– Morfar hade flera spiritistiska böcker som jag älskade att bläddra i. Jag varett allvarligt barn som funderade mycket över spöken, magi, vad som händer efter döden och allt som ansågs ockult och mystiskt.

Madeleine utbildade sig till psykolog och var i många år varit verksam inom barn- och vuxenpsykoterapi. Hon har till nyligen tagit emot patienter på sin privatpraktik.

– De har oftast varit människor med ångest och olika fobier, men det har också kommit personer som känt till mitt intresse

för parapsykologi och hoppats att någon äntligen skulle ta deras oförklarliga upplevelser på allvar.

Även som vuxen fortsatte hon att fascineras av det okända, trots att alla sådana fenomen fullkomligt avvisades av den etablerade vetenskapen på 40- och 50-talet.

I tonåren lärde Madeleine känna Eva Hellström som senare kom att starta den första parapsykologiska föreningen i Sverige.

– Hon hade då en nära kontakt med spiritualisterna och ordnade ungdomscirklar där vi hade egna seanser med "borddans". Vi satt i ring och la händerna på ett trebentlitet träbord, som vickade ett visst antal gånger när "andarna" svarade ja eller nej på våra frågor! Men precis som i den populära leken "anden i glaset" är det tydligt att svaren styrs av våra egna omedvetna önsningar, betonar hon.

Forsknings-sällskap

År 1948 grundades Sällskapet för Parapsykologisk Forskning i Stockholm av Eva Hellström, och Madeleine kom att bli en av dess första medlemmar.

– Eva var en märklig och mycket begåvad personlighet som ofta drömde

sanndrömmar. Hon hade blivit alltmer kritisk till de alltför påtagliga "andeuppenbarelserna" under en del spiritistiska seanser. Med föreningen SPF ville hon starta vetenskapliga undersökningar kring paranomala fenomen som telepati (tankeöverföring), klärvoajans (fjärrsyn), prekognition (förutvetande) och psykokinesi (tankens påverkan på föremål).

– I början var vi väl mest en samlingsintresserad amatörer som snarare läste om nya parapsykologiska rön än bedrev egen forskning, minns Madeleine. Många medlemmar i SPF hade höga befattningar inom bl a medicin, psykiatri, naturvetenskap och filosofi. Men nästan alla höll på den tiden sitt intresse hemligt för att inte bli motarbetade i sin yrkeskarriär! Parapsykologins ställning har förbättrats på senare år, eftersom man genom upprepade försök i laboratoriemiljö kunnat bevisa att paranomala förmågor faktiskt existerar.

Gamla tiders seanser

Madeleine berättar gärna om gamla tiders spiritistiska seanser, som var betydligt mer spektakulära än dagens seanser. Mediet talade med främmande röst, föremål flög genom luften och ektoplasma fick andarna att ta fysisk gestalt. Det mest kända fallet genom tiderna är skotten Daniel Dunglas Home som verkade i slutet av 1800-talet. Inför flera vittnen ska han ha lyft från marken under en seans och sedan raklång svävat ut och in genom olika fönster!

– Många noggranna undersökningar gjordes av dessa fysiska medier som uppträdde kring sekelskiftet. En av de sista som framkallade materialisationer var dansken Einer Nielsen på 40-talet. Men när jag en gång besökte honom tillsammans med en grupp andra parapsykologer, ställdes seansen tyvärr in i sista stund! Kanske var vi för skeptiska för att han skulle lyckas?

Oförklarliga fenomen

– Ofta skedde de gåtfulla händelserna i talt mörker och en del visade sig senare vara skickligt bedrägeri med "ektoplasma" i form av gasbindor och svävande ballonger som skulle föreställa andar. Men det finns sådant som ännu inte fått någon logisk förklaring. Man har faktiskt konstaterat att ett medium förlorade i vikt under en seans där hon fått ett bord att flyga av sig självt i rummet. Efteråt hade bordet istället blivit tyngre!

Dessa materialisationsmedier började försvinna någon gång på 30-talet. I stället kom de mentala djuptransmedierna som enbart förmedlade verbal kontakt med andra sidan. När de föll i trans, förändrades

deras röst och ansiktsuttryck. Detta var ett speciellt medvetandetilstånd då andarna skulle ta kroppen i besittning.

– Tyvärr finns inte en enda av dessa fascinerande förmågor kvar idag. De som numera istället "kanaliserar" olika överjordiska väsen, pratar med sin vanliga röst och "andarna" verkar ofta vara egna fantasier, säger Madeleine som själv inte glömmer det märkliga besöket hos ett av Sveriges mest berömda medier, Ernst Broberg, på 40-talet.

Fritt svävande trattar

– Han var känd både som djuptransmedium och för att framkalla fysiska fenomen under sina seanser. Jag var där av nyfikenhet som en tillfällig besökare och satt därför utanför själva kretsen, medan de andra deltagarna var placerade i en sluten ring runt honom. Jag minns att Ernst Broberg gick in i trans och att rösten blev mörkare när kontrollanden tog över hans kropp. Som hjälpmedel hade han en sorts trattliknande megafoner i celluloid som skulle förstärka anderösterna. Ljuset släcktes, megafonerna började lysa med ett grönt fosforoscerande ljus i mörkret samtidigt som de rörde sig fritt i luften! Ur dem strömmade anderöster som meddelade olika personliga budskap till deltagarna. Jag blev alltmer skeptisk och var övertygad om att det hela var ett högtalartrick och att de flygande trattarna var upphängda på något sätt. Vi var strängt förbjudna att röra vid megafonerna men när en av dem plötsligt stannade framför mig, lyfte jag ändå handen och kände överallt i luften. Nu skulle bluffen avslöjas! Men där fanns inga trådar!

Madeleine var tagen över upptäckten men sökte ändå fler bevis för att de verkligen hade besök från andra sidan.

– Rösten i megafonen framför mig sa: "Det är mormor!" Min mormor var död sedan fyra år. Jag bad då om ett tecken som skulle visa att det verkligen var hon som talade. Rösten sa: "Minns du ringen som gick att dela?" Då blev jag alldeles stel. Mormor hade en gång visat mig sin speciella ring som var mycket ovanlig och gick att bryta upp i två delar. Det var ingen annan som kände till den ringen mer än vi två!

Flygande blomma

En annan minst lika märklig händelse upplevde Madeleine på 70-talet hos ett annat spiritistiskt medium,

Agnes Röklander.

– Detta skedde på en seans i fullt dagsljus och är därför ännu svårare att bortförklara. Mediet hade fallit ner i djuptrans och talade med olika röster allteftersom olika andar avlöste varandra. Men allt de sa kändes så ointressant och kunde gälla vem som helst. Då ropade jag till mediet: "Ge mig ett tecken på andarnas närvaro! Låt något föremål sväva i luften!" Det var egentligen mest på skämt, jag trodde ingenting skulle inträffa.

– Döm om min häpnad när en blomma plötsligt av sig själv flög upp ur en vas på bordet, for i en vid båge tvärs över rummet och landade framför mina fötter! Jag var fullkomligt förstummad och frågade mediet när hon vaknade ur transen, om händelsen. Men hon visste inget om detta. Agnes Röklander var inte heller känd för att utföra den sortens fysiska uppvisningar. Hon verkade faktiskt mest obehagligt berörd, minns jag.

Psykiska krafter

Som parapsykologisk forskare vill Madeleine ändå varken slå fast eller avvisa tanken på att själen lever vidare efter döden i en annan dimension. Medan somliga anser att alla oförklarliga fenomen under seanserna bara är skickligt bedrägeri, finns en alternativ förklaring som handlar om människors egna psykiska krafter.

– Istället för besök från andevärlden skulle det handla om telepatisk förrnå, att mediet på något sätt kan "avläsa" deltagarnas minnesbilder av de döda anhöriga. När saker flyger omkring av sig själva, är det psykokenetiska krafter som är i rörelse, dvs vår egen energi påverkar föremål i omgivningen. Fast egentligen låter den förklaringen inte mindre underlig än att det faktiskt är de dödas andar som ibland träder in från andra sidan och griper in i vår verklighet, säger Madeleine tankfullt.

Vilka är det som förvillar?

En notis under Namn och nytt i DN den 12 januari 1999 meddelar att föreningen Vetenskap och Folkbildning har utsett Erland Lagerroth till "årets förvillare".

Tursamt för mig uppmärksammades notisen av redaktören för Sökaren Sven Magnusson, som informerade mig om min upphöjelse. Tursamt därför att annars hade jag aldrig fått veta om saken. Föreningen har nämligen inte underrättat mig om sitt val – den anser tydligen inte utmärkelsen vara av den vikt att den utvalde behöver underrättas.

Notisen i DN framhåller visserligen att valet inte ska ses som en utmärkelse, men det håller jag inte med om. Föreningen med det till synes oproblematiska namnet "Vetenskap och Folkbildning" har utmärkt mig som den främste förvillaren under året. Min verksamhet har fått sådana proportioner att den måste brännmärkas av de rätt-tänkande.

Föreningen har därtill haft vänligheten att ytterligare synliggöra min verksamhet genom att rikta uppmärksamheten på två av mina skrifter: boken "Världen och vetandet sjunger på nytt" från 1994 och artikeln "Från kaos till kosmos och tillbaka igen. Om två sorters vetenskap" i tidskriften Tvärsnitt nr 2, 1998. Jag tackar för hjälpen!

Vad är det då för en förening som anser sig kallad och kompetent att utdela sådana domar (man utser också "årets folkbildare")? Notisen i DN vet besked: "Föreningen grundades år 1982 och har, som den beskriver sig själv, tagit som sin uppgift att främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. I synnerhet ägnar man sig åt att i en fri opinionsbildning bekämpa de felaktiga föreställningar som förekommer i frågor vilka kan avgöras vetenskapligt."

Men beskedet är kanske inte så entydigt. Att "i en fri opinionsbildning bekämpa [...] felaktiga föreställningar" – det låter lite konstigt. Var ligger friheten, om det redan är fastslaget vilka föreställningar som är felaktiga? Mer besked om föreningen och dess verk-

samhet – mycket mer – kan man få genom att på Internet söka på "Vetenskap och Folkbildning". Här presenteras föreningen, dess styrelse och dess tidskrift Folkvett. Och här listas årets folkbildare och årets förvillare sedan 1987 och ges "länkar av intresse för skeptiker" (skepticism är ett nyckelord).

Det enda som inte ges är en definition av nyckelbegreppet i föreningens verksamhet och idealbildning: vetenskap. Vad vetenskap innebär är tydligen en självklarhet, liksom att denna vetenskap är något entydigt gott, något som måste försvaras mot alla "felaktiga föreställningar".

Det är fråga om *vetenskaplig fundamentalism*.

Jag vill här gärna rikta uppmärksamheten på vad språkprofessorn Sven Öhman skriver i sin bok "Svindlande perspektiv. En kritik av populärvetenskapen" (1993).

Vetenskapens vanliga vardag, forskarmajoritetens tillvaro, är gråmelerad, dominerad av rutinsysslor, mest befolkad av rätt så ordinära människor, i allmänhet kompetenta var och en på sitt område, visserligen, men vanligtvis varken särskilt geniala, modiga eller beslutsamma. Man sköter sin undervisning och sin forskning, i allmänhet utan större åthävor. Skriver Öhman.

Det är nog, dessvärre, en ganska sann bild, och mindre sann blir inte fortsättningen. Forskarna är yrkesmänniskor, betonas det, var och en utövar ett hantverk. "Inför okända, revolutionerande idéer intar de därför alldeles automatiskt en skeptisk hållning. Innan man ger sig in på någonting, vill man först se att det är genomförbart."

Man frågar sig då hur dessa gråmelerade skeptiker någonsin skall kunna få se att något "är genomförbart". Tydligen måste någon mindre skeptisk, mer modig och färgstark person ge sig i kast med det okända för att därmed söka vidga vetenskapens gränser.

Hur skall nu den försiktiga forskaren kunna avgöra, om något nytt inom vetenskapen till äventyrs är värt att satsa på? Jo, framhåller Öhman, om det en dag står klart att någon faktiskt har lyck-

"De dummaste prästerna hittar flest kättare, påpekade redan Linné. Vetenskapskyrkan har präster som Sven Ove Hansson i föreningen Vetenskap och Folkbildning."

Eva Moberg i Ordfront Magasin, nr 6, 1998.

ats göra ett genombrott med helt nya idéer – så väl att etablerade auktoriteter börjar tala varmt om saken i uppmärksammade plenarföredrag – då kan attityderna vända. Man ser då kanske en öppning för egna framgångar i föregångsmannens spår. Man är villig att ta chansen, när risken inte ter sig alltför stor.

En tydligare lojalitetsförklaring till etablissemanget och auktoriteter och ett mer aningslöst accepterande av fegheten vet jag mig aldrig ha läst i en seriös framställning. Vi är nära "Hamiltons slutsats", sådan denna har räddats undan glömskan av Sven Lindqvist i hans bok "Hamiltons slutsats": "Om man tar i beaktande de avseenden, som i avseende på jordegendomen bör tagas i beaktande, så finner man att det är alldeles bäst, precis som det nu är." För att inte tala om John Chronsoughs världsvisa ord: "Intet är lyckligare för en människa än att allt ifrån begynnelsen lära sig att i allt vörda och lyda sin öfverhet."

Av ett sådant vetenskapssamhälle kan man inte vänta sig några stora nyheter och framsteg, väl däremot så mycket mer av vad som har kallats "den intellektuella-institutionella trögheten i den akademiska verksamheten".

Det är föreningen Vetenskap och Folkbildning med dess okritiska fixering vid vetenskapsideal från 1600-talet, vilka lett till dagens kris för mänskligheten, biosfären och Jorden, som är den store förvillaren, den som förvillar folkbildningen. Ljusets riddarvakt – de rätt-tänkande inom vetenskapen – slår i verkligheten vakt om mörkret.

Erland Lagerroth

SÖKAREN

Adress Box 10
663 21 SKOGHALL
Telefon 054-51 89 00
Fax 054-51 89 02
E-post red@sokaren.se
Postgiro 70 60 47-8
Bankgiro 372-8128
Hemsida på Internet www.sokaren.se

Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson

Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-

Annonser Ring för prislista

Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund

ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Viveka Lindgren: Spiritistiska seanser	2
Erland Lagerroth: Vilka är det som förvillar?	4
Erland Lagerroth: Nya tankar om vetenskap och världsbild	6
Bertil Falk: Zarathustras lära och parsernas tro	8
Bertil Falk: Dagens parser och deras bakgrund	9
Inga Sanner: New Age – en historia om kärlek	12
Bertil Falk: Våras det för Clive Backster?	16
Jan Erik Sigdell: Kan reinkarnationstanken få stöd i Bibeln?	18
Åsa Freij: Den nya verkligheten. Den nya människan.	26
SM: Självförvandling enligt Peter Koestenbaum	28
SM: Mordet på Olof Palme	30
Kerstin Stina Carlsson: Dena nya kopernikanska revolutionen	38

På intelligenta sökarvägar

Medlemmarna i föreningen Vetenskap och Folkbildning kallar sig skeptiker. De tillhör en internationell rörelse, där man är "skeptisk" till det som inte stämmer med den naturvetenskapliga världsbild som idag är den dominerande i den akademiska världen. De vänder sig mot allt som de tycker luktar mystik. Den moderna fysiken är klar och begriplig för den rationella tanken, menar de. De är därför skeptiska till nytänkare som Fritjof Capra och Amit Goswami, som de tycker fantasierar ihop mystiska orsaker och sammanhang, som fysiken inte behöver.

De har alltså en vetenskapskonservativ inställning. I deras världsbild styrs allt på ett enkelt materiellt orsak-verkan-sätt. De företräder traditionellt tänkande i en tid när radikalt nya, intressanta idéer träder fram inom naturvetenskapen.

Erland Lagerroth visar i ett dräpande genmäle på sidan 4 – sedan han av föreningen Vetenskap och Folkbildning fått utmärkelsen "årets förvillare" – att dessa så kallade skeptiker inte är några kloka tänkare.

I ett reportage berättar Madeleine Lagerfelt-Lienhard om seanser med fysiska fenomen, som hon deltagit i. Sådana fenomen är mycket sällsynta men med all sannolikhet verkliga. De visar att icke-materiella krafter är i verksamhet i vår värld.

Erland Lagerroth skriver om en av de viktigaste vetenskapliga nytänkarna i nutiden – som säkert får "skeptikerna" att gå i taket – Fritjof Capra.

Bertil Falk, som varit frånvarande i Sökaren under flera år, återkommer glädjande nog i detta nummer. Han har intresserat sig för religionsstiftaren Zarathustra och parserna.

Jan Erik Sigdell hävdar i ett debattinlägg att det finns stöd i Bibeln för reinkarnationsläran. Men man skall

komma ihåg att kristendomen ända från början har förkunnat *ett* liv och därefter domen. Reinkarnationsläran är obiblisk. Jesu lära enligt Bibeln har i alla händelser inga klara ord om människornas återfödelser.

Inga Sanner har som idéhistoriker intresserat sig för kärlekstanken i New Age. Därmed visar hon på ett mycket positivt inslag i denna av många "intellektuella" föraktade nutidsrörelse.

Bertil Falk har i New Scientist läst om forskning som för tankarna till den upptäckta som Clive Backster ansåg sig ha gjort för flera år sedan: att växter har känslor!

Vem mördade Olof Palme? Att ställa den frågan är ju också ett sökande efter sanning. Det är en nyfikenhet som gjort att jag har läst tolv böcker i ämnet och åtskilligt på Internet. Något sensationellt avslöjande kan jag inte komma med. Det finns vissa indicier men inga juridiskt giltiga bevis.

Stina Carlsson skriver om en önskvärd inre, andlig, revolution hos människan, vilken kunde leda till goda förändringar på jorden.

I detta nummer lägger jag in två artiklar från tidigare årgångar – 1980 och 1983 – som visar vad klok-New Age kan innebära. Det rör sig om referat av två föredrag på *Levande företag i en ny tid*-konferenserna, som konsultföretaget P&P anordnade i början av 80-talet. Tyvärr upphörde dessa konferenser, där en stor del av de ledande personligheterna inom klok-New Age framträdde. Idag ser vi tyvärr knappt spåren efter den kloka New Age-rörelsen. New Age är nu i det allmänna medvetandet något annat än då.

Men efter några års passivitet kan ju de kloka, banbrytande tankarna återkomma. Det behövs kanske att någon betydande folkledare träder fram – av Are Waerlands kaliber.

SM

Nya tankar om vetenskap och världsbild

Av Erland Lagerroth

Det har kommit en ny bok av Fritjof Capra: *The Web of Life. A New Scientific Understanding of Living Systems* (Anchor Books, New York, 1996).

I Sverige är Capra framför allt känd för Fysikens Tao från 1975, som kom i svensk översättning 1981 med underrubriken "Ett utforskande av parallellerna mellan modern fysik och österländsk mystik". Den målsättningen renderade honom åtskillig kritik, eftersom han ansågs ha gjort det österländska tänkandet alltför enhetligt.

Senare har Capra i stort sett stannat på den här sidan Ural: *The Turning Point. Science, Society and the Rising Culture* (1982) och nu alltså *The Web of Life*. Än en gång ger sig Capra i kast med vad han i den mellersta boken kallar "the rising culture", dvs det nya tänkande, det nya paradigm, som han – och många med honom – menar idag bör ersätta eller komplettera det tänkande, den vetenskap, den världsbild som härrör från 1600-talets stora förnyare och som fört oss till den värld vi nu lever i – på gott och ont.

Och efter tio års förberedelser – bland annat intervjuer med de stora aktörerna – har Capra mognat till att göra en översikt av samma klass som Eric Jantschs storverk från 1980, *The Self-Organizing Universe*.

Men mycket har hänt sedan Jantsch gick ur tiden 1980, och Capra förmår tydligare urskilja hur det nya tänkandet har växt fram och hur de olika idéerna förhåller sig till varann. Han skriver helt enkelt det nya tänkandets historia – så etablerat har det hunnit bli vid det här laget. (Samtidigt vägrar den maktägande vetenskapen i Sverige allttjämt att erkänna att något har

hänt.)

Capras bok är en pedagogisk fullträff, om också tyngd av onödiga upprepningar. Det är fråga om en växling i perspektiv från del till helhet, från ett mekanistiskt, reduktionistiskt, atomistiskt tänkande till ett holistiskt, organistiskt och ekologiskt – alltså en växling i tankeformer, i sätt att tänka. Det senare sättet kallar Capra *systemtänkande*: man ser att verkligheten består av fungerande system, dvs helheter – inte av tillfälligt utspridda delar.

Under det tidiga 1900-talet och speciellt i 20-talets Tyskland, utmärkt av en anti-mekanistisk åskådning, en "hunger efter helhet", prövade biologerna nya begrepp och tänkesätt: "organisation", "system" och så småningom också "mönster". Man blev klar över att system är integrerade helheter med egenskaper som ingen av delarna har. Sådana egenskaper blir borta med vinden, om man sönderdelar systemet i dess beståndsdelar. Därmed har Descartes' reduktionistiska analys visats vara otillräcklig och vilseledande. Helheten är inte bara summan av sina delar, utan något mer: en organisation av delarna.

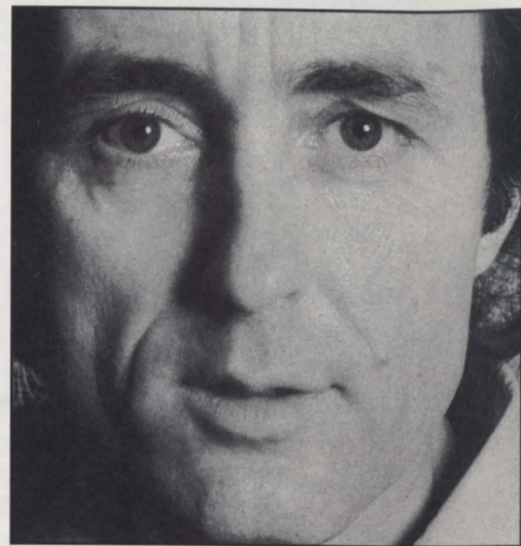
Ur den organistiska skolan i biologin utvecklade sig ekologin, som beskriver sammanhangen i naturen. Ordet "ekologi" präglades av Ernst Haeckel. Eduard Suess lanserade begreppet "biosfär", och Vladimir Vernadskij utvecklade en teori för biosfären: livet är en "geologisk kraft" som skapar sin egen omvärld. I dag vet vi att organismerna inte bara tillhör ekologiska gemenskaper utan också själva är komplexa ekologiska system, som innehåller en rad mindre organismer.

Före utgången av 30-talet hade

systemtänkandets väsentligaste kriterier formulerats. Till dem hör att sammanhangen, relationerna, är primära, inte "objekten". Världen blir ett nätverk av relationer. Därför är fysiken inte längre den grundläggande vetenskapen, skriver fysikern Capra. Eftersom det i nätverken inte finns några yttersta fundament, är fysikens fenomen inte mer grundläggande än biologins eller psykologins. Det är bara fråga om olika systemnivåer. Varför skulle den atomära eller subatomära nivån vara mer "verklig" eller avgörande än mer komplexa nivåer? Den är bara mer "elementär". Tanken på den minsta "delen" som universums nyckel är analysens och reduktionismens fatala misstag. Det mest intressanta är ju i stället de "högre" nivåerna – inklusive vi själva.

Capra urskiljer också en andra riktning i 1900-talets utforskning av världen som system: processtänkandet. Biologen Ludwig von Bertalanffy ville grunda en allmän systemteori, en generell helhetens vetenskap. Han insåg att levande organismer var öppna system, som i en fortlöpande process måste matas med materia och energi från omvärlden för att kunna bli vid liv, och han präglade begreppet "flytande jämvikt" för ett sådant tillstånd.

Större betydelse har dock cybernetiken fått. Den har utvecklats av en grupp matematiker, hjärnforskare och ingenjörer, bland dem Norbert Wiener, John von Neumann, Claude Shannon och Gregory Bateson. Cybernetik betyder "styrmanskonst", och ordet skall tas bokstavligt: styrmannen vid rodret, som löpande korrigerar avvikelser ur kursen genom ett stort antal små roderutslag, är ett mönster för vad det är fråga om (det är samma sak när

Fritjof Capra, en nya tidens man

vi går, står eller cyklar). Vad det gäller är alltså system som regleras genom feedback: båten avviker ur kurs, men information om detta "matas tillbaka" till "styrmannen", som kompenserar genom utslag åt motsatt håll, osv i en oändlig process. Feedback, återkoppling, "rundgång" är nyckelbegrepp i det nya vetenskapliga tänkandet om hur livet fungerar.

På 1950- och 1960-talet slog systemtänkandet igenom i teknik- och företagavärlden, men egendomligt nog förhåller det sig tvärtom med livsvetenskaperna. 50-talet var årtiondet för genetikens triumf, upptäckten av DNA, och den ställde uppfattningen av livet som system helt i skuggan. Under två årtiondens forskning klarade man detaljerna i den genetiska koden och trodde att alla biologiska funktioner lät sig förklaras av molekylära strukturer och mekanismer. Biologerna hade blivit lidelsefulla reduktionister. Men problemen med detta mekanistiska tänkande har blivit alltmer uppenbara. Biologerna har lärt sig alfabetet i den genetiska koden, men de har föga aning om syntaxen, menar Capra. De vet inte vad liv är. Det behövs ett växelbruk mellan analytiskt tänkande och systemtänkande.

Till detta kommer att systemtänkandet var utsatt för generell kritik därför att det inte ledde till en formell matematisk teori – naturligt nog, eftersom samtidens matematik inskränkte sig till lineära ekvationer, som inte dög till att beskriva icke-lineära dynamiska system. En sådan matematik kom emellertid att framväxa med datorn. Den nya matematiken är fasrummets, attraktorns, kaosteoriens, den fraktala geometriens och de komplexa talens matematik – av Capra framställd med ovanlig pedagogisk klarhet – en matematik som förmår handskas med den verklighetens komplexitet som den traditionella matematiken sopade under mattan.

Samtidigt utvecklades ett begrepp som visade sig innebära helt nya möjligheter: *självorganisation*.

Begreppet självorganisation har, visar det sig hos Capra, en ganska komplicerad historia. Många har bidragit alltsedan slutet av 50-talet, men två teorier har fått störst betydelse. Ilya Prigogine tycks ha utgått från det gåtfulla i att livsprocessen kan försiggå långt från statisk jämvikt, men som professor i fysikalisk kemi sökte han förklaringar i liknande men enklare fenomen i fysik och kemi. Vad han fann kallade han "dissipativa strukturer" för att betona att det krävs energi för att starta och underhålla sådana processer, energi att för-

bruka eller förskingra ("dissipiera"). En-ergin kunde "avfyras" och underhålla en självförstärkande återkopplingsslinga, som nära nog omedelbart skapade en ordning, som ingen trodde var möjlig. På så vis uppkommer ordning genom den oordning som förskingrande av energi innebär.

De chilenska hjärnforskarna Maturana och Varela har koncentrerat sig på livets problem. Och de anser att livets kännetecken är att det inte bara organiserar sig självt utan också producerar sig självt, i den meningen att det producerar de delar som konstituerar organismen. Livet producerar sina beståndsdelar, men dessa alstrar och uppehåller samtidigt livet, i enlighet med den ömsesidighet, den växelverkan, som utmärker alla dessa processer. Detta kallar de "autopoiesis", självproduktion.

Det märkliga med Prigogines teori om dissipativa strukturer är ju att den visar att liv och "materia" existerar på samma sätt, nämligen som dynamiska, icke-lineära system. Med Maturana och Varela kan det väl sägas att livet är ett strå vassare som tillverkar sina egna beståndsdelar; det gör kanske inte virveln och ljuslågan och naturens otaliga kretslopp: de skapar "bara" sin egen struktur. Men det är just detta egna skapande som är det sensationella: materia är inte den tröga massa vi inbillade oss utan, när energin bjuder upp till dans, visar den sig kunna dansa.

Capra försöker skapa en syntes av allt det vetande, alla de teorier han förmedlar, vad han kallar "Capra-syntesen". Han urskiljer tre dimensioner av eller nyckelkriterier för levande system. De två första kallar han, efter Maturana och Varela, "mönster" och "struktur". De svarar mot de urgamla distinktionerna mellan form och substans, ordning och materia, kvalitet och kvantitet. Mönster definieras som en "konfiguration av relationer"; struktur däremot som ett "förkroppsligande" av detta mönster.

För den som umgåtts med strukturbegreppet under större delen av sin tid som forskare är detta svårsmält. "Struktur" har man just uppfattat som en "konfiguration av relationer". Hade det inte varit bättre med ord som "uppbyggnad" eller "konstruktion"?

Skillnaden är nu att vid studium av den fysikaliska "strukturen" kan man mäta och väga, men det kan man inte med mönster: de är i princip abstrakta. Det är här 1600-talsempirin och (den logiska) positivismen står på näsan, för deras vetenskap skall bara syssla med det som kan iakttas med sinnena. Och ändå styr dessa mönster världen.

Forskningen har i allmänhet favoriserat den fysikaliska dimensionen, men det finns också en motsatt tradition, från Pythagoras över Aristoteles till Goethe, romantiken och de organistiska biologerna. Det är två helt skilda riktningar, som har konkurrerat med varandra, men Capra vill nu åstadkomma en syntes: det är fråga om två sidor av samma sak: livsprocessen.

Och just i processen finner han en tredje och sista dimension, ett tredje kriterium på liv. Det är i livsprocessen som det kontinuerliga förkroppsligandet av organisationsmönstret försiggår. Processen är förbindelsen mellan mönster och struktur.

Så är alla tre kriterierna avhängiga av varann. Mönstret låter sig bara iakttas när det förkroppsligas i en materiell struktur, och förkroppsligandet är en fortlöpande process. Det är fråga om tre aspekter av livet, men de kan aldrig lösgräas från varann.

Capra konkretiserar nu sin syntes på ett överraskande sätt. Han föreslår att livets mönster är autopoiesis, dess struktur dissipativ och dess process kunskapsproduktionsprocessen, kognitionen, sådan denna har definierats först av Gregory Bateson och sedan av Maturana och Varela. Det sista verkar i häftigaste laget. Men med "kunskap" menas här en levande varelses hela kännedom om sin yttre och inre omvärld, all den erfarenhet den behöver för att kunna leva – vilket på en och samma gång innebär skapandet av en "världsbild" och upprätthållandet av självproduktionen. För det behövs varken hjärna eller nervsystem, bara någon sorts sinnesorgan. Och denna kunskap, denna erfarenhet betecknas som "mind", vilket i Batesons fall har översatts med "ande".

Det är, om man så vill, fråga om ett nytt begrepp. "Ande" är inte längre ett (tänkande) ting, som Descartes menade, utan det fortlöpande resultatet av kunskaps- och livsprocessen. Den organiserande aktiviteten hos levande system är en "andlig" aktivitet, och det oberoende av om systemet är människa, djur, bakterie eller växt.

Med detta menar Capra att Maturana och Varela har övervunnit den cartesianiska dualismen mellan ande och materia. Men, måste man fråga sig, hur är det då med system som inte är "levande"? Prigogines dissipativa strukturer finns ju överallt i naturen (men inte i den artificiella tekniska värld som vi har byggt upp omkring oss). Också de organiserar sig själva, producerar sig själva, reglerar sig själva och överskrider sig själva. Också detta är i så fall en "andlig" verksamhet.

Zarathustras lära och parsernas tro

Av Bertil Falk

Man brukar säga att den parsiska religionen är dualistisk. Den bygger på uppfattningen att det finns en Gud, Ahura Mazda. Ahura Mazda har skapat världen och står för allt gott. Men när Ahura Mazda framträtt och skapat den goda världen, så trädde en annan gestalt fram – Angra Mainyu – en motskapare, som skapade allt ont, sjukdomar och liknande.

I en slutlig uppgörelse kommer denna onda skapare att förlora kampen. Exakt hur detta uppfattades för 2500 år sedan är inte gott att säga, men det anses att med tiden har parsernas religion kommit att påminna om den uppfattning om en skapande Gud och en motverkande djävul som finns i andra religioner.

Någonstans i ett dunkelt förflutet har dagens mazdaism och hinduismen med dess olika reformreligioner ett gemensamt ursprung. Zarathustras framträdande likt en forntida Luther innebar emellertid att religionerna trots vissa gemensamma ytliga drag blev helt olika varandra. En olikhet som är betydligt större och mer avgörande än t ex skillnaden mellan katolicism och protestantism.

Till skillnad från hinduismen och de ur hinduismen framsprungna religionerna jainism, buddhism och sikhism (den senare en storstilad ansträngning på 1500-talet att överbrygga trosföreläggningar mellan hinduism och Islam), så lär parsism inte ut läran om reinkarnation.

Forskaren Bharucha konstaterar att "zoroastrianismen lär att Gud har försett den mänskliga själen med all den utrustning som gör det möjligt för människan att utföra sitt verk framgångsrikt".

Detta leder i sin tur till följande uttalande om människan att "när själen således försetts med alla nödvändiga hjälpmedel, förväntas människan att framstå som framgångsrik i sin moraliska karriär och få sin belöning. Men om han misslyckas, kan han inte förvänta sig en segerrik frälsning, vilket är okänt för den zoroastrianska läran".

Det finns alltså ingen Kristus som kommer till undsättning när en parser har misslyckats. Någon kristen "nåd allena" föreligger inte. Parsern får själv ta det hela ansvaret för sitt liv. Parsern formar sitt eget

Världens största eldtempel i den lilla byn Udvada påminner om en herrgård av amerikansk sydstatstyp.

liv och Bharucha konstaterar, att vad beträffar själens yttersta mål sedan den dödliga kroppen lagts av, så handlar det om att gå till himlen eller helvetet i enlighet med styrkan hos människans goda eller onda gärningar och fortsätta sitt nästa, andra liv.

En annan iakttagare vid namn Zaehner understryker att den zoroastrianska etiken enligt Aahurbaadh, som levde på 400-talet efter Kristus, sammanfattar typiska parsiska karaktärsdrag, "Lev ett gott och nyttigt liv, var omtänksam om andra, uppfyll dina religiösa förpliktelser, odla marken, uppföd din familj och uppfostra dina barn så att de blir läskunniga och kultiverade." Det är med andra ord ingen slump att läskunnigheten hos Indiens parser är hundra procentig. De lever i det avseendet enligt dessa 1600 år gamla visdomsord.

I Gatha XXX uppmanar Zarathushtra sina åhörare "att noga lyssna, att pröva på ståenden i ljuset av förnuftet och komma fram till ett självständigt beslut, eftersom var och en har rätt att formulera sin tro och sina uppfattningar". Buddha som framträdde senare kunde inte ha uttryckt saken bättre.

Litteratur:

Bharucha, Ervad Sheriarji Dadabhai, "Zoroastrian religion and customs" (Bombay 1979).

Kulke, Eckehard, "The Parsees in India" (Delhi 1978).

Zaehner, R.C., "The Teachings of the Magi" (New York 1976).

"The Zend-Avesta" i tre delar, översatt av James Darmesteter, utgavs redan på 1880-talet och har sedan dess kommit i ständiga nytryck med stöd av Förenta Nationernas kulturella organ UNESCO. Dessamma gäller Pahlavi Texts som föreligger i fem volymer. Artikelförfattaren har under årens lopp införskaffat sin uppsättning av de totalt åtta volymerna hos The New Book Depot, 18-B Connaught Place i New Delhi. De vackert inbunda böckerna kostar där 200 rupier stycket, vilket är mindre än 40 kronor. Totalt finns det i den UNESCO-stödda serien "Sacred Books of the East", som redigerades av ingen mindre än F. Max Müller, 50 böcker, som innehåller religiösa urkunder från olika asiatiska religioner.

Dagens parser och deras bakgrund

Av Bertil Falk

Udvada är en liten by som ligger nära kusten till Arabiska sjön i den indiska delstaten Gujarat, söder om staden Valsad och norr om den före detta portugisiska kolonin Daman. Det är en stillsam plats. Allt andas frid. Husen kan tyckas lite speciella. Ut mot vägen har de täckta verandor, som är lika långa som husen. På dessa verandor hänger oftast från taket gungsoffor av trä. Kanske gungar lätt en gammal vithårig dam i en, kanske hänger en annan stilla och tom. Bakom altanen finns en öppen dörr och i alla dessa hus skymtar en bild. Vid närmare betraktan visar det sig att bilden föreställer Zarathustra eller Zoroaster.

Udvada är helt enkelt en by av parser eller mazdaister. Och inte bara det. Udvada är något av ett världscentrum för mazdaisterna. I byn finns hotell som tar emot de parser spridda över världen, som kommer på besök.

Här ligger nämligen världens största Eldtempel, en stor vit träbyggnad med en altan som inramas av pelare. Utanför templet står försäljare iförda svarta hättor. De säljer bland annat små pinnar av sandalträ. Fromma besökare köper dessa pinnar och går in i templet, där den eviga elden brinner på altaret. De lägger de väl-doftande sandalpinnarna på elden och välldoften stiger med röken mot himlen till Ahuru-Mazda – den ende guden, den gode Skaparen.

Vi som inte tillhör parsernas religion får inte komma in i Eldtemplet. Vi kan inte konvertera till parsismen. Parserna missionerar inte. Man måste vara född parser för att ingå i samfundet. Det betyder att åtminstone pappan måste vara parser. Mamman duger inte. Hos judarna är det som bekant tvärtom. Där är det mamman som räknas, vilket i sammanhanget förefaller mera förnuftigt. Vem mamman är vet man alltid. Pappan kan man aldrig vara lika säker på.

Visserligen finns det – framför allt i Tyskland – människor som anammat den parsiska religionen, men inte heller de får komma in i Eldtemplen. De får bygga sina egna tempel. Det har parserna inget emot.

Den parsiska religionen, som möjligen

är den första monoteistiska religionen (det är inte helt utrett), är en arisk religion, besläktad med den indoeuropeiska religion som predikas i de indiska Veda-böckerna och som numera tar sig uttryck i hinduismen och dess avläggare. Många av de namn och företeelser som finns i Veda-böckerna återfinns också i parsernas Avesta (också kallad Zend-Avesta) och de så kallade pahalvi-texterna.

Vördsnaden för elden är således gemensam för de båda religionerna. Redan första kapitlet i Rig-Veda talar om Agni (elden), en gudomlighet, och vid viktiga hinduiska ceremonier förekommer alltid elden. Således går hinduiska brudpar alltid ett antal varv kring en eld. I vedisk tid var elden en gudom. Parserna har ofta kallats för elddyrkare, men de tillber inte elden. Elden är för dem snarare en renhetssymbol och som nämnts också en form av budbärare till Gud.

Det märkliga med den eld som brinner i Udvada är att den tändes för cirka 1700 år sedan i Iran och aldrig har slocknat. När muslimska erövrare intog Iran flydde många mazdaister över havet till Indien. Det skedde för cirka 1300 år sen. Med sig över havet förde dessa flyktingar den evigt brinnande elden.

Traditionen säger att när parserna efter flera strandhugg så småningom anlände till Sanjan i Gujarat, så vände de sig till Jadhav Rana, som då var Sanjans härskare (raja) och bad om tillstånd att få slå sig ned i landet. Enligt de sånger, som brukar framföras av parsiska kvinnor vid olika festligheter, så trädde en parsisk överstepräst fram inför rajan med den heliga elden brinnande i ett rökelsekar.

"Vad är det ni vill oss, främlingar från fjärran land?" frågade Jadhav Rana.
"Frihet att hålla gudstjänst, raja", svarade den gamle prästen.
"Beviljas. Vad mer önskar ni er?"
"Frihet att uppfostra våra barn enligt

våra traditioner och seder."
"Beviljas. Vad mer önskar ni er?"
"Ett litet stycke land som vi kan odla så att vi inte blir en börda för dem vi lever bland."
"Beviljas. Vad vill ni i gengäld göra för ert adoptivland?"
Den gamle prästen bad att en bronskål skulle fyllas med mjölk och föras in till de församlade. Sedan rörde han ned en sked socker i skålen och höll fram den i sina darrande händer och frågade:
"Är det någon som ser något socker i denna mjölk?" Alla skakade på huvudet.
"Raja", sa prästen, "vi ska försöka att bli som denna oansenliga mängd socker i denna mjölk av er medmänsklighet."

En mindre romantisk version som författades omkring år 1600, säger att rajan ålade parserna fem villkor.

1) Parsernas överstepräst skulle förklara sin religion för rajan.

2) Parserna skulle avstå från sitt persiska modersmål och lära sig det indiska språket.

Artikelförfattaren framför Tystnadens Torn i Bangalore.

3) Kvinnorna skulle byta ut sina traditionella parsiska kläder mot den i landet vanliga klädseln.

4) Männerna skulle lägga ned sina vapen.

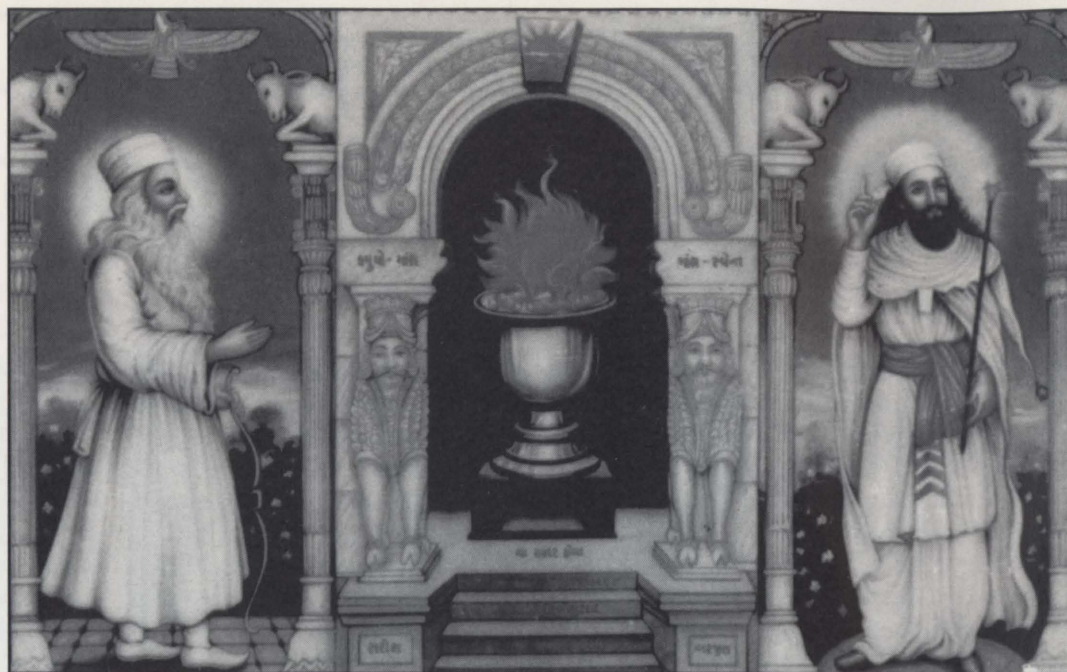
5) Parserna skulle bara hålla sina bröllopsprocessionerna i mörker.

Hur det än ligger till med denna bakgrund, så är det ett faktum att parserna hållit fast vid sin religion samtidigt som de i

övrigt anpassat sig till livet i Indien. Deras språk blev gujarati. 1640 kom parseerna till Mumbai (Bombay) där de flesta av världens parser lever i dag. Där finns cirka femtio Eldtempel och ett antal Tystnads Torn, där parseerna lägger sina döda att torka i solen och ätas av gamar. Parseerna har bidragit alldeles oerhört till den lokala välfärden liksom också till Indiens industrialisering. Industriefamiljen Tata är således parsisk.

På 1800-talet fanns det cirka 150.000 parser. I dag har denna religiösa folkspilla minskat och är färre än 100.000, kanske bara 80.000. En av orsakerna är samfundets rigida bestämmelser, som dels förhindrar upptagandet av nya medlemmar och dels innebär att barn födda av en parsisk mor men icke-parsisk far, inte erkänns som parser.

Den moderna tiden innebär att unga parser förälskar sig och gifter sig över religionsgränserna. Det här har lett till motsättningar. Det har talats om att gruppen håller på att begå kollektivt självmord genom de rigida reglerna. Moderna präster har därför börjat inviga barn som fötts av parsermodrar men med icke parsiska fäder, vilket de mer konservativa krafterna inom gruppen motsätter sig. En annan anledning till det försvinnande antalet par-

Den heliga elden, som brinner på altaret inne i parseernas eldtempel, omges av traditionella föreställningar av Zarathustra, som blev mördad på ålderns höst. Mördaren föll själv ned död efter dådet.

ser är att parser emigrerat till andra delar av världen.

Zarathustra (Zoroaster) var en religiös reformator, som förvandlade en äldre religion med många gudar till en dualistisk religion. Denna religion fanns redan år 550 före Kristus och Zarathustra anses ha varit en historisk gestalt. Men vi vet inte mycket om honom. De legender som bevarats innehåller mycket som liknar det som sägs om t ex Buddha och Jesus, vilka båda kom senare.

Läran fanns troligen redan för 2500 år sen nedskriven i Avesta, som ska ha bestått av 21 böcker uppdelade på 815 kapitel. Men det mesta av all denna text förkom under Alexander den stores krigståg. På 300-talet före Kristus samlades de texter ihop som traderats och bevarats inom prästfamiljer. Det är dessa texter som bevarats till vår tid.

Bertil Falk är producent och författare.

Gåvor till stödfonden

Bernt Pettersson, 50:-, Torsten Andersson, 50:-, Ragnar Sandström, 50:-, Jörgen Peterzén, 50:-, Arne Bohlin, 50:-, Sigvard Strandberg, 50:-, Oscar Norberg, 100:-, Maj-Britt Hjelte, 50:-, R. Otterlind, 50:-, Anonym, 150:-, Björn Eriksson, 250:-, Carina Andersson, 250:-, Elsa Heino, 500:-, Britta Deurell, 100:-, Torbjörn Berglund, 50:-, Lennart Ranö, 50:-, Lennart Carlsson, 50:-, Elna Karlsson, 50:-, Åke Andersson, 50:-, Evy Wilhelmsson, 50:-, Gun-Britt Spalding, 50:-, Birgitta John, 50:-, Ulla-Karin Hallgren, 50:-, Anonym, 50:-, Carl-Gustaf Hultgren, 50:-, Sven-Åke Andersson, 50:-, Rolf A. Garemark, 50:-, Ulla Margareta Lind, 50:-, Valter Sjöberg, 50:-, Anders Pålsson, 50:-, Bo Axelsson, 100:-, Sylvi Strömsten, 150:-, Christer Frank, 150:-, Björn Eriksson, 250:-, Tina Grefveberg, 500:-, Sonja Eriksson, 50:-, Ann-Cathrine Nording, 50:-, Maj Ölund, 50:-, Leif Bruhn, 50:-, Patrik Spänning Westerlund, 50:-, Bo Andersson, 50:-, Håkan Ahl, 50:-, Hasse Hellström, 50:-, Kurt Sjödin, 50:-, Stig Westberg, 50:-, Gunhild

Bergdahl, 50:-, Nils Arozenius, 100:-, Margit Jonsson, 100:-, Christina Pärq, 100:-, Gösta Bergman, 150:-, Curt Barv, 100:-, Ulf Apeltgren, 100:-, Siwert Hjalmarsson, 50:-, Lena Broberg, 50:-, Marie Johansson, 100:-, Johnny Hansson, 100:-, Gunnar Johanneson, 150:-, Anita Gadd, 200:-, Hans Brattberg, 250:-, Göran Ottosson, 50:-, Ängs Anders Andersson, 50:-, Olle Eriksson, 100:-, Gunnar Johansson, 150:-, A. Brundell, 250:-, S. Monnberg, 250:-, H. Kehlman, 500:-, Tomas Colm, 100:-, Allan Ström, 250:-, Dan Waern, 50:-, Erik Beckman, 50:-, Berit Holmqvist, 100:-, Stina o Sture Emby, 50:-, Berit Wiksén, 100:-, Ronny Karlsson, 20:-, Per Almstedt, 50:-, Gunnar Larsson, 100:-, Jan Cederquist, 500:-, Gunnar Videgård, 650:-, Bo Carlsten, 150:-, Pertti Anterow, 100:-, Kalle Hamilton, 150:-, Bernt Elmner, 50:-, Anders Lindell, 100:-, Arne Gunnarsson, 100:-, Margareta Frilund, 100:-, Per Hornberg, 750:-, Björn Zachrisson, 500:-. Hjärtligt tack för hjälpen!

Red.

Forts. i nästa nummer.

MASSAGEBÄNKAR & -STOL

ETTÄRIG BILDOLKNINGSUTBILDNING

med Kristina Wennergren

**NY KURSSTART VARJE
HALVÅR I TRE STÄDER:**

♥ **Stockholm v. 23 -99**

♥ **Göteborg v. 29 -99**

♥ **Umeå v. 31 -99**

Bildtolkningscentret

Box 2145, 448 02 TOLLERED
Tel: 0302-320 37, Fax: 0302-320 72
Mobil: 070-339 00 85

EXPLORING THE SPIRITUAL DIMENSION

A Nordic Conference

AUGUST 25 - 29, 1999

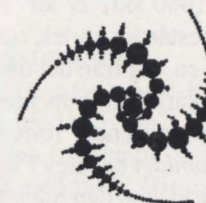
A multifaceted conference focusing on spiritual perspectives from science, business, the arts, health care and psychotherapy

CALL FOR PAPERS

Participants who wish to present papers, workshops or posters should send a one-page abstract, marked "call for papers" along with a stamped self-addressed envelope to the conference executive committee before March 31, 1999

SUPPORTED BY

Swedish Society of Clinical and
Experimental Hypnosis
Swedish Transpersonal Association
Society for Guided Imagery and Music
Delphi Institute
Gestalt Academy
Academy of Psychosynthesis
Network for Nonverbal and Creative
Arts Therapies
National Institute for Psychosocial
Factors and Health (IPM)
Niarate Institute for Art Therapy
Swedish Association of
Psychodramatists
Perlan
Bromma Health Care

CONFERENCE SITE

Aronsberg Conference Hotel
Bålsta (45 kl NW of Stockholm)

EARLY REGISTRATION

3900:- SEK by May 1, 1999
Includes coffee and lunches

FOR FURTHER INFORMATION

Nordic Conference Executive Committee
Delphi Institute for Transpersonal Psychology
Kommendörsgratan 35
S-114 58 Stockholm

Fax: +46 8 663 00 09

e-mail: d43207 @ algonet.se

<http://www.algonet.se/~juanna/nordic.htm>

INGA SANNER

New Age – en historia om kärlek

Om man låter blicken löpa utmed hyllorna i en New Age-bokhandel, finner man snabbt en mängd boktitlar där ordet kärlek ingår: "Vägar till kärleken", "Kärlekens magi", "Kärlekens många ansikten", "Kärleken förändrar världen" m.m. På hyllorna finns också litteratur som på ett konkret sätt ger anvisningar om hur man bäst ska lyckas i kärlekens irrgångar. En närmare titt på dessa ger dock vid handen att det bakom ytan av handfast äktenskapsrådgivning finns ett stråk av något som ligger nära en religiös förkunnelse. De resonemang om kärleken som förs med utgångspunkt i den enskilda människans konkreta situation leder i allmänhet snart över i tankar om kärleken som en närmast helig kraft i tillvaron.

I den lära som förkunnas inom New Age, betraktas kärleken som något gudomligt – ja, kanske kan man rentav säga att den gud man tillber inom New Age är kärleken. Att beteckna New Age som en kärleksreligion är emellertid inte helt oproblemiskt, eftersom många av anhängarna värjer sig mot ord som religion och gud. Till skillnad från andra religioner där kärleken har en central plats, så beskrivs detta fenomen inom New Age mer sällan som något relaterat till en personlig gud. Kärleken inom New Age står i högre grad på egna ben och är i större utsträckning relaterad till den mänskliga sfären – kärleken finns i den mån det finns människor som älskar. Denna psykologiska grund för kärleken samsas dock med en andlig. Gemensamt för det psykologiska och andliga perspektivet inom New Age är dock uppfattningen om kärleken som en utopisk eller visionär kraft, och det är den uppfattningen som här ska diskuteras.

Begreppet kärlek är förledande genom att vara något på samma gång självklart och svårfångat. Alla vet vad kärlek är men få vare sig kan eller vill ge någon precis beskrivning av fenomenet. I likhet med hur många människor föreställer sig gud betraktas kärleken i allmänhet som något alltför mångfacetterat för att låta sig fångas in med fattiga ord eller teorier. Eftersom begreppet har en så självklart positiv laddning, kan också definitioner och teoretiska motiveringar te sig inte bara överflödiga utan till och med störande.

Låt oss emellertid plocka ned en bok från hyllan för att närmare undersöka synen på kärleken. I *Kärlekens mystik. Tantra och sexuell energi* av Margot Anand beskrivs kärleken som en kraft, vilken utgår från universums innersta källa och genomsyrar hela tillvaron – inklusive människan. Det är en kraft som antas ge mening och sammanhang åt livet. Hos den enskilda människan kommer den till uttryck i ett förändrat medvetandetillstånd, en "inre alkemisk förändring", som uppnås när jagets gränser utplånas i mötet med en annan människa. I likhet med annan energi och rörelse sägs också kärleken uppträda i ett spänningsförhållande mellan två poler – en manlig och en kvinnlig – som upprätthåller och skapar nytt liv.

Anands beskrivning ligger i linje med många andra New Age-författares. I hennes bok finns också referenser till ett i New Age-kretsar välbekant namn, den i USA verksamme men i Indien födde läkaren Deepak Chopra. Denne har utöver framställningar om hur man uppnår "perfekt hälsa", "rätt vikt" och dylikt även i ett omfattande verk med titeln *Vägar till kärlek: frigör dina inre krafter* presenterat sina tankar om kärlekens väsen. Bokens beskrivningar av kärleken ligger nära Anands. Även för Chopra är kärleken mellan två människor en väg till en högre form av andlighet. I likhet med Anand menar Chopra också att kärleken bryter människors isolering och ger möjligheter till ett uppgående med allt.

Dessa högstämde beskrivningar av kärleken är lätta att känna igen, eftersom de i dagens västerländska kultur blivit nära nog allmångods. Vem har inte i heta stunder frestats till formuleringar liknande dessa för att ge rättvisa åt starka känslor för ett älskat föremål? Det är inte ovanligt att en sådan syn på kärleken i lite vaga termer benämns romantisk och denna benämning använder också Chopra. Begreppet romantik är adekvat i sammanhanget, eftersom idéerna rent historiskt kan hänföras till den romantiska epoken. Att New Ages beskrivningar har beröringspunkter med romantikernas är inte heller särskilt förvånande med tanke på att New Age i stort ingår i en romantisk tradition.

Trots de många beröringspunkterna med den romantiska kärleksuppfattningen finns i New Age-litteraturen inga hänvisningar till denna idétradition. Överhuvudtaget finns ett motstånd mot att på något sätt anknyta till en västerländsk kultur som man ser som helt igenom fördärvad. I såväl Anands som Chopras böcker slår man hårt mot vad man kallar den endimensionella materialismen i västerlandet och vänder sig i stället till österländskt tänkande som man anser i mycket högre grad har förvaltat insiktarna i den ideala kärlekens natur. Paradoxalt nog ansluter New Age-författarna även på den punkten till romantiken, då flera tänkare – även i kärlekssynen – hänvisar till det österländska som en positiv motbild till en degenererad västerländsk kultur.

Romantisk kärlek

Den romantiske filosofen J. G. Fichte låter som en New Age-profet, när han omkring år 1800 skriver att "liv är kärlek, och livets hela väsen och kraft består av kärlek och uppstår ur kärlek". För Fichte var kärleken en väg från det timliga till det eviga livet. Denna uppfattning om kärleken finns hos flera romantiker och hämtade inspiration från den under romantiken så omhuldade filosofen Platon. I *Gästabudet* beskrev Platon kärleken som en del av idévärlden – den värld som den mänskliga själen enligt Platon strävar efter att uppgå i. Här förekommer också den bekanta myt där kärleken beskrivs som två halvor som efter att ha skilts åt strävar efter att återupprätta en ursprunglig enhet. Denna

myt passade väl in i den polaritetsföreställning som var så central inom romantiken och som, när det gäller kärleken, kom till uttryck i tanken att denna likt andra naturkrafter antogs bestå av två motsatta poler – det manliga och det kvinnliga – i samverkan med varandra.

Den romantiska kärlekssynen under tidigt 1800-tal är intressant i det att den utgjorde startpunkt för en rad mer eller mindre fantastiska idéer om kärlekens visionära kraft. 1800-talet är utopiernas århundrade framför andra – och i många av visionerna om en bättre framtid spelar kärleken en framskjuten roll. I kölvattnet av franska revolutionen sattes föreställningarna om kärleken in i en kontext av politisk radikalism och reformtänkande – samtidigt som idéerna ofta behöll en starkt metafysisk dimension. Ett bra exempel på detta är den franske utopisten Charles Fourier, som var verksam under första hälften av 1800-talet.

Likt många romantiker såg Fourier kärleken som en kosmisk kraft som genomsyrade såväl naturen som det mänskliga livet – eller som borde finnas också i det sociala livet. Fourier var mycket kritisk till sin samtid och hävdade att samhällslivet präglades av känslokyla och kall beräkning. Han drömde om en framtid i vilken kärleken – eller passionerna som han sade – skulle utgöra en grundval för alla mänskliga relationer. För Fourier har kärleken en dubbel funktion i det att den är både en frigörande och en sammanhållande kraft. I den fria kärleken såg han en samhällsreformatorisk kraft som skulle komma att omskapa alla mänskliga relationer och därmed hela det sociala livet.

Fourier var inte ensam om att kritisera det rådande samhället för att vara kärlekslöst. Allt oftare angreps under 1800-talet egoismen eller, som man sade, den krassa materialismen. (Ordet materialism används, som vi sett, också som skällsord inom New Age.) Den kritiken måste ses mot bakgrund av att föreställningen om en fri konkurrens inom ekonomin i allt högre grad präglade samhällslivet vid den här tiden. Framväxten av en marknadsekonomi och den industriella utvecklingen rent allmänt ledde också till en uppdelning av samhällslivet i en offentlig och en privat sfär. Familjen blev allt mer avskild från produktionen och blev i mångas ögon en frizon eller snarare motpol till det amoralska samhällslivet i övrigt. Familjen lovsjöngs därför under 1800-talet för att vara den kärleksfulla sfär i vilken individen kunde få sina känslomässiga behov tillfredsställda.

Fourier var emellertid kritisk både till det offentliga livet och till familjen – och framför allt till särskiljandet av det privata livet från det offentliga. Enligt Fourier byggde familjebanden oftare på tvång och konventioner än fri kärlek. Först då man sprängt sönder familjen som institution kunde därför kärleken flöda fritt.

Kärlek och kristendom

Fouriers och utopisternas tro på kärlekens makt kan beskrivas som en "sekulariserad religion". Förhållandet till kristendomen var ambivalent. Den franske utopisten Henri de Saint-Simon utgav 1825 ett verk med titeln *Den nya kristendomen* i vilket han både anknöt till och tog avstånd från kristendomen. En del av kritiken drabbade kyrkan som institution och inte minst prästerskapet. Men även själva lärobyggnaden utsattes för kritik – det

NEW AGE-FOLK SAMLAS I TRO OCH GLÄDJE. Foto Per Frisk.

var främst de s.k. dogmerna som angreps, särskilt föreställningen om arvsyndens, som var svår att förena med tron på den kärleksfulla människan. Denna kritik återfinns för övrigt även inom dagens New Age. Anand skriver exempelvis om att det inom den kristna traditionen har skett ett gradvis förfall av läran till en stelad dogmatism, långt ifrån "Jesu egen mystiska vision". Även utopisterna hade en positiv bild av den tidiga kristendomen och såg i Jesu gemenskap med lärjungarna en förebild för det drömda kärleksriket. Det Saint-Simon menade att man måste ta fasta på inom kristendomen var kärlekstanken – en tanke som om den togs på allvar skulle få konsekvenser för hela samhällslivets organisering. Denna föreställning om den kristna kärlekstanken som en samhällsreformatorisk kraft fick ett stort genomslag under hela 1800-talet – både hos kristna tänkare och hos sådana som kom att ta avstånd från kristendomen.

En av de mest konsekventa förespråkarna för denna tanke var den ryske författaren Leo Tolstoj. Han sökte med frenesi tilllämpa den kristna kärlekstanken i praktiken – också i sin egen livsföring genom att avsäga sig sin personliga egendom och ägna sig åt praktiskt arbete i solidaritet med det arbetande ryska folket. Många förvånades och förfärades av att den berömda författaren föredrog att arbeta på åkern i stället för att skriva odödliga romaner – men för Tolstoj var det en naturlig konsekvens av hans kristna åskådning.

Tolstojs livsval utsattes för kritik – den bittraste formuleringen ironiskt nog av en person i hans närmaste omgivning, nämligen hustrun Sonja Tolstoj. Hon hävdade att Leo Tolstojs kärlek till hela mänskligheten samsades med en oförmåga hos honom att älska en enda enskild människa. Sonja Tolstoj ifrågasatte därmed den tanke som varit så självklar för utopisterna, nämligen föreställningen om att det inte rådde någon motsättning mellan den privata och den allmänna kärleken.

Att det kunde bli en konflikt mellan de två sorternas kärlek uppmärksammades också av Henrik Ibsen i dramat *Brand*. Här gestaltas hur huvudpersonen – talande nog en präst – drivs av ett engagemang för mänskligheten som på ett brutalt sätt drabbar hans närmaste omgivning. Den förtvivlan som hans hustru ger uttryck för drabbade – återigen – trovärdigheten i den kompromisslöse och människoälskande idealistens engagemang.

NEW AGE – MÄNNISKORS FÖRENING I KÄRLEK.

Det är värt att notera att det i båda dessa fall var kvinnor som stod för ifrågasättandet av tron på den gränslösa kärleken som livsform. Det kan synas ironiskt eftersom utopisterna under 1800-talet ofta uttryckte sig mycket högstämt om kvinnan och gärna idealiserade egenskaper som ansågs vara typiskt kvinnliga. I enlighet med tidens könstänkande – där polaritetsidéer spelade en viktig roll – antogs kvinnan vara mer moralisk och kärleksfull än mannen och antogs till följd av detta ha en särskild mission att fylla i det sociala reformarbetet. Hos Saint-Simons efterföljare kom detta exempelvis till uttryck i tron på en kvinnlig Messias som man hävdade skulle komma att frälsa mänskligheten. Sonja Tolstojs kritik av sin make drabbade därför indirekt också grunden för denna idealiserade kvinnlighet.

Tiden vid det förra sekelskiftet var motsägelsefull. Drömmarna om ett kommande kärleksrike levde med full kraft och kom till uttryck bland annat i nya rörelser som freds rörelsen och esperantismen, i vilka tron på mänsklighetens snara förbrödring var framträdande. Samtidigt fjärmade sig dessa idéer från den politiska verkligheten. De försök som hade gjorts att genomföra utopisternas idéer i praktiken hade alla misslyckats och den socialism som fick allt större inflytande vid seklets slut byggde snarare på tankar om kamp och klassintressen än på föreställningen om en växande kärlek i det sociala livet.

Kanske är det betecknande att kärleksutopierna vid den här tiden också kom till uttryck i rörelser utan ambitioner att gripa in i den politiska utvecklingen. Inom teosofin och spiritismen finns många beröringspunkter med utopisternas tal om kärlek och enhet mellan människor, men inom dessa rörelser är de snarare tänkta att förverkligas på ett andligt än ett socialt plan. En viktig skillnad i förhållande till den äldre utopismen var att

dessa rörelser bars upp inte enbart av män utan också av kvinnor – även på ledarnivå, med karismatiska personer som Helena P. Blavatsky och Annie Besant. Man kan dock notera att det kvinnliga deltagandet inte innebar att idealiseringen av kvinnligheten upphörde.

Kärlek och sexualitet

Teorier om kärlek har formulerats i alla tider. Kanske var 1800-talet unikt med sina visioner om kärleken som en samhällsreformatorisk kraft – visioner som betingades av den framstegstro och tilltro till de politiska idéernas möjligheter som då ännu var levande. Första världskriget utgjorde en slutpunkt för denna utvecklingsoptimism – vilket naturligtvis också fick konsekvenser för kärleksutopierna.

Uppenbart är att kärleksvisionerna inte dog med kriget utan levde vidare även efter detta – det är New Age-litteraturen ett talande uttryck för. Men förutsättningarna hade ändrats. En viktig förändring rörde synen på människan. Den under 1800-talet så hoppfulla tron på den kärleksfulla människan fick sig en ordentlig knäck i och med första världskriget. I nya teorier om människan – inom psykologi och medicin – som formulerades vid den här tiden gjordes försök att förstå de destruktiva krafterna i den mänskliga naturen.

Den mest inflytelserika teorin formulerades av Sigmund Freud. I det pessimistiska verket *Vi vantrivs i kulturen* hävdade han att det finns en grundläggande konflikt mellan det mänskliga driftslivet och den kulturella utvecklingen. All kultur bygger, menade Freud, på ett hämmande av drifterna – och detta är orsaken till att vi vantrivs i kulturen.

Föreställningen om en konflikt mellan driftsliv och kultur var inte ny. Under 1800-talet var det för många en självklarhet att den kulturella utvecklingen krävde ett tyglade av människans sinnlighet. Även bland kärleksutopisterna fanns tänkare som hävdade att sinnligheten måste förnekas – eller åtminstone strängt kontrolleras för att den sanna kärleken skulle kunna utvecklas. Tolstoj är med sina asketiska ideal kanske det mest kända exemplet på denna hållning – men även inom teosofi och spiritism möter samma inställning.

Fourier hade en helt annan uppfattning i frågan. Han såg inte sexualiteten som ett hot mot den kulturella utvecklingen utan tvärtom som en sammanbindande kraft också rent socialt. Även om Fourier tillhörde en minoritet var han inte helt ensam om denna föreställning. Under mellankrigstiden framfördes liknande idéer – paradoxalt nog inspirerade av Freuds psykoanalys. Tiden präglades rent allmänt av en öppnare sexualsyn. Romaner som D. H. Lawrences *Lady Chatterleys älskare* orsakade skandal med sina erotiska skildringar. Många såg i denna löslepphet ett hot mot hela samhället – men Lawrence själv följde snarast Fourier i spåren i sin syn på sexualiteten. I romanen är den impotens som huvudpersonens make lider av – och som symboliskt nog beror på en krigsskada – sammankopplad med överklassmanér och egoism. Lady Chatterleys sexuella frigörelse innebär därför en frigörelse också från det gamla klass-samhället.

Idéer i samma anda som Lawrences formulerades av den psykoanalytiskt influerade läkaren Wilhelm Reich, som under mellankrigstiden var verksam i Berlin. Denne gick emot lärofadern Freud och hävdade att det snarast var hämmandet av drif-

terna som skapade degenererade samhällen – vilket inte minst den framväxande nazismen enligt Reich var ett exempel på. Likt Fourier och Lawrence sjöng Reich drifternas lovsång och såg i den sexuella frigörelsen en väg inte bara till ett bättre samhälle utan till ett annat och högre andligt tillstånd. Reichs romantiska sidor utvecklades än mer efter andra världskriget då han var bosatt i USA. Reich hävdade nu att hela tillvaron genomströmmades av en orgonkraft – en kraft som tydligast kom till uttryck i orgasmen. Efter sin flykt till USA ägnade sig Reich bland annat åt konstruktionen av så kallade orgonlådor, i vilka människor skulle kliva in och bli delaktiga av en kosmisk orgonkraft. Dessa lådor kan ses som en konkret illustration till tron på den sinnliga kärlekens frälsande kraft.

Denna dröm fick dock ett tragiskt slut vad Reich beträffar. Till följd av konflikter angående patenträttigheter kom Reich i klammeri med de amerikanska myndigheterna och dömdes till fängelse där han dog 1957. Idéerna dog emellertid inte med honom utan plockades upp igen i den radikalism som växte fram i USA under 60- och 70-talen. Radikala feminister inspirerades då av Reichs idéer – inte minst i förespråkandet av kvinnans frigörelse ur familjen som Reich i gammal god utopistisk anda omfattade. I den nya radikalismen framträdde även andra tänkare med liknande idéer. Den kanske mest inflytelserike blev Herbert Marcuse, som i sin *Eros och civilisation* levererade ett svar på Freuds *Vi vantrivs i kulturen*. Marcuse, som tagit mycket starka intryck av psykoanalysen, hävdade att det inte fanns någon motsättning mellan drifterna och kulturen på det sätt som Freud hade menat. Marcuse anknöt till traditionen från Fourier och bejakade sinnligheten som en kulturell kraft. Han varnade dock för en samhällsutveckling där sexualiteten allt mer drogs in i den kommersiella sfären och reducerades till en vara likt andra. Detta var, hävdade Marcuse, en frigörelse till döds.

New Age föddes ur 60- och 70-talens radikalism – och cirkeln är därför sluten. Den korta historiska exposén är tillbaka vid slutpunkten och vi kan konstatera att New Age-idéerna låter sig infogas i ett tvåhundraårigt arv av kärleksutopier i den västerländska historien. Men innan vi lämnar New Age måste vi också söka de särskilda kännetecken som gör idéerna länkade till vår tid och ingen annan.

Mellan psykologi och religion

Den historiska genomgången har visat att man mycket grovt kan skilja mellan två typer av kärleksutopier – sådana där visionerna förläggs till ett socialt plan och sådana där den kärleksfulla gemenskapen mellan människor tänks bli förverkligad i en andlig dimension bortom den materiella verkligheten. Det verkar också som om det under 1800-talet efter hand skedde en förskjutning från de sociala till de andliga utopierna. Det är frestande att i denna utveckling dra paralleller till New Ages framväxt ur en mer socialt inriktad radikalism. Det är också frestande att framhäva de många likheterna mellan New Age och rörelser som teosofi och spiritism vid det förra sekelskiftet. Man får dock inte bortse från de viktiga skillnader som också finns.

En sådan är synen på sexualiteten. Idéerna om den sexuella kärleken inom New Age knyter snarare an till traditionen från Fourier än till idéer inom teosofi och spiritism. Sexualiteten inte bara bejakas av många New Age-författare – den förhålls. Visionerna om vilka andliga höjder som kan nås genom den sexuella utlevelsen är måttlösa. I böcker som Jolan Changs *Kärle-*

kens tao. Den fornkinesiska läran om kärlekskonsten och det tidigare omtalade verket av Anand skildras ingående hur man rent tekniskt kan uppnå sådana upplevelser. Även här utgör österländskt tänkande förebilder och inte västerländska föregångare som exempelvis Reich. En annan viktig skillnad i förhållande till det förra århundradets andliga kärleksvisioner är att fokus inom New Age allt mer läggs på den enskilda människan. Trots att teosofier och spiritister vid det förra sekelskiftet fjärmade sig från den konkreta sociala verkligheten var tankarna om den sociala gemenskapen på ett andligt plan framträdande. Kärleksriket låg och väntade i framtiden – även om tiden och platsen var betydligt mer diffust tecknade än inom den sociala utopismen.

Inom New Age har det sociala perspektivet mattats än mer och kärleksvisionerna förläggs i större utsträckning till ett rent privat plan. Nu handlar de främst om den enskilda människans utveckling. Det gör att den spänning mellan religion och politik som var så levande i 1800-talets kärleksoptimism nu har ersatts av en annan polaritet – den mellan ett psykologiskt och ett religiöst perspektiv. Alltsedan mellankrigstiden präglas därför kärleksvisionerna av en konflikt mellan psykologiska teorier om kärlekens natur å ena sidan och uppfattningen om kärleken som en utopisk kraft å den andra. I detta spänningsfält lever New Age-idéerna.

Såväl psykologiska som biologiska teorier om människan och kärleken är framträdande inom New Age. På hyllorna i New Age-bokhandeln trängs litteratur med ambitioner att på ett vetenskapligt sätt beskriva människan. Det är slående i hur hög grad idéer från en äldre utopistisk tradition här kommer till uttryck i nya vetenskapliga förklaringar. Som ett exempel kan nämnas föreställningen om könen som två poler – en tanke som formuleras i många olika varianter i såväl psykologisk som biologisk utformning.

Vid sidan av detta finns emellertid också en strävan bort från det vetenskapliga. En sista titt i Chopras bok om kärleken får illustrera detta. Han gör här en uppdelning i vad han benämner en psykologisk och en andlig syn på kärleken. Inom psykologin betonas, enligt Chopra, det "temporära", "illusoriska", "exalterade" och "hormonbaserade" draget i kärleken. Här beskrivs kärleken, hävdar Chopra, som ett negativt beroende och som uttryck för en barnslig längtan efter en inbillad helhet. I motsats till detta framhåller Chopra det andliga perspektivet, i vilket kärleken antas vara "tidlös", "transcendent", "fridfull", "befriande", "själsbaserad" och "utvecklande". Chopra påpekar också att den andliga kärleken leder människan fram till en verklig – och inte illusorisk – helhetskänsla.

Låt oss stanna vid detta. Att New Age är en religion är uppenbart. Att kärleken står i centrum av denna religion går inte heller att betvivla. Vår längtan efter kärlek är omättlig, liksom behovet av att känna enhet och tillhörighet – inte minst i en tid så splittrad som vår. Inom New Age tillfredsställs båda dessa behov på en kongenialt sätt genom att kärleken och enheten sammantvinnas med varandra. Den föreningen ingår, som vi har sett, i en lång tradition – en tradition som uppenbarligen inte har förlorat sin attraktionskraft.

Artikelförfattaren Inga Sanner är fil.dr i idéhistoria, verksam som lärare och forskare vid Stockholms universitet. Hennes artikel har tidigare varit publicerad i tidskriften Res Publica, nr 40.

Våras det för Clive Backster?

Av Bertil Falk

Det är sen lång tid tillbaka en klassiker, det där tillfället då Clive Backster upptäckte att växter kan känna smärta, men i Sökaren nr 8, 1992 avslöjades att han numera är en borglömd och bruten man. I Sökaren-artikeln av Dagny och Imre Kerner kunde vi läsa följande: "Cleve Backster grundade efter andra världskriget den amerikanska underrättelsetjänsten CIA:s lögn-detektorskola. Senare undervisade han polis- och säkerhetspersonal från hela världen vid sin egen lögn-detektorskola i New York. Han hade just för amerikanska armén utarbetat ett nytt arbetssätt med lögn-detektorer, när han tidigt på morgonen den 2 februari 1966 tittade på sitt drakträd och fick idén att ansluta trädet till polygrafan för att få se hur länge det dröjer, innan vattnet når bladen, när man vattnar trädet. Bladen på ett drakträd är så stora och kraftiga att de inte så lätt tar skada om man fäster elektroder på dem. Han väntade sig att på polygrafens skrivare få se en kurva som anger mindre elektriskt motstånd på grund av större elektrisk ledningsförmåga, när växten just får vatten. Till Backsters förvåning visade drakträdet en helt annan reaktion: På skrivaren syntes exakt den typiska kurva som han kände igen från otaliga förhör, när människor under kort tid är upprörda. Hade växten något slags känslor? Visade den honom att den blev glad över det friska vattnet? Hur skulle man kunna kontrollera om drakträdet verkligen har känslor?"

Och i fortsättningen heter det så här: "Backster tänkte efter. De häftigaste reaktionerna visar människor, när de blir hotade. Alltså måste han hota sin växt. Han fick idén att bränna ett blad. I det ögon-

blick han tänkte att han skulle bränna det blad som anslutits till elektroderna, reagerade växten häftigt, skrivaren gav utslag och visade en dramatisk kurva. Det var alldeles stilla i huset klockan tre på morgonen, han hade inte rört sig och inte vidrört växten, utan bara tänkt att han skulle bränna den. Kände sig växten hotad redan genom Backsters tankar? Kunde den förnimma tankarna?"

Det var säkert här som Backsters problem började. Hade han undvikit att oförfärdigt ta upp frågan om växter kan "läsa" mänskliga tankar, hade han i dag troligen hyllats som en pionjär. Men med tanke på vad som sedan hände måste man förstå honom. Vi läser vidare i texten: "Han gick in i ett annat rum för att hämta tändstickor. När han kom tillbaka, hade skrivaren återigen tecknat en ångestkurva, tydligen i samma stund som han hade beslutat sig för att förverkliga sin idé. Han tog en tändsticka och började tveksamt bränna bladet. Skrivaren gav åter ett utslag, denna gång svagare. Backster ville inte på allvar göra växten illa. När han senare gjorde som om han tänkte bränna bladet, reagerade växten inte alls längre. Kunde den på något sätt verkligen avgöra om han på allvar hotade den, så som i början av försöket, när han först fick idén att bränna bladet, eller om han, som nu, bara låtsades att han skulle bränna det?"

I dag visar ny forskning att Clive Backster verkligen var nånting på spåren. Det har påvisats att växter har förmåga att ana en hotande fara även om den "tankeläsning" de utför snarare tycks ha att göra med växters förmåga att se, höra, förnimma, känna vid beröring och förnimma dofter. I New Scientist har på senare år publicerats en rad artiklar i ämnet, nu se-

nast i nummer 2153 av den 26 september 1998, där Andy Coghlan just fastslår att även växter tycks ha känslor. "De kan se, känna, lukta, smaka och höra." Men de ser inte med hjälp av ögon och de lyssnar inte med hjälp av öron. Coghlan sammanfattar forskning som publicerats i en rad vetenskapliga tidskrifter, som Science, Nature etc.

Således hävdar Gareth Jenkins vid Glasgow-universitetet att växter trots att de saknar ögon ändå kan se eftersom de har "proteiner som fäster vid ljuskänsliga ämnen, vilka skördar fotoner – små buntar av ljusenergi". På det sättet är det möjligt för växter att uppfatta en större del av spektrum än vad vi människor kan göra. De uppfattar nämligen våglängder som vi saknar förmåga att se.

Forskningen har främst inriktats på en form av krasse eller ogräs, som på latin heter Arabidopsis thaliana. De båda forskarna Brian Forde och Hanma Zhang vid Institute of Arable Crops Research i Hertfordshire upptäckte en gen hos denna växt som gör det möjligt för den att avkänna eller avsmaka myllan för att hitta salter och nitrater. Man har också funnit plantor som kan identifiera en fiende genom att avsmaka vad det är för saliv som den larv utsöndrar som äter på dem. Ja, det är till och med möjligt för växter att känna att de ska angripas av en larv eller mask innan anfallet sätts in. Växterna uppfattar smaken eller doften av den annalkande faran. Det känns som déjà vu. Var det inte nåt i den stilen Backster upptäckte?

Över huvud taget har forskningen funnit en rad sofistikerade mekanismer där växter genom lukt uppfattar annalkande faror och kan förbereda sitt försvar. Det

finns till och med studier utförda av Tudor Thomas vid Institute of Arable Crops Research i Long Ashton, som antyder att växter kan detektera rök.

Andy Coghlan påpekar att en rovplanta som den berömda Venus flugfällan (Dionaea muscipula) slår igen direkt kring en insekt vid beröring. Detta att ha känsel gäller även en rad andra växter och Tony Trewavas vid Edinburgh-universitetet menar att det är något som alla växter tycks kunna, fast i varierande utsträckning.

Även ljud påverkar plantor visar den forskning som Mordecai Jaffe vid Wake Forest University i Nord-Carolina bedriver. Han prövade ett kvittrande eller drillande ("warble" på engelska) ljud i unge-

fär samma frekvensläge som en mänsklig röst, men på något högre nivå (70 - 80 decibel) än normalt tal. Genom att utsätta en viss form av dvärgärtor för detta ljud fick han plantan att växa dubbelt så fort.

Som synes handlar det om fenomen som påminner om det som Clive Backster på sin tid noterade även om han inte förstod vilka mekanismer som låg bakom, något som först senare tiders undersökningar börjat att ge besked om. Om Clive Backster bara konstaterat resultatet av sina experiment utan att försöka sig på en förklaring hade han antagligen sluppit all den misstro som hans pionjärgärning lett till.

Det här är en oerhört enkel återgivning av de visserligen populärt hållna men be-

tydligt mer vetenskapliga artiklar som presterats i New Scientist. Jag ska här nedan räkna upp dessa artiklar och vill påpeka för den som är intresserad, att de också innehåller hänvisningar till de rent vetenskapliga uppsatser i ämnet som publicerats i olika tidskrifter och böcker.

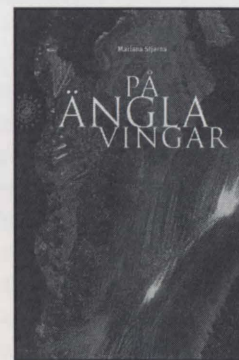
Artiklar:

"The Secret Feelings of Plants", New Scientist 17 October 1992.

"The Sweet Smell of Death", New Scientist, 7 september 1996.

"Sensitive Flower", New Scientist, 26 September 1998.

NYHET!

PÅ ÄNGLAVINGAR av Mariana Stjerna

Tror du att livet tar slut i själva dödsögonblicket? Då ska du läsa den här boken om vad som hände den kände författaren Jan Fridegård efter döden. Genom sitt språkrör Mariana Stjerna berättar han livfullt med både humor och allvar om sina egna upplevelser på "andra sidan".

Inbunden, 192 s. Kosmisk karta i färg. Pris 185 kr.
Sätt in pengarna på pg 459 27 24-1 och slipp portot!

SOLROSENS FÖRLAG
Box 417, 721 08 Västerås
tel/fax 021-12 90 76
www.solrosforlag.se

Besök SÖKARENs hemsida!

<http://www.sokaren.se>

Innehåll bl a:

Filosofins historia
Oförgänglig filosofi enligt Aldous Huxley
Vedantafilosofin
Mystik
En ny naturvetenskaplig världsbild
Gudsbevis
Reinkarnation – Ian Stevensons forskning
Agneta Uppman om sina ut ur kroppen-upplevelser
Psi-bevis
Vegetarism och djurens rätt
Religion och eros
Boken "Stora tankar i vår tid – New Age" av SM
Intervju med Olav Hammer om New Age
Kritiska inslag
Kalendertips
Boktips
Länkar

Vi föds, vi lever och vi dör — är det allt?

www.amelius-books.com

Böcker som förklarar livets stora och gåtfulla mysterier!

Amelius Förlag • Markusvägen 13 • 523 33 Ulricehamn • Tel/Fax: 0321-153 53

KAN REINKARNATIONSTANKEN FÅ STÖD I BIBELN?

Av Jan Erik Sigdell

Reinkarnationsläran tillbakavisas av kyrkan. Men vad säger Bibeln? Kyrkans teologer brukar svara med ett enda bibelställe: "Och såsom det är människorna förelagt att en gång dö och sedan dömas." (Hebr. 9:27) Alltså bara en gång leva och en gång dö..

Men vad innebär här "en gång"? Vi måste gå tillbaka till den gammalgrekiska texten. Grekiska ordböcker ger flera möjliga översättningar av ordet *hapax*, som används här: 1. en (enda) gång, 2. någon gång, dvs. förr eller senare och 3. en gång för alla [1], men också 4. på en gång och 5. en gång (i samband med upprepning) [2,3]. Därmed är det inte säkert att *hapax* syftar på ett enda liv! Det kan t.o.m. tolkas så att det antyder en möjligheten till reinkarnation.

SAMTALET MED NIKODEMUS I GAMMALGREKISK VERSION

Hänvisning till reinkarnationsläran kanske inte är helt främmande för Nya Testamentet. I ett samtal med Nikodemus säger Jesus: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Om en människa icke bliver född på nytt, så kan hon icke få se Guds rike." Nikodemus svarar: "Huru kan en människa födas, när hon är gammal? Icke kan hon väl åter gå in i sin moders liv och födas?" (Joh. 3:3-4, jfr. Joh. 3:7)

Nikodemus tänker alltså inte på möjligheten att en människa kan födas på nytt av en *ny* mor! Man har nu tolkat fram och tillbaka vad det här använda grekiska ordet *anōthen* skall betyda. Obestriddligen kan det ha två betydelser: "återigen, på nytt" samt [födas] "ovanifrån". Det kan också betyda "inifrån", "från tidigare" och "från föfäderna" [3,6]. Det förekommer också på andra ställen i Bibeln, varvid det har getts olika översättningar, bl.a. i Gal. 4:9, där det också översätts med "på nytt". För att undvika reinkarnistiska tolkningar översätter man i nutida bibelversioner gärna med "ovanifrån". Men endast översättningen "på nytt" kan vara riktig, eftersom ju Nikodemus förstår Jesus just så! Dessutom talade de ju inte grekiska, utan arameiska. Enligt facklitteraturen har det senare språket inget dubbeltydigt ord med sådan betydelse [4], så att Jesus måste ha använt ett entydigt ord som betyder "på nytt", för hade han använt ett annat och lika entydigt ord med betydelsen "ovanifrån", kunde Nikodemus aldrig ha förstått honom så som han gjorde.

Dubbeltydighetsteorin gäller alltså bara grekiskan och blir ogiltig för originalspråket! Teologisk litteratur vill göra gällande att *anōthen* skulle vara en översättning av det arameiska ordet *mil'ela*, vars enda betydelse är "ovanifrån" [5,6]. Eftersom originaltexten på arameiska är otillgänglig för oss, är det lätt att påstå sådant... Denna dogmatiska baklängesinterpretation kan dock inte alls övertyga om att Jesus inte kunde ha använt ett lika

entydigt ord som betyder "på nytt", t.ex. *tanyanut* eller 'od [7,8].

Jesus säger sedan: "Om en människa inte bliver född av vatten och ande, så kan hon inte komma in i Guds rike." (Joh. 3:5). Ordet "vatten" är här osäkert [9], men tolkas vanligen som en hänvisning till dopet. Men så kan det ju inte vara, eftersom dopet då ännu inte var ett kristet sakrament! Det blev det först genom Paulus. Först senare i Bibeln får vi veta att lärjungarna hade börjat döpa, dock inte Jesus själv (Joh. 4:1-2). Det var först när han hade återuppstått som han gav lärjungarna uppdraget att döpa (Matt. 28:19). (Jfr. [10,11,12]). "Vatten" måste alltså inte alls hänvisa till dop, utan kanske snarare till "livets vatten". I varje fall finns här ingen motsägelse till reinkarnation.

Nu kommer vi till det avgörande stället i samtalet med Nikodemus: "Vinden blåser vart den vill, och du hör dess sus, men du vet icke varifrån den kommer, eller vart den far; så är det med var och en som är född av anden." (Joh. 3:8). Här har man i samma sats översatt ordet *pneuma* på två olika sätt! *En* betydelse är "vind", en *annan* är "levandegörande princip" eller "livsande" i betydelsen "*själ*", och endast i *överförd bemärkelse* betyder ordet "ande" [13]. Dessutom är översättningen av *phonen* = "röst" med "sus" också snarare i "överförd bemärkelse". Följande översättning är språkligt sett alltså fullständigt riktig: "Själen går som den vill och du hör dess röst [inom dig], men du vet inte varifrån den kommer eller vart den [sedan] går vidare; så är det med var och en som är född med en själ." Hos vem leds tanken här inte till preexistens eller rentav reinkarnation?

Jesus säger sedan till Nikodemus: "Är du en Israels lärare och förstår icke detta?" (Joh. 3:10). Det står inte, vad han skulle ha förstått. Kanske ändå reinkarnationen?

DEN BLINDFÖDDE — EN REINKARNATION?

Joh. 9:2-3 har i alla tider framhållits som en hänvisning till reinkarnation och jag vill här inte uppehålla mig med detta på nytt, utan bara hänvisa till vad man vanligen förbigår i tystnad. Om lärjungarna frågar: «...vilken har syndat, *han själv* eller hans föräldrar, så att han *blev född blind*?» (kursiveringar av mig) så kan man vända på det hur man vill, men kommer aldrig ifrån att frågan, så som den formuleras, är helt meningslös om inte frågeställaren har tänkt på en *existens före födelsen*. Annars pratar han ju rappakalja... Men detta övergår man snabbt och skuttar genast vidare till nästa vers, där Jesus säger, att varken mannen eller hans föräldrar har syndat, utan Guds gärningar skulle uppenbaras på honom. Jesus tycks här undvika frågans egentliga innebörd! Och missar i så fall ett utsökt tillfälle till att lära oss att reinkarnationen inte finns, om han nu skulle ha velat göra det. Men det ville han kanske inte... Jesu yttrande motsäger här

i varje fall på intet sätt reinkarnationen som princip och inte ens att mannen skulle ha levat tidigare. Han säger bara *en* sak om detta: att orsaken till blindheten i *det här fallet* inte ligger i ett tidigare liv!

VAR JOHANNES DÖPAREN ELIAS?

Även Matt. 11:13-14 har diskuterats mycket. Jag vill åter bara kort hänvisa till det väsentliga. Jesus säger: «...Johannes, och om ni viljen tro det: han är Elias, den som skulle komma.» Senare: «...Elias måste visserligen komma och upprätta allt igen; men jag säger eder att Elias redan har kommit. ...Då förstodo lärjungarna att det var om Johannes Döparen som han talade till dem.» (Matt. 17:11-13).

Nu hänvisar man till att Johannes själv sade att han inte var Elias (Joh. 1:21) — *och vill tro honom mera än Jesus!* Fast Johannes hade ju rätt. Han *är* (när han blir tillfrågad) *inte längre Elias*, utan nu Johannes. Kanske svarade han i den meningen. Eller kanske visste han inte om sig själv vad Jesus visste om honom.

Nu vill teologin hänvisa till 2. Kon. 2:11, enligt vilken Elias inte skulle ha dött, utan farit till himmelen med kropp och allt. Men vad hände med hans kropp där? För att kunna bli ett andeväsen — för ett sådant är man ju i himmelen! — måste då kroppen där ha upplösts eller omvandlats till en andlig kropp (jfr. 1. Kor. 15:35-38 och 44). Därmed strider inget mot att han kunde ha inkarnerats på nytt, så som ju Jesus själv egentligen sade.

Att reinkarnationstanken inte torde ha varit helt främmande för folket på den tiden visar ett annat bibelställe, där Elias också nämns. Jesus frågar: «Vem säger folket mig vara? De svarade och sade: <Johannes Döparen>; dock säga andra <Elias>; andra åter säga: <Det är någon av de gamla profeterna som har återuppstått>.» (Luk. 9:18-19, jfr. Luk. 9:8).

(ÅTER)-FÖDELSENS HJUL

Detta begrepp som låter buddhistiskt finns faktiskt också i Bibeln! «Också tungan är en eld; såsom en värld av orättfärdighet framstår den bland våra lemmar, tungan som befläcker hela kroppen och sätter <tillvarons hjul> i brand...» (Jak. 3:6). «Tillvarons hjul» är här en översättning av *trochón tes geneseos*. *Trochós* kan bara betyda ett: «hjul, rund skiva». *Geneseos* avser något som har med *födelsen* att göra. «Tillvaro» som översättning är i hög grad i «överförd bemärkelse»!

Men vad skall då detta betyda? Hur kan tungan befläcka kroppen och sätta födelsehjulet i brand, dvs. — i reinkarnistisk tolkning — skapa karma för framtiden? Naturligtvis elakt tal! Avsiktligt falsk tolkning och förvrängning samt lögn, skvaller och förtal bidrar sannerligen till vårt karma [14]. Härtill hör också manipulationer av översättningar...

När de gamla grekerna talade om reinkarnation, använde de inte sällan ordet *palingenesía*. Detta ord förekommer på två ställen i Bibeln, i Matt. 19:28 och Tit. 3:5. Men naturligtvis i en helt annan tolkning...

TENDENTIÖS ÖVERSÄTTNING

Dessa exempel visar väl ändå ganska tydligt att Bibeln på «kritiska ställen» översätts enligt föreskrivna regler om hur texten enligt dogmat *skall förstås*, och inte enligt *vad som verkligen står där*. Men håller man sig till det senare, finner man ett flertal

stöd för reinkarnationstanken i Bibeln — de ovannämnda är bara några exempel — och inga strikt hållbara invändningar.

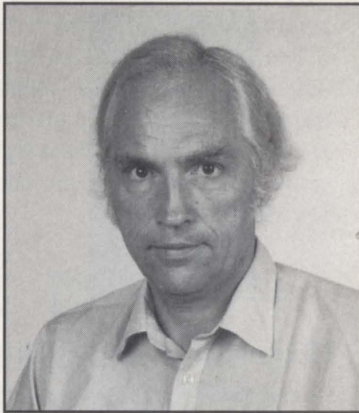
DANSK BOK

Som avslutning vill jag varmt rekommendera en dansk bok av Palle Wischmann, och däri särskilt kapitel 9: *Reinkarnation i Jesu lære* [15]. Detta kapitel hör till det bästa som jag någonsin har läst om reinkarnation, Nya Testamentet och Jesus!

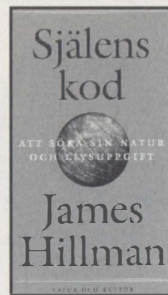
Han tar häri upp ett faktum som hittills alltid har förbigåtts: de tre vise männen. Varför sänder Gud dem till Jesu födelse? De kom från Östern — inte östra Israel utan längre bort, där på den tiden alla trodde på reinkarnationen! Sändes de för att vara Jesu andliga faddrar? Var Jesus hos dem de 17 år av hans liv som saknas i Bibelns beskrivning? Han försvinner ur Bibeln vid 12 år, då hans religion var helt judisk (annars hade man inte prisat honom i templet, utan kastat ut honom!), och kommer tillbaka med en *ny* religion när han är ungefär 30. Hade Gud förberett en andlig utveckling till detta hos dessa tre vise män?

Referenser

- Gerhard Kittel: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, bd. 1, Kohlhammer, Stuttgart, 1933, ordet *hapax*.
- E.A. Sophocles: *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods*, Charles Scribner's Sons, New York, 1900.
- Henry George Liddell och Robert Scott *A Greek-English Dictionary*, Clarendon Press, Oxford, omarb. uppl. 1996.
- Rudolf Schnackenburg: *Das Johannesevangelium*, del I, Herder, Freiburg, 1986, s. 381.
- The Interpreter's Bible*, Bd. VIII, Abingdon Press, New York/Nashville, 1952, s. 504.
- Bl.a. Gerhard Kittel: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, bd. 1, s.o., ordet *anōthen*.
- Julius Fürst: *Hebräisches und chaldäisches Schul-Wörterbuch über das Alte Testament*, Otto Holtzes Nachf., Leipzig, 1905.
- Michael Sokoloff: *A Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic of the Byzantine Period*, Bar Ilan University Press, Ramat-Gan, Israel, 2a trycket 1992.
- Schnackenburg, s.o., s. 383.
- The Encyclopedia of Religion*, utg. av Mircea Eliade, bd. 2, MacMillan, New York, 1987, s. 61.
- Lexikon für Theologie und Kirche*, utg. av Josef Höfer och Karl Rahner, bd. 9, Herder, Freiburg, 1964, sp. 1312.
- Karlheinz Deschner: «Die Taufe» i *Der gefälschte Glaube*, Knesebeck & Schuler, München, 1988, s. 99-122.
- Bl.a. Gerhard Friedrich: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament* (grundlagd av G. Kittel), bd. 6, Kohlhammer, Stuttgart, 1959, ordet *pneuma*.
- Hermann Bauer: *Wiedergeburt - oder aufewig verdammt?*, Frick, Pforzheim, 1993.
- Palle Wischmann: *Kirkens Dilemma*, Strubes, København, 1990.

Jan Erik Sigdell

Hitta din livsuppgift!

Själens kod. Att söka sin natur och livsuppgift. Författare: James Hillman. Översättning: Per Rundgren. Natur och Kultur 1998.

James Hillman är en driven författare med ett tjugotal titlar bakom sig. Han är jungiansk analytiker, dvs han utgår i sin teoribildning från Carl Gustav Jung. I "Själens kod" intresserar han sig för begreppet daimon, grekiska för "skyddsängel", såsom detta formulerades av främst Platon. Enligt Platon har alla människor en förelivstillsvar. Före inkarnationen skall själarna välja sin framtida lott eller sitt framtida öde. När levnadsbanan är klar, går själen fram till Lachesis, som ger själen "den daimon, som han hade valt, för att den skulle vakta hans liv och hjälpa honom att utföra vad han hade valt".

Därefter spinns ödestrådarna oåterkalleligt kring den snart återfödda själen. Platons efterföljare Plotinos (200 e.Kr.) kompletterade: "att födas, att ta sin boning i just denna kropp, med just dessa föräldrar, på just denna plats, med just dessa omständigheter...utgör en helhet som så att säga spunnits samman".

Hillman utgår från en "ekollonteori", som innebär att alla människor redan från början har fröet till det som är ens livsbestämda uppgift. Detta frö är alltså inte liktydigt med genetiska koder. Vi har börjat förlora känslan av att vi har en livsuppgift, och det är farligt, menar författaren. Därför ger sig Hillman iväg på en odysse för att samla argument för sin ekollonteori.

Han tar exempel från kända människors liv, exempelvis Josephine Baker, Thomas Edison,

Judy Garland, författaren Thomas Wolfe, Truman Capote, Charles Darwin, tjuvfaktaren Manolete, politikern Golda Meir, med flera. Alla dessa har präglats, menar Hillman, av sin daimons krav på hur livet skall utveckla sig. Och denna daimon kan kräva att dess ägare helt går emot samhällets rådande normer och värderingar.

En invändning: vad så med den stora majoriteten människor, vars liv framskrider anspråkslöst och utan att avsätta spår i historieböckerna? Har deras daimon fallerat? Kan ekollonet utvecklas till blott en "mini-ek"?

Boken formligen jäser av lärdomslust, fakta från en mångfald olika områden sätts samman på ett ofta underhållande och för intellektet mycket stimulerande sätt. Det märks att författaren är engagerad i sitt ämne och det är lätt att känna sig klokare efter att ha läst färdigt.

En svaghet är dock att Hillman är ytterligt ointresserad av att göra en distinktion mellan vad som just är en bild, en liknelse, och vad som är avsett som en sanningsutsaga. Denna ovilja delar han med självaste lärofadern Jung.

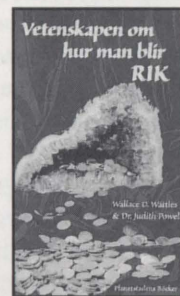
Om jag skall ta Hillman på orden, menar han att vi alla faktiskt har en daimon, alltså en osynlig, ödesformande instans som – vare sig vi vill det eller inte – tvinnar vårt ödes trådar till det som skall bli vår "mission". Men han försöker aldrig förklara hur denna instans rent biologiskt i så fall skulle förhålla sig till den fysiska kroppen, hjärnan, generna osv. Inte heller beskriver han hur han förhåller sig till den metafysiska teoritraditionen, där begreppet själen argumenteras med hjälp av olika teoretiska modeller.

Men om Hillman egentligen menar att vi i boken enbart rör oss med metaforer, dvs bilder eller berättelser som egentligen markerar något odefinierbart, som ej låter sig beskrivas, är resonemanget helt acceptabelt. Det vill säga, det finns ingen reell "daimon", men vissa utseenden på vissa människors ödes-

mönster kan tolkas som om det fanns en instans bortom de genetiska-biologiska-samhälleliga orsakssammanhangen. Denna tolkning kan sedan resultera i ett mindre eller större utvidgande av kunskapshorisonten när det gäller att belysa de existentiella frågorna.

James Hillmans "Själens kod" är en bok som definitivt breddar denna horisont.

Gunnar Martin Aronsson

Bli rik!

Vetenskapen om hur man blir rik. Författare: Wallace Wattles och Judith Powell. Översättning: Carl G. Liungman. Planetstadens böcker, Lomma 1999.

Att ha gott om pengar önskar sig de flesta. Och här kommer nu en bok som gör gällande att det finns en *vetenskap* om hur man blir materiellt rik. Vetenskap är här inte en metafor för att metodiskt jobba sig fram på de vanliga karriärvägarna för att kliva in som exempelvis politiker, börsmäklare, mjukvaruproducent, jurist, fotbollsproffs eller popstjärna.

Utgångspunkten i boken är mer filosofisk: att ingenting annat i universum finns än ett "Tänkande Ämne". Pengar är helt enkelt en andlig "energi" som materialiserats tack vare att vissa faktorer varit tillstades. För att man skall lyckas skall processen i princip genomgå dessa steg:

1. Tänk intensivt på vad du vill ha! Genom att överföra en tydlig tankebild som är laddad med tro och tillit till den andliga sfären skapar du ett avtryck eller en form i det Tänkande Ämnet. Tillit till att din önskan blir verklig är absolut nödvändig, minsta form av tvivel stör materialisationsprocessen.

2. Föreställ dig att du i fullständig harmoni med detta Tänkande Ämne (Den Högsta Inteligensen) och alla andra människor låter det önskade komma till dig. Håll dig borta från konkurrenstänkande.

3. Rikta dagligen tack till den Formlösa Substansen för allt som redan är skapat av värde i ditt liv.

4. Vid varje möte med andra, se till att du ger något av "nyttovärde" till motparten. Detta innebär att du alltid blir en givare. Skapa affärssituationer där båda vinner.

5. Förbered dig på att ta emot det du önskar dig. Gör plats för detta i ditt liv, se dig själv vara värd pengarna och hur du använder pengarna positivt, för allas bästa. Var flitig och ambitiös i samband med dina nuvarande arbetsuppgifter, samtidigt som du mentalt ger kraft åt den rikedom eller nya position som är på väg.

6. Ta emot det önskade, vare sig det är värdeföremål eller pengar eller en ny befattning. Och fortsätt att ge innerligt tack till det Tänkande Ämnet för manifestation.

Dessa principer, eller delar av dem, återfinns hos de allra flesta författare i ämnet, även hos exempelvis Murphy, Tracy, Robbins, Hill, Gawain och Hay. I och med att flera författare – i viss mån oberoende av varandra – stöder "materialisationsteorin" blir den intressant.

Skeptikern i mig undrar naturligtvis varför inte fler människor redan lärt sig denna "vetenskap" om hur man får ett överflöd av materiella rikedomar.

Wallace Wattles var en (numera avliden) pionjär inom området. Efterskriften berättar att han "ägnade hela sitt liv åt att utarbeta de principer och metoder som redovisas i den här boken". Judith Powell har tydligt redigerat och kompletterat Wattles text med sina egna erfarenheter. Var Wallace slutar och Powell tar vid markeras dock inte.

Ja, jag kan bara säga att jag har börjat följa principerna. Jag återkommer gärna när jag har ett positivt resultat att redovisa.

Gunnar Martin Aronsson

En logikers väg till Gud

Världen som varseblivning. En omvänd betraktelse. Författare: Jan Adrianson (1998, eget förlag; kan erhållas genom insättning av 180 kr på postgiro 639 91 84 - 8, Jan Adrianson).

"Världen som varseblivning" är en del av ett större projekt, som Adrianson i förordet karakteriserar så här: "I två tidigare böcker – 'Bortom arv och miljö' och 'Den tidlösa utvecklingen' – har jag från olika utgångspunkter kritiserat den materialistiska världsbilden som ohållbar och destruktiv. Det här arbetet kan ses som en tredje och fördjupad del i detta projekt".

Utgångspunkterna för denna kritik var i de två första böckerna den sociala determinismen respektive evolutionsläran. I denna tredje bok är det alltså varseblivningen, det vill säga "den vetenskapligt accepterade kausalmodellen för varseblivningsakten" (94). Det betyder att halva boken ägnas en detaljerad kritik av denna modell, som i fallet synsinnet kan skrivas: "Fysikaliskt objekt > elektromagnetiska vågor (fotoner) > fysiologiska reaktioner i ögat > elektriska impulser i hjärnans synsinnesbanor och reaktioner i syntentrum > det varseblivna objektet" (119).

Kritiken tar sig uttryck i påvisandet av allehanda svårigheter i denna process via tre helt skilda medier till det gåtfulla framträdandet av synbilden. Och det antingen man tänker sig något slags direkt kontakt med omvärlden eller bara en indirekt förbindelse. Adrianson är en överdängare i sådana logiska resonemang, och den som söker följa med i svängarna befinner sig snart i tvivelsmål om våra möjligheter att nå kontakt med omvärlden – om det nu finns någon sådan. Ända tills han eller hon erinrar sig någon konkret bild ur livet, tex apan som skall ta språnget från ett träd till ett annat och som därför är totalt beroende av sin bedömning av avståndet till den gren hon skall

landa på.

Bilden av grenen i hjärnan och den fysiska grenen är inte "identiska", konstaterar Adrianson, som tillhör de absolutister som alltid begär allt eller intet. Nej, naturligtvis inte, men de är alldeles tillräckligt lika för att apsläktet skall ha överlevt. Liksom därtill människosläktet. Vi är inte instängda i vår hjärna, som en av problemvarianterna lyder, utan har tvärtom en förträfflig kontakt med världen omkring oss genom de sinnesorgan som under årmiljonerna har utvecklats till en perfektion och komplikation långt större än något av människan konstruerat.

Logiken däremot duger dåligt som ensam vägvisare till förståelse av världens beskaffenhet. Det mänskliga tänkandets former är en sak, världens skapnad en annan.

Styrkan i dessa böcker är kritiken av materialismen, sådan den framstår i den gängse vetenskapen. Den är skarpsinnig och drabbande. Svagheten enligt min mening är att författaren genomgående är lojal mot den vetenskap han kritiserar, på så sätt nämligen att han aldrig ifrågasätter dess bild av "materien". Materien är och förblir det blinda, passiva, själlösa, i sig själv värdelösa material för mänskliga eller gudomliga skapare, som den av hävd har varit i vetenskapen respektive kyrkan. Med filosofens kyliga distans talar Adrianson genomgående om "materia", "objekt", "ting", aldrig tex om "natur". Här är han alltigenom konservativ.

Därmed öppnar sig bara en väg bortom "materialismen": vägen mot det andliga, vad Adrianson utan vidare utläggningar kallar "Kärlek", "Vetande", "Skapare", "Gud". Och den vägen går han utan några vidlyftiga logiska bevisföringar och slutledningar – målet är bara plötsligt där. För det är dit författaren vill.

Men på ett, säger ett, ställe låter han ana en annan, eller rättare tredje lösning på världens problematik. Vad det gäller materialismen finns det, heter det i en plötsligt påkommen vid-

synthet, "ingenting annat att räkna med än hittills oupptäckta egenskaper hos denna materia" (198). Javisst, men om sådana egenskaper vet Adrianson ingenting, och därför stannar det med dessa ord. Särskilt som han redan har förnekat de egenskaper, som är upptäckta sedan åtminstone trettio år. Hos människan och i viss mån hos djuren, heter det, är autonomi och självbestämning, fri vilja och möjligheter att skapa, "den mest grundläggande egenskapsrymden gentemot de 'passiva' objekten eller tingen" (144; liknande på många ställen, tex 156 f). I den världsbild, som har framträtt genom teorierna om "dissipativa strukturer" och "självorganiserande system", har "materien" just fått del av denna "egenskapsrymd".

Eller, som det heter hos den främste företrädaren för denna världsbild, Ilya Prigogine: vid jämvikt kan materien sägas vara "blind", men långt från jämvikt blir den aktiv och börjar "se" (se Sökaren nr 4 1998, s 15). Men om detta har jag skrivit en halv bok, "Världen och vetandet sjunger på nytt". Och jag har också riktat samma invändning mot Adrianson i en betraktelse över hans första bok i mitt senaste arbete "Nya tankar, nya världar".

"Materialismen" har helt enkelt grovt underskattat naturen. Det är en falsk materialism. Men de nya insikterna löser de flesta av de problem Adrianson finner olösliga. En materia som med hjälp av energi förmår bygga upp de mest komplicerade system och frambringa en hierarki av nivåer, där var och en visserligen är beroende av de föregående för sin tillkomst men samtidigt, väl skapad, fungerar autonomt i förhållande till dem. Till exempel den andliga nivån.

Världen är i sanning underbar. Men det behövs ingen Gud för att skapa den efter någon på förhand uppställd planritning – hur nu en sådan skulle ha kommit till. Vi är fixerade vid vårt eget sätt att skapa och måste därför

efter vårt eget beläte drömma fram en superskapare = Gud. I stället för att inse att naturen skapar sig själv, och det på ett sätt och med en suveränitet, som vi och vår Gud inte kan göra efter.

Erland Lagerroth

Livskunskap

Uppvindar – vägar till hälsa och harmoni. Författare: Johan Wretman. Strömborgs bokförlag 1998.

Jag har gått in i den mänskliga familjen bland skuggor och ljus och växlar ord och hemligheter med än den ena än den andra. Är du där? Vilken glädje att svara på tillrop Ja, jag är här! Allt det jag förr trodde var långt borta är förunderligt nära

Nära som min egen andedräkt är Människan

Denna dikt av Johan Wretman slår an tonen i hans senaste bok "Uppvindar – vägar till hälsa och harmoni" (333 sidor).

Boken utgör en mycket radikal omarbetning och fördjupning av en tidigare bok "Öppna ditt fönster", som utkom i två upplagor 1984 och 1986. I "Uppvindar" presenterar författaren ett holistiskt perspektiv på kropp och själ. Utifrån ett närmast filosofiskt-psykoterapeutiskt synsätt beskriver han hur våra attityder, tankar och känslor formar vår grundläggande världs- och livsåskådning. Vårt sätt att se på oss själva, andra och världen i

stort avgör hur vi behandlar de impulser och den information vi tar emot och ger ut. Det intima samspelet mellan vår inre värld och yttrevärlden betonas i talrika och mycket levande exempel. Författaren visar på människans eget ansvar vad gäller att vårda och lära känna sig själv i detta samspel.

Till hjälp för ökad självkännedom har vi människor blivit utrustade med både en kropp och ett själsliv som oavbrutet rapporterar till oss hur det egentligen är ställt. I mängder av liknelser och exempel belyses vårt vardagsbeteende. Flertalet människor som är uppriktigt intresserade av sin egen personliga utveckling har här möjlighet att känna igen sig och dra viktiga slutsatser för sitt eget liv. Författaren lyckas med konststycket att bryta ner ett stort kunskapsstoff inom psykiatri till ett sådant språk att gemene man kan förstå och ta till sig boken, som är välskriven och lättläst, utan att bli ytlig. Här ligger dess behållning. En mycket noggrann text- och fackgranskning är ytterligare ett plus för en allmänpsykologiskt viktig bok som denna.

Johan Wretman är psykoterapeut och lärare, föreläsare och seminarieledare. I första hand ser han sig som pedagog och förmedlare av vad han kallar "livskunskap" – en pedagogik som enligt baksidestexten "inrymmer vardagspsykologi, men också går utöver denna och tar upp existentiella frågor som ligger till grund för hur vi upplever livet, alltså ämnen som berör livsåskådning, filosofiskt-religiösa frågor och personlig utveckling".

Johan Wretman har åtskilliga böcker bakom sig, däribland skönlitteratur, dikt-, musik- och fackböcker samt översättningar, såsom den välkända "Profeten" av Kahlil Gibran (1976).

Uppvindar spänner över vitt skilda men i boken väl sammanhållna områden. Ett av dessa är det som handlar om människans upplevelse av sig själv som of-

fer. Författaren menar att om vi ska kunna ta oss ur våra ofta stela mönster av att vara offer för händelser som "drabbat" oss under livet, krävs att vi tar ansvar för våra upplevelser, handlingar och personliga liv. Den sammanhållande tesen är att vår perception (varseblivning) binder vår tankevärld i vissa rigida tanke- och ständigt upprepade upplevelsemönster. Vad gäller offer- och ansvarsrollen ger författaren oss både förståelse för de bakomliggande faktorerna och praktiska verktyg för att lättare uppmärksamma våra "låsningar".

Från offer-ansvarsrollen går författaren vidare och beskriver hur våra projektioner spelar spratt med oss. För att kunna äga sin inre verklighet måste människan lära sig känna igen sina projektioner och använda dem som effektiva redskap för självkännedom. Härmed inleds också det tema som genomsyrar boken: Konsten att sluta fred med sig själv. Genom hela boken betonas vikten av att försörjas med sig själv där man befinner sig. Författaren menar att vår förmåga till självläkning, psykisk likaväl som fysisk, är intimt förbunden med vår villighet att lära känna oss själva och därmed utnyttja våra resurser fullt ut. På ett varsamt och ofta humoristiskt sätt plockar Johan Wretman så sakteliga av oss våra illusioner och masker.

När man som läsare tror att boken är slut, utropar författaren: Se Människan med stort M! På slutet lyfter boken. Det är här uppvindarna kommer in. Med sin titel "Uppvindar" antyder författaren att han ser livet som en ständigt pågående utvecklingsprocess. Varje människas liv haret nyhetsvärde och skulle kunna bli föremål för ett positivt och nyfiskt utforskande – ett slags självterapi som ger oss feedback på vad vi känner, upplever och erfar.

Med humor och medkänsla bjuder författaren generöst på sina egna erfarenheter. Det är lätt att känna igen sig och dra viktiga slutsatser för sitt eget liv. På

ett positivt och öppet sätt ger författaren oss verktyg till att se att möjligheterna till förändring finns inom oss själva.

Boken vänder sig främst till människor för egen begrundan, men är även i hög grad användbar för dem som arbetar inom vården, personal- och chefsutvecklare på företag, inom omsorgen, nykterhetsvården m.m. Eftersom författaren ser till det goda hos människan, anser jag att boken fyller ett klart folkbildande syfte.

Thomas Silfving

Meningsfullhet

Slump och synkronicitet. Om meningsfulla sammanträffanden i våra livshistorier. Författare: Robert H. Hopcke. Översättning: Erik Nisser. Natur och Kultur 1998.

Synkronicitet är ett begrepp hämtat ur psykoanalytikern C. G. Jungs terminologi. Härmed avses "ett sammanträffande av ett inre, subjektivt tillstånd som sammanfaller med ett yttre skeende som står i direkt beröring med det inre tillståndet. Ett sammanträffande som inte kan förklaras utifrån ett kausalt (dvs ett orsak-verkansamband) betraktelsesätt". Tillståndet har dessutom en djup emotionell kvalitet för den som upplever sambandet.

Enligt Robert Hopcke, som är jungiansk analytiker, har händelsens innehåll också en "symbolisk" kvalitet och slutligen: händelsen "inträffar alltid i samband med övergångar, när vi står på tröskeln till ett nytt sätt att vara". Hopcke berättar vederkvikande i en språkligt smidig text via ett otal exempel ur människors liv om vad han menar är synkro-

nistiska händelser. Den viktiga händelsen för honom själv var att han överlevde jordbävningen i Los Angeles 1989 genom några "slumpmässiga" faktorer.

Utrymmet är här alltför begränsat för att recensenten skall kunna gå in i detalj på Hopckes resonemang, men helt klart låter han kreativ fantasi spela en stor roll i sin forskning – och detta ej sagt som något nedlåtande. Jag håller med Hopcke om att den traditionella, förment objektiva forskningen är alltför begränsad för att kunna beskriva eller förklara livet. Frågan blir snarare hur den värdefulla gränzonen mellan logiskt resonemang och associativt, kreativt mönsterskapande kan avgränsas. Ibland går författaren över den gränsen.

När Hopcke kallar synkronistiska händelser för "slumpens förunderliga spel" tycker jag dock han saboterar sin egen tes. "Slumpen" kan ju aldrig bära meningsfullhet fören människa, ty i samma ögonblick som "mening" skapas är också "slumpen" försvunnen. Vad som först ansågs vara "ett tillfälligheternas spel" upphörde att existera i samband med att denna "omkoppling" till meningsfullhet skedde.

När Hopcke hävdar, stödd mot Jung, att synkroniciteten är "ologisk", dvs att kausalsambandet inte kan skönjas, innebär detta inte automatiskt att det inte skulle kunna finnas ett kausalsamband. Vad det däremot innebär, är att vi inte upptäckt hur detta samband fungerar. Tidiga kulturer och samtliga religioner har alltid kopplat samman livets osynliga och synliga sidor till en helhet. Sker något betydelsefullt i den så kallade andevärlden, sker också något i stammens eller folkets liv, och vice versa. I vår nutid vet vi till exempel att varje uppkommande känsla – den inre eller psykiska världen – avspeglas i en förändrad kroppslig biokemisk status – den yttre eller materiella världen. Men exakt hur denna länkning

från immateriellt (känsla) till materiellt (biokemisk reaktionsutlösning) sker, det kan inte läkarvetenskapen förklara på ett tillfredsställande sätt.

Boken tar också upp profetiska drömmar, drömsymboler, mystiska upplevelser, mirakler, livspassager som födelse, förälskelse, och död – allt satt i relation till idén om synkronicitet.

Dessutom genomsyras Hopckes verk av den omhuldade jungianska tanken att vi kan se oss själva som huvudpersoner i en berättelse som är på väg att "vilja bli gestaltad", en bok som vi själva inte är författare till, och vars händelseförlopp vi därför inte har full kontroll över.

Gunnar Martin Aronsson

Ärftlighetsläran utmanas

Vi och våra gener. En kritisk syn på ärftlighetsläran. Författare: Nils Kalén. Världsbild Förlag, 1998.

Nils Kalén drev i flera år Häl-sans Förlag (numer Världsbild Förlag) vars främsta uppgift blev att ge ut Martinuslitteratur. Han har också översatt Martinusböcker och är författare till flera skrifter, baserade på Martinus kosmologi. "Vi och våra gener" är den senaste. Kalén vill utmana den etablerade ärftlighetsläran, och han gör det utifrån ett visst tankesystem, som du håller för sant, är det systemet i sig som definierar argumentationens hållbarhet. Ortodox marxism eller ortodox naturvetenskap är andra exempel på detta. Med andra ord: du kommer inte "utanför" själva ramen så länge som du har accepterat den som en förutsättning för argumentationen. Endast med ett nyfiskt, längre bärare av denna individs egenskaper. En donerad njures gener är, menar Kalén, "tömda" på donatorns egenskaper. Det är istället mottagaren av njuren som "fyller" dennas gener med sina egna egenskaper.

1. Generna i en kroppsdel som avskilts från en individ är inte

längre bärare av denna individs egenskaper. En donerad njures gener är, menar Kalén, "tömda" på donatorns egenskaper. Det är istället mottagaren av njuren som "fyller" dennas gener med sina egna egenskaper.

2. Ett ägg på väg att befruktas (som lämnat äggstocken) är inte längre bärare av den blivande moderns egenskaper, liksom en spermie på väg att befrukta inte är bärare av den blivande faderns egenskaper. Egenskaperna kommer istället från en diskarnerad individ, dvs en människa som önskar att bli född till det fysiska planet.

3. En överfysisk evigt verksam orsak-verkanstruktur bygger kontinuerligt upp egenskaperna på grundval av den likaså evigt existerande individens eget möte med tillvaron.

Varför är då barn lika sina föräldrar? Enligt Kalén (och kosmologin) för att en diskarnerad människa enligt ett slags automatik söker sig till det föräldrapar som har lämpliga gener att bära dess egna egenskaper.

Genmanipulation och kloning då? Boken svarar, att den materialistiska genetikvetenskapen inte alls skapar nya typer av liv när den till synes "ger" en avkomma egenskaper som den av naturen normalt inte skulle ha. Istället handlar det om att diskarnerade växter och djur "passar in i den iordningställda fysiska dräkten och står beredda att ikläda sig denna".

Jag känner igen Kaléns resonemang, och anser det personligen korrekt. Men detta innebär inte, att andra läsare självklart skulle finna det korrekt. En klassisk svårighet är ju denna: om du argumenterar utifrån ett visst tankesystem, som du håller för sant, är det systemet i sig som definierar argumentationens hållbarhet. Ortodox marxism eller ortodox naturvetenskap är andra exempel på detta. Med andra ord: du kommer inte "utanför" själva ramen så länge som du har accepterat den som en förutsättning för argumentationen. Endast med ett nyfiskt,

flexibelt och seriöst sinne-lag är något sådant möjligt.

Och säkert är det just sådana läsare, förutom då de Martinus-studerande, som kan ha störst utbyte av boken.

Gunnar Martin Aronsson

Osynliga följeslagare

Änglar. Antologi. Översättning: Sven Heilo. Nova Förlag, Lund 1998.

Föreliggande material om änglar är hämtat ur den antroposofiska traditionen. Enligt grundaren av rörelsen, Rudolf Steiner, är världen konstant omgiven av änglaväsen, som i hög grad påverkar livet på jorden. Det finns skyddsänglar för enskilda personer, änglar för föreningar, folk och nationer – ärkeänglar, serafier, troner och keruber – nio änglahierarkier enligt Paulus lärjunge Dionysios Areopagita, som menar att han funnit belägg för dessa i Bibeln.

Men änglar förekommer som bekant i de allra flesta kulturkretsar, även om man där använder andra termer för dessa över-sinnliga väsen.

Boken innehåller – förutom citat ur Steiners skrifter i ämnet – intervjuer och artiklar om änglar.

Uppenbarligen ligger det en svårighet i dessa uttolkningar om hur änglarna är närvarande i våra liv, eftersom de intervjuade inte själva har upplevt några änglar.

Enligt grundaren Steiner försvinner i hög grad förmågan att uppleva änglar i vuxen ålder, medan däremot barn har en klar blick in i det andliga och de facto har större del av sitt medvetande på det andliga planet än vuxna

har. Dessutom sloknade människans gamla "klarseende" efterhand som 1600-talets rationalism och upplysning gjorde sitt intåg i det kollektiva medvetandet.

Varje natt träffar vi via vår astrala kropp emellertid vår skyddsängel, menar Steiner, och tillsammans sker ett slags planerande för kommande verksamheter. På morgonen finns dessa linjer inristade i det undermedvetna, även om vi inte minns något av vårt möte.

Materialistiskt inriktade människor, de "som inte vill skaffa sig insikter om moraliska ideal, som inte vill erfara vad människokärlek vill säga", har dock svårare att etablera förbindelsen med sin ängel.

Lejonparten av boken viks åt en intervju med Hans-Werner Schroeder, som är präst och tillhör Kristensamfundet i Stuttgart. Ett avsnitt viks åt barnet och änglarna, ett annat åt änglarnas inverkan på ödet. Det rör sig alltså företrädesvis om spekulationer, baserade på Steiners ut-sagor. Steiner kunde ju, i likhet med Swedenborg, enligt egen utsago dagligen skåda in i änglarnas värld.

Förutom dessa intressanta antroposofiska reflektioner finns en historisk genomgång av änglar i konsten, dock väl summarisk för att ge någon ahaupplevelse.

"Änglar" har ett rikligt bildmaterial, vilket stimulerar studiet.

Gunnar Martin Aronsson

Resor i tiden...

J. H. Brennan är en flitig irländsk författare, hittills med 52 böcker bakom sig. En av de senaste heter *Tidsresor ur ett nytt perspektiv*. Den har 280 sidor, är över-

satt av Carl G. Liungman och utgiven av Planetstadens Böcker i Lomma. Brennan berättar om föremål som förefaller ha kommit fel i tiden. Det gäller olika uppenbarligen tillverkade föremål, krukor, spikar, klot, metallkärl mm som har hittats i geologiska lager som är hundratals miljoner år gamla. Flera av fynden har gjorts i gruvor. Ett citat från tidskriften *Scientific American* 5 juni 1852 berättar om ett vackert hantverksarbete i form av ett metallkärl i två halvor med dekorativa inläggningar av silver, som hittades vid sprängningar i ett berglager som bedömdes vara 600 miljoner år gammalt. Boken visar en del bilder av sådana "historiska anakronismer"; ordförklaringar finns också. Liknande fynd finns gott om från flera världsdelar. De har gett upphov till diskussioner om "alternativ arkeologi", och till böcker med titeln *Forbidden Archeology* eller liknande. Ett TV-program på detta tema här om året väckte stort rabalder i USA, där programakarna av vetenskapare anklagades för att förfälska historien. Somliga har ansett dessa historiska anakronismer tyda på att det fanns samhällen med högt utvecklad teknologi långt innan människan enligt den officiella historien ens gjort sitt intåg på planeten. Andra har spekulerat i utomjordiska civilisationer som skulle ha "planterat" människor på jorden.

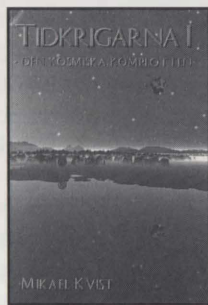
Brennan ger ett helt annat perspektiv på dessa otidsenliga artefakter. Han menar att de kan vara kvarlämnade eller oavsiktligt kvarglömda av resenärer från framtiden.

Han ger exempel på hur man kan komma in i en "tidsficka" och få en plötslig och oväntad, fysiskt påtaglig upplevelse av att vara hundratals år tillbaka i tiden. Boken avslutas med detaljerad beskrivning av övningar man kan göra, dock endast i grupp, för att träna sig i mentala tidsresor.

Huvuddelen av boken disku-

terar modern fysik, svarta hål i rymden och hur tidsresor skulle kunna vara möjliga. Den diskussionen är ganska komplicerad och kräver koncentrerad läsning. Brennan menar då inte enbart tidsresor i fantasin utan kroppsligt påtagliga besök i andra tider. En del fysiker förefaller mena att tidsresor faktiskt skulle kunna bli möjliga, men kräva en oerhört avancerad och kostsam teknik för att nå en "rymdport någonstans bortom Plutos bana". Brennan diskuterar också UFO-fenomenen som en form av tidsresor, och anknyter därmed till en svensk bok, som ger ett helt annat perspektiv på tiden.

Nils-Olof Jacobson

...och krig med tiden

Mikael Kvist bor i Dalarna och har i många år ägnat sig åt esoteriska frågor. Han arbetar med "änglahealing" och har ett eget förlag, där han ger ut böcker om ärkeänglar mm, samt tidskriften *Vita vingar*. Nu har han på sitt förlag Spektra-Art, Box 56, 770 70 Långshyttan gett ut två böcker, *Tidkrigarna I* och *II*, med undertitlarna *Den kosmiska komplotten* (259 sidor) och den fristående fortsättningen *Hemliga kunskapen om tiden* (264 sidor).

Böckerna bygger på två serier föredrag, vilket kan förklara en del upprepningar. Deskadar inte, då framställningen är mycket koncentrerad.

Tidkriget

I del I berättar Mikael om en kosmisk komplott som han menar pågår runt omkring oss. Den be-

står av att "utomjordingar" försöker få makt över jorden och människorna. Dessa utomjordingar ska dock inte förstås så enkelt som de ofta skildras, som innevånare på andra planeter som åker omkring i "flygande tefat" i det fysiska universum. Nej, det är mer komplicerat. Här gäller det snarare "dimensionsgenombrott", där varelser från andra dimensioner och från framtiden reser bakåt i tiden för att berika sig med de speciella mentala energier som bara finns hos människorna, och på det viset befästa sin egen framtid. Mikael kallar dem "gudarna". De beskrivs som överlägsna oss på många sätt, men underlägsna oss känslomässigt. Gudarna företräder den manliga, härskande principen. Det är just människornas vårdande, kärleksfulla känslökvaliteter, som hör till "gudinans" princip, som gudarna är ute efter.

Mikael har sedan ett tiotal år varit medveten om detta pågående "tidkrig", och tillsammans med en växande grupp vänner tagit allt mer aktiv del i det. Han beskriver dramatiska händelser från sitt vardagsliv, som att han vaknar med sår på kroppen efter strider i drömmen, att lampor och stearinljus i hans sovrum exploderar, att "män i svart kostym" är ute efter både honom och hans arbetsmaterial som plötsligt kan dematerialiseras, att en bil plötsligt dyker upp från ingens instans mitt framför honom, och hans liv och säkerhet hotas på många sätt. Han skyddar sig genom att undvika alla fasta tidtabeller och ständigt ändra sina planer i sista stund, för att vara svårare anträffbar i tiden – vilket också medför praktiska svårigheter för hans vänner. Han måste ta tre kopior av alla manus och förvara på olika ställen. Orsaken till detta är att man inte kan resa tillbaka i tiden till samma plats mer än två gånger – tredje gången påverkar man tidsförloppet och riskerar därmed att skada sin egen framtid.

"Klarhet, envishet och tre kopior är nycklar för att undvika tidsresenärers manipulation."

Meningen med boken är att göra människor medvetna om det pågående tidkriget. Ju fler människor som blir medvetna, desto svårare blir det för tidkrigarna att behålla sitt övertag. Det håller redan på att svikta, eftersom Mikael och andra bildar allt större grupper som bygger på "gudinneenergin", dvs kärleken. De samarbetar med olika grupper utomjordingar som de träffar i både andlig och fysisk form.

Hallucinationer?

Hur bedömer man en bok som skildrar en helt annan världsbild än ens egen? Läst genom mina psykiaterglasögon beskriver den en psykotisk världsbild präglad av återkommande hallucinationer, förföljelsetamani och storhetsvansinne, där författaren tycks mena att han själv och hans närmaste vänner har spelat en avgörande roll för att rädda planeten.

Men hallucinationer (i den meningen att man ser något som inte andra ser) är inte nödvändigtvis ett tecken på psykisk sjukdom. Om jag går ur yrkesrollen och stället försöker känna in vad det hela handlar om, så upplever uppenbarligen Mikael fler dimensioner i tillvaron än de flesta av oss gör. För honom är det självklart att ha kontakt, både andligt och som det förefaller även direkt fysiskt, med vita änglar och ljusa, gråa och mörka utomjordingar, att kroppsligt resa i tiden och att ibland låna ut sin kropp till en "utbytare" medan han själv är ute på uppdrag. Han försöker förmedla något om detta, om vilka faror och möjligheter han ser.

Att uppleva andra dimensioner är i sig inget tecken på psykisk sjukdom. Det avgörande är att man kan skilja på världarna och veta i vilken man befinner sig. Om man inte kan det, om de flyter in i varandra, då kan man

inte klara sin vardagstillvaro i den här världen och blir av omgivningen, eller i varje fall av psykiatri, bedömd som sjuk. Men Mikael vet uppenbarligen i vilken värld han befinner sig, och kan förmedla sina upplevelser så att jag nästan kan förstå vad det handlar om. Hans text är väl strukturerad, och han skriver klart, skärpt och koncentrerat, allvarligt men ibland med lite torr humor.

Kanalisering?

Mikael skriver kritiskt och lite ironiskt om kanalisering, som han visserligen accepterar som någon form av kontakt med andra dimensioner. Men att ett budskap är kanaliserat, menar han, säger inget om dess inre kvalitet. Det är som att sälja schampo genom reklamfilm i TV – alla påstår att just deras schampo är bäst. I boken finns långa budskap från olika änglar och utomjordingar, förmedlade av Mikael och hans vänner. De är inte kanaliserade sägs det, utan mottagna direkt, på

något annat sätt som skulle garantera mot förvanskning och fel-tolkningar. Som läsare kan jag inte så lätt förstå skillnaden. Flera av texterna är dock i sig tänkvärda och vackra, med en poetisk ton.

Tidens teknologi

Del II, Hemliga kunskapen om tiden, varierar temat ur ett mer tekniskt perspektiv. Här försöker Mikael beskriva vad tid egentligen är och hur tidsresor är möjliga. Han beskriver "jordens kristallnät" och "portar" till andra dimensioner. Dessa portar finns lite varstans ute i naturen. De kan vara ganska små, några meter, och kan förklara varför en person kan se ett UFO medan en annan några meter därifrån inte ser någonting: Dimensionsgenombrottet kan bara ses av den som just då råkar stå inne i porten.

Mikael berättar om sina egna tidsresor, som förefaller ha skett i den fysiska kroppen, och om "framtidens tidteknologi": "En-

bart i Sverige känner jag till tio fungerande uppfinningar som inte hör denna tid till. Antingen har de möjlighet att upphäva gravitationen eller skapa mer energi än vad som tillförs, en så kallad fri energigenerator. Fri energi är korrekt användande av tid".

Mikael beskriver också hur man vid meditation kan koppla in sig på "jordens kollektiva medvetande" och hjälpa till att bevaka det för att förebygga föroreningar och manipulationer utifrån. Det är bokens grundtema, att vi behöver bli medvetna om tidkrigarnas ständigt pågående försök att manipulera oss för att kunna stå emot dem. Samtidigt gäller det att hos oss själva utveckla kärleken, gudinnekraften, som gör jorden unik i vårt universum.

Böckerna har gott om teckningar som ibland gör det lättare att få tag i de undflyende tidsbegreppen. Det finns också utförliga ordförklaringar, som kan läsas som ett kapitel för sig. Men

tidens innersta väsen går knappast att förstå. Boken handlar mest om resor bakåt i tiden, men man måste ju också kunna hitta tillbaka till framtiden. Själv skulle jag vara helt nöjd med att kunna resa bara ett par dagar i framtiden, tillräckligt för att kunna se vilken den rätta lottoraden blir på lördag. Någon färdplan för sådana resor ger inte de här böckerna.

De här är de mest egenartade och mest fascinerande esoteriska böcker jag har läst på länge. Om Mikael's världsbild på något sätt är "sann" kan jag inte veta, det blir en trosfråga. Han konstaterar i slutet, med en av textens många paradoxer:

"Har orden i denna bok brutit ner dina föreställningar, har de fört dig lika många föreställningar närmare sanningen. Allt du inte förstår är sant. Allt du nu tror du förstår är inte sant – ännu en föreställning uppbyggd mellan den verkliga sanningen och dig."

Nils-Olof Jacobson

MAKTEN SOM SKAPAR OCH FÖRGÖR

En mycket utförlig och instruktiv bok om magin

Endast kr 75:-, inga tillkommande kostnader.

Insättes på postgirokonto 63 46 41 - 5,

betalningsmottagare Psi-Cirkeln.

Leverans inom en vecka, högst två.

Här utredes på ett mycket detaljerat vis vad den magiska Kraften är för något och hur man med lämpliga övningar förändrar sig själv till att bli en sann och äkta magiker.

Boken anvisar och förklarar en mängd magiska ritual och formler. Här ges mycket utförliga råd hur man skapar talismaner för att förstärka och utvidga sitt personliga kraftfält - och amuletter till skydd mot både fysiska och psykiska onda krafter. *Detta är en källskrift och lärobok!*

PSI-CIRKELN

Teknikergatan 1, 5 tr, 215 68 Malmö

Tel 040 - 824 53

INRE HARMONI

Sveriges största alternativmäss

KROPP
&
SJÄL

Allt inom
New Age

Ring för
program!

Med utställare från hela landet

- ♥ Huskvarna/Folkets Park 6-7/3 -99
- ♥ Västerås/Punkt 27-28/3 -99
- ♥ Falun/Lugnet 1-2/5 -99
- ♥ Göteborg 4-5/9 -99
- ♥ Umeå/Universum 2-3/10 -99
- ♥ Helsingborg/Ldrottens Hus 6-7/11 -99

Gratis föredrag, scenprogram, spå dig, astrologi, aurafotografering, handläsning, numerologi, akupunktur, massage, healing naturmedel, örter, stenar, kristaller, indianhantverk, smycken, litteratur för självutveckling, CD-musik, meditationskassetter mm

Är Du utställare - ring och prata med oss om vår lågprisprofil!

ARISTO 2000

Britt Rudolfsson, Småbränna 37, 914 95 GRÄSMYR

Tel: 0930-702 53, 0930-702 54, Fax: 0930-702 12

Mobil: 070-339 00 85 och 010-330 50 43

Den nya verkligheten Den nya människan

Reportage: Åsa Freij

Efter professor Carl Rogers framträdande på konferensen "Levande företag i en ny tid" i Åbo (1980) sa projektledaren Inger Lardner:

– Min känsla säger mig att det är ett historiskt tal som vi just har hört.

Själv sa Rogers under ett samtal med Sökarens reporter:

– Kanske förstår man bättre om tio år vad jag talar om idag.

Ändå upplevde sig Rogers vara bland själsfränder just här. Inspirerad av konferensens inriktning hade han rest ända från USA till denna lilla plats i Norden för detta enda framträdande.

Det låg ingen självförhåvelse i hans uttalande. Något sådant var säkert främmande för den anspråkslösa, nu 78-åriga professorn. Tvärtom, han sa det liksom i förbigående, till sig själv och litet sorgset. Sorgset, ty om tio år kan det vara för sent att förstå vad han talade om. Vi måste lyssna till honom nu om vi ska ha någon framtid.

Det var ögonblick då de närmare 500 åhörarna måste ha känt det oerhörda allvaret i mänsklighetens situation idag, men även de svindlande möjligheter som också öppnar sig nu då vetenskap och uråldrig andlig visdom börjar enas om verklighetens oändligt stora dimensioner, som Carl Rogers också talade om. Allt beror på hur vi själva styr utvecklingen.

Det rädde en vibrerande tystnad över de heltäckande mattorna och stålbenstolarna i konferenslokalen, när Carl Rogers, som är den främste företrädaren för amerikansk humanistisk psykologi och en av de viktigaste nu levande framtidsvisionärerna, talade.

– Alltmer, sa han, kommer man fram till att universum inte liknar en stor maskin utan i stället en fantastisk idé! Allt har samband med allt, och ingenting sker av en slump.

Men trots det ligger utvecklingen i våra händer, eller rättare sagt i våra sinnen. Eller kanske i våra hjärtan. För det handlar om kärlek i stora som små sammanhang. I sina

böcker visar Rogers hur kärleksfulla relationer mellan människor ger lösningen på många av livets svårigheter.

Möjligheten att hejda kapprustningen och hela den destruktiva tendensen med ökat våld, förtryck, utsugning, miljöförstöring samt rädsla, misstro och hat mellan människor ligger i en mänsklighetens egen resning mot detta. Och det finns en gryende sådan resning nu, i ett slags intellektuell eller kanske intuitiv gemenskap över gränserna, raserna, åldrarna och samhällsklasserna. Det är vad som kallas "the new age", den nya tidsåldern. Det är den nya tidsåldern som gör sig påmind i miljörelser, fredsrörelser, kvinnofrigörelse, självläkekonst, nyandlighet. Och det nya leds av "den nya människan" som rubriken på Rogers föredrag löd, den människa som alltmer utvidgar sin medvetenhet, sin kärlek och de fantastiska möjligheter hon har.

– Vår värld befinner sig i svåra födslovändor, sa Rogers. Det är en värld i förändring. Kanske följer på detta mänsklighetens undergång i ett kollektivt självmord genom kärnvapenförintelse. Vi kan inte utesluta möjligheten att vi står vid randen av den stora katastrofen.

– Men å andra sidan är ur det nuvarande kaos, den nuvarande förvirringen någonting nytt på väg att födas.

– De enorma omvälvningarna i nutiden, sa han, tillskriver jag ett antal betydelsefulla paradigmväxlingar som pågår samtidigt. Paradigm är ett ord som betecknar de grundläggande föreställningarna om verklighetens natur. (En gång i tiden trodde man exempelvis att jorden var platt och världssalltets centrum. Den paradigmen ersattes med en ny enligt vilken jorden var en liten rund himlakropp som rörde sig kring solen. I början var motståndet starkt mot den nya uppfattningen av verkligheten, vilken upplevdes som ett hot.) Nu står vi inför inte bara ett paradigmskifte, utan många sådana skiften på olika områden. Det gör oss upprörda och förvirrade, när gamla mönster inte

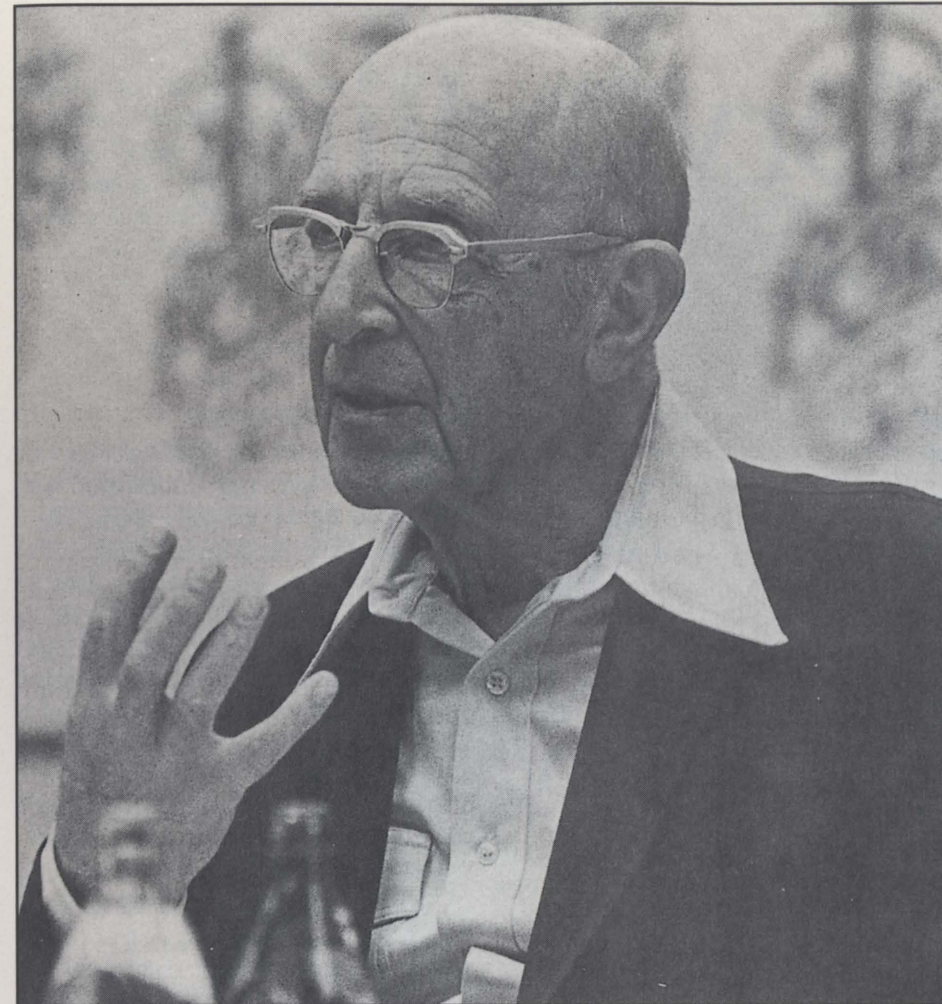
gäller längre. Därav oron i världen. Den materialistiska verklighetsuppfattningen skakar i sina grundvalar. Den fasta materialismen visar sig i själva verket bestå av vibrerande energi. Där finns ingenting solitt.

– De moderna vetenskapliga upptäckterna har fått vetenskapsmän som Fritjof Capra och Gary Zukav att framhålla samstämmigheten mellan teoretisk fysik och österländsk mystik. Det är helt enkelt två parallella vägar till samma sanning.

– En annan betydelsefull förändring har också skett i den vetenskapliga verklighetsuppfattningen. Tidigare har man sett det som självklart att allting är en rak kedja av orsak och verkan och att allt därför också kan förklaras genom att orsaken bakom varje effekt avslöjas. Den uppfattningen är nu ifrågasatt. Det finns idéer om att orsak och verkan påverkar varandra, vilket ger utrymme för avvikelser från det naturbundna och tillåter ny information och nya former att bildas. Häri ligger förklaringen till den skapande tendensen hos universum, vilken knappast alls har studerats eller förståtts.

Carl Rogers sa vidare att hjärnforskaren Barbara Brown nyligen har påvisat sannolikheten att medvetandet är något oändligt mycket större än hjärnan och att vårt omedvetna intellekt är mäktigt oerhörda prestationer. Till exempel skulle en normal människa med lätthet kunna lära sig att kontrollera aktiviteten hos en enstaka cell i kroppen, utvald bland trillioner andra. Aspy, Roebuck och Tausch hävdar också att en människa kan lära sig att skapa oerhört mycket mer genom att frigöra sina inneboende krafter. Att ge sådan styrka åt individerna skulle revolutionera hela det mänskliga livet – ännu en paradigmväxling. Också sådana mänskliga förmågor som telepati, klärvoajans och prekognition börjar få ny vetenskaplig bekräftelse. Även healing liksom meditation och andra transcendentala krafter vinner erkännande.

– Verkligheten sådan som vi känt den – en värld av materia, tid och rum – existerar

– Den nya tidens människor lever i en ständig utvecklingsprocess, sa Carl Rogers 1980. Foto: Per Frisk.

inte längre. I stället framträder för oss en gåtfull, bisarr verklighet av vibrerande energier, med nästan mystiska samband mellan allt. Vetenskapen som varit vårt verktyg för förståelse, undergår stora förändringar. Den vetenskap vi känt får numer ses som bara en aspekt av en mycket större verklighetsuppfattning. Även våra begrepp om människan är under förvandling. Människan har en kapacitet som hon hittills inte kunnat drömma om, inte minst på det undermedvetna planet. Hon kan tränga in i framtiden, se över stora avstånd, överföra tankar direkt, hela sjukdomar, skapa.

– Inte undra på att vi står förvirrade inför detta nya samtidigt som vi är mitt uppe i sociala förändringar som vi förefaller att inte kunna kontrollera, sa Carl Rogers. Han gick vidare med frågan: "Vilka ska kunna leva i denna ytterligt märkliga nya värld?", och han svarade själv genom att utveckla sin uppfattning om "den nya människan".

– Den nya människan är den som är ung i sinnet, vilket ofta är den som är ung också till kroppen. När ungdomen växer upp i en

värld som den jag beskrivit, kommer den att anpassa sig till den nya världen, och den kommer att dra en del äldre med sig, vilka har tagit till sig något av det nya.

– Naturligtvis kommer också många unga att fortsätta intressera sig bara för jobb och ett tryggt liv och fortsätta att leva i den nuvarande världen. Men de "nya människorna" finns redan. De är få, men jag har mött dem. Jag har mött dem bland affärsfolk som lämnat karriärkarusellen för att leva ett rikare liv. Jag har mött dem bland de unga jeansklädda som trotsar de flesta av våra nuvarande värderingar, jag har mött dem bland kvinnor som reser sig ur de begränsningar som samhället har ålagt dem, bland präster som har lämnat dogmatiken, bland färgade och andra förtryckta minoriteter som kastar av sig den förlamande passiviteten, och jag har mött dem i grupper som arbetar med självutveckling och vill finna utrymme för känslor likaväl som för tankar i sitt liv. De vill skapa en gemenskap byggd på tillit och respekt, en harmoni i mångfalden som passar i den nya världen.

De vill bygga interkulturella nätverk mellan människor, såsom Marilyn Ferguson har beskrivit. Det är en "konspiration" i Vattumannens era, där massor av likasinnade "konspirerar", dvs andas, tillsammans.

– Jag har funnit vissa drag gemensamma hos dessa "den nya tidens människor", även om kanske ingen besitter alla dessa egenskaper. Dessa människor lever livet som en ständig utvecklingsprocess. Den statiska tillvaron har inget intresse för dem. De lever i harmoni med naturen, ett ansvarsfullt släktskap. Att "erövrå" naturen är en motbjudande tanke för dem. De ser att makt över andra människor också är ett slags erövring, lika motbjudande och oacceptabel. Deras mål är att ge varje individ egen kraft, att dela styrka i gemensamma målsättningar.

Dessa människor har det inte alltid så lätt, då deras värderingar ofta inte överensstämmer med de etablerade, eftersom de vill tillmäta känslan samma betydelse som intellektet, vill handla efter sitt eget samvete och framför allt sätter mänskliga värden före ekonomiska. De är sökare och gör aldrig anspråk på att sitta inne med hela sanningen. Deras öppenhet är ett hot mot all dogmatism. De skrämmer många av oss därför att de förebådar stora förändringar.

De är väl bekanta med förändrade medvetandetillstånd, med meditation och mystiska upplevelser. De är hjälpsamma, när hjälp behövs. De bryr sig inte om materiellt ägande. Pengar och statussymboler betyder inget för dem.

De möter opposition, och i vissa kulturer kommer de att tryckas ner som ett hot mot etablissemangen.

– De stora omvälvningarna i vår världsuppfattning är här och kommer att fortsätta, vare sig vi vill det eller inte. Och de som kan leva med det nya har en god chans att överleva. Om vi inte spränger oss själva i luften, går vi oundvikligen mot en ny värld genom all vår nuvarande förvirring och oordning.

– Min dröm om den värld vi är på väg mot, sa Rogers och medgav att det var en idealistisk dröm, är denna: Den nya världen kommer att vara mer mänsklig. Den kommer att utforska och utveckla den mänskliga intelligensens och andens förmåga och rikedom. Den kommer att skapa individer som är mer fullödiga, hela och integrerade. Det kommer att vara en mer naturlig värld med förnyad kärlek och respekt för naturen. Dess teknologi kommer att förhöja människan och naturen, inte exploatera, den kommer att frigöra skapande och ge insikt om universums andliga helhet.

Självförvandling

enligt Peter Koestenbaum

Peter Koestenbaum, som är en liten knubbig äldre pratglad man med ett präktigt skägg, talade med humor och övertygelse om den existentiella filosofins budskap – om självförvandling.

– Vi behöver alla förvandlas, sa han. Vi har en utomordentlig teknologi i vår tid – vi kan landsätta folk på månen – men det hjälper inte, det ger oss inte vad som i religiös terminologi kallas frälsning. Vi behöver få svar på frågorna om livet och döden, ensamheten och kärleken. All teknologin, hur underbar den än är, gör oss inte till de människor som vi innerst vill vara. Så vi behöver förvandlas.

Vi förverkligar inte våra möjligheter som människor. Vi lyckas inte bli vad vi är ämnade att bli. Men vi vill innerst inne ändra på allt, åstadkomma ett genombrott till det

fullödiga liv som finns som en möjlighet – och detta är självförvandlingens höga syfte.

Självförvandling innebär ett genombrott till vår sanna natur – och det genombrottet behöver vi för att kunna säga, när vi dör, att vi verkligen har levat.

– Jag skall ge er en liten lista med exempel på vad vi kan förvänta oss av självförvandling, säger professor Koestenbaum med sin humoristiska självsäkerhet. Listan tar upp en del av de mål som jag hoppas vi skall uppnå. Detta är mycket ambitiöst! Först har vi de eviga målen som odödlighet, kosmiskt medvetande, att känna sig oförbehållsamt accepterad, att vara förlåten, att uppleva den eviga fridens mysterium och uppleva stillhet och ro samt sinnesfrid – detta är eviga mål som vi har rätt att uppnå i detta liv.

Vi har rätt också till en förvandling som innebär kunskap, vare sig det rör sig om vetenskaplig kunskap, mysticism eller filosofisk visdom. Och vi har rätt till en förvandling som innebär kärlek, hälsa, glädje, stolthet och ära och till en förvandling som innebär jämställdhet, rättvisa, frihet och en värld i fred utan våld. Vi har rätt till en förvandling som innebär välbästand och trygghet för alla.

Det finns tre vägar till självförvandling, och de måste följas på varandra i bestämd ordning. Den första är den existentiella vägen – som förverkligar det heroiska egot. Den andra är motsatsen till den första. Den innebär att man överlämnar förvandlingen till det omedvetna. Det finns ett omedvetet i varje människa, och om man stiger ned till det och överlämnar sig åt det, kommer det att ta hand om förvandlingen, eftersom själen vill förvandlas, om man låter den förvandlas.

Den tredje vägen, som kommer från österlandet, är den transpersonella vägen, som innebär att acceptera det oacceptabla, att inse att livets problem inte har någon lösning – vilket är lösningen!

Det heroiska egot

Den första vägen är det heroiska egots väg. Det heroiska egot säger att döden är okej. Det är inte lätt att acceptera döden, eftersom hela vårt liv tycks samlas kring principen att undgå den. Men tänk: Det finns nu fyra och en halv miljarder människor på jorden. Inom en livstid är de alla döda! Så ingen slipper undan döden. Och det är ju ingen hemlighet ... Det heroiska egot säger: Jag är villig att dö. Men sedan jag godtagit döden, kan jag säga: Jag är!

Det heroiska egot söker storhet i livet – och det sökandet är det enda kända bote-medlet mot ångest. Den som går den existentiella filosofins väg är aldrig deprimerad, för han kan alltid säga jag är, oberoende av hur grymt livet är. Han vaknar upp om morgonen och inser: Detta är mitt liv! Och jag kan leva det! Jag vet att jag kan välja, och jag väljer att leva. Jag är herre över mitt liv, och jag litar till mig själv.

Det heroiska egot är förankrat i sig självt, och fullständigt närvarande här och nu. Det är medvetet om att det förflutna och framtiden inte existerar.

Allt är här och nu. Att uppleva fullständig närvaro är målet för förvandlingen till det heroiska egot.

Nyckeln till det heroiska egot är mod. Ingen kan leva med framgång utan mod. Vad är då mod? Först och främst är det att kunna acceptera döden, inte vika undan för den, vara beredd på den. Och det är att kunna acceptera en förlust, att skiljas från något för alltid. Det är också att inte vika undan för sin skuld, sin förvirring, sin vrede, sin smärta, utan acceptera detta som delar av sitt liv. Mod är att kunna säga ja trots allt.

Mod är också att vilja riskera något i livet – så att man på sin dödsbädd kan säga: ja, jag har riskerat tillräckligt, och jag är nöjd.

Något vi måste göra för att uppnå det heroiska egot är att omvärdera ångesten – och detta är den existentiella filosofins stora budskap till mänskligheten: ångest är inte något ont, inget som skall botas med lug-

nande medel. Ångest är bra, ångest är den intensiva känslan av att vara vid liv. Ångesten orsakas av fruktan, och ångesten talar sanning.

Ångesten måste genomlevas. Man kan förvandlas endast genom att genomleva den och dra nytta av den!

För att uppnå det heroiska egot måste vi också göra oss fria från det förflutnas tyranni. Sedan vi gjort oss fria, kan vi vända tillbaka till det och acceptera de delar av det förflutna, som vi tycker om, och avvisa resten.

Ytterligare en sak måste vi lära oss: att trotsa auktoriteter, trotsa samhället! Om någon ger dig instruktioner, säg nej! Alltså: Se till att alla dina handlingar är dina egna, att du själv har valt dem! Sedan du sagt nej till samhället, frigjort dig från dess tyranni, kan du fritt välja de delar av samhället som du vill acceptera.

Vad är det som hindrar dig från att vara ett heroiskt ego och leva ett fritt och fullödigt liv, hindrar dig från att vara den människa som du är ämnad att vara? Jo, det är brister i din karaktär, brister som du är omedveten om!

Det viktigaste för att du skall kunna vara dig själv är att du kommer underfund med vad som hindrar dig att vara det.

Här några vanliga karaktärsdefekter:

”Jag har ingen rätt att finnas till.” En del människor går omkring hela sitt liv med den defekten. Om någon säger till dem: Gå undan! så går de undan ...

”Det är mitt öde att lida” eller ”alla är emot mig – när jag säger ja, så säger de nej”.

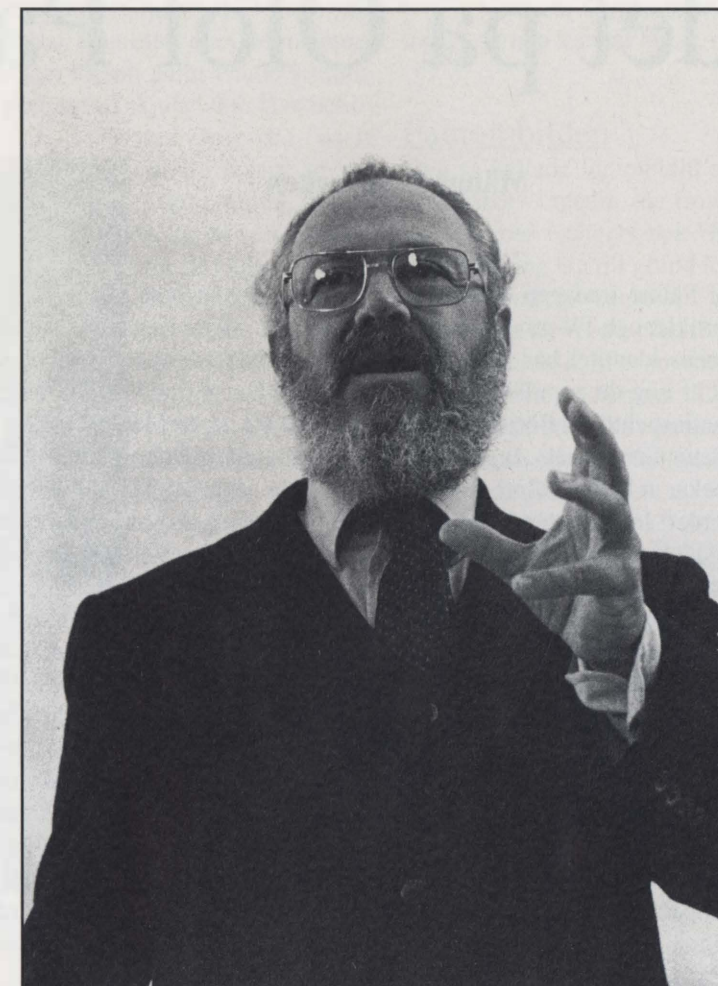
”Jag är en dålig människa.” De medger det inte, men de upplever det.

”Jag har en moralisk skuld.” Detta är allmänmänskligt, och religionen har uppfunnits för att lösa just det problemet.

”Jag är svag.” Men vi är alla svaga.

En resa

Den andra vägen till självförvandling är motsatsen till den första. I stället för att vara modig och att vilja göra man ingenting, bara överlämnar sig åt det omedvetna och låter förvandlingen ske.

Peter Koestenbaum: – Alla är vi delar av den universella livskraften, som vill finnas till och bli brukad för stora uppgifter.

Denna väg innebär att se på livet – inte som något man själv skapar, utan som något man har fötts in i, en resa man är ute på, utan att ha fattat något beslut om den själv. Man är med på resan, lägger sig inte i vilken riktning den tar, låter den bara hända.

Men du måste inse att du är på väg någonsans. Du skapar inte meningen med ditt liv – som den franske existentialistiske filosofen Jean-Paul Sartre säger – utan du upptäcker den. När du har kommit tillräckligt långt på din resa, och när du är tillräckligt mogen, tillräckligt vis, då upptäcker du vad du är ämnad att vara. Och när du har upptäckt detta, när du har funnit meningen med ditt liv, då blir du överlycklig. Du ser dig själv i ett nytt ljus. Med beslutsamhet går du att förverkliga meningen med ditt liv. Tillvaron känns underbar.

Försök inte styra din resa! Följ med på den! Ha tilltro till den! Undra inte över varför ditt liv är som det är! Det är okej som det är just nu. Du har hunnit en bit på resan. Observera hur den går och vart den tycks vara på

väg! Bekymra dig inte om att försöka förstå resan! Det kan du ändå inte. Livet är alltför komplicerat för att en människa skall kunna fatta det. Hur många har insett det? Men så är det – och om du är smart, så ger du upp försöken att förstå det. Och när du gett upp, så ser du att det inte gör någon skillnad!

Låt ditt omedvetna ta hand om din förvandling! Och det kommer det att göra, ty det finns ett annat liv som är så mycket rikare, ett annat medvetande som är så mycket fullare, en annan medvetenhet som är så mycket djupare än vad du upplever nu. Så låt den naturliga rörelsen mot det bättre livet fortgå utan att inverka på den!

Tankarna förvandlar

Peter Koestenbaum visar sina åhörare en bild av den totala människan. Den består av koncentriska cirklar. Innerst finns det inre självet, därefter kommer kroppen, känslorna och fantasierna, så tankarna, familjen, yrket, landet och världen. Enligt det holografiska synsättet åstadkommer varje förändring i detta totala system förändringar över-

allt i systemet. Så om vi tänker annorlunda, blir vår värld annorlunda. Om världen blir annorlunda, så blir vårt tänkande annorlunda. Om nationen förändras, så förändras våra känslor osv. Allt är förenat, allt påverkas av allt.

Det gäller därför att hitta ett område som vi har maximal kontroll över. Det som de flesta har maximal kontroll över, är tankarna. Därför: Om vi förändrar vårt sätt att tänka, så att det blir sant och riktigt i filosofiskt avseende, i vetenskapligt avseende, i religiöst avseende och i andra avseenden, så inverkar detta på våra känslor, på vår kropp, på vår familj och på hela vår omgivning. Så: Om vi tänker på ett nytt sätt, har tilltro till våra nya tankar och inte avviker från dem, då förändrar vi den värld vi lever i. Detta är den verkliga förvandlingen.

Ovanstående är professor Peter Koestenbaums tankar, i referat av SM. Koestenbaum framträdde på en *Levande företag i en ny tid*-konferens i på hotell Selma Lagerlöf i Sunne 1983.

Nya idéer

Nya idéer kan förändra världen. Men hur får vi nya idéer? Ja, det finns en metod, som grundar sig på Platon, vilken ansåg att idéer inte uppstår hos människor, utan finns i idévärlden. Idéerna spanar efter människor för att fånga dem. När en idé har fångat en människa, då är hon dess slav, och hennes liv har till slut funnit sin mening. Den förvandlade människan är redo att fångas av idéer. Hon säger: Idéer – ta mig! Jag är beredd att bli slav åt någon av de eviga idéerna! Om du väntar länge nog, kommer någon av idéerna ned från idéernas värld och omfamnar dig – och då har du funnit ditt livs mening. Victor Hugo sa: ”Ingenting kan hindra en idé vars tid har kommit.” Hur får vi då de idéer vilkastid har kommit? Jo, genom att öppna oss för idéer och genom att lära oss att tänka tvärtemot vad vi brukar, vända på våra tankar, så att vi får ett nytt perspektiv.

Peter Koestenbam i referat av SM.

Mordet på Olof Palme

Många frågetecken

Om mordet på statsministern Olof Palme fredagen den 28 februari 1986 handlar en rad böcker, artiklar och TV-program. Flera skilda meningar om gärningsmannens identitet har förts fram. Christer Pettersson och polisspåret är nog de populäraste "spåren". Men det finns andra. Kriminalinspektören Börje Wingren tror att den så kallade 33-åringen, Victor Gunnarsson, är gärningsmannen. Journalisten Lars Krantz pekar ut Lisbet Palme och hennes äldste son som ansvariga för mordet! Journalisten Stig Edling har fört fram idén att Palme mördades av misstag av Christer Pettersson, som förväxlade Palme med knarkhandlaren Sigge Cedergren. En privatspanare, Fritz G. Pettersson, menar att Christer Pettersson utsågs till syndabock för att dölja att det var en konspiration med flera inblandade. Gunnar Wall och Ingvar Heimer hävdar att Hans Holmér inte arbetade för att finna mördaren utan för att se till att utredningen inte kom in på för regeringen känsliga saker. I övrigt har vi bland annat PKK-spåret och Sydafrika-spåret.

En tid arbetade omkring 300 poliser med mordet på Palme. Efter tre månader hade 90 personer utpekats som mördaren.

Det finns mycket att läsa om Palmemordet på Internet, bland annat Stockholms Tingsrätts och Svea Hovrätts domskäl.

I tingsrätten fälldes Christer Pettersson, men de två lagfarna ledamöterna ville fria. Han friades sedan av en enig hovrätt, dvs hovrätten ansåg att det inte fanns tillräckliga bevis för att fastställa hans skuld.

Hur var mördaren klädd?

På sin hemsida www.leopoldreport.com hävdar journalisten Anders Leopold att Christer Pettersson inte kan vara mördaren, eftersom mördaren inte var klädd som Pettersson. I stället framträder Victor Gunnarsson som den trolige gärningsmannen.

Gunnarsson bar enligt egen uppgift, refererad av Leopold, mordkvällen sin kanadensiska flygarrock. Den var mörkgrön, knälång och hade kapuschong. Han hade med sig en "kameraväska".

Ett vittne på Café Mon Cheri, där Gunnarsson befann sig före mordet, säger också – enligt Leopold – att Gunnarsson hade en lång kappa, mörk och grönaktig – just en sådan rock som den flyende gärningsmannen hade på sig enligt flera vittnen (dock har inget vittne beskrivit rocken som mörkgrön, vilket i och för sig är fullt begripligt, eftersom det var mörkt vid halv tolvtiden på natten). Det observerades på Mon Cheri att Gunnarsson hade en liten blå väska, typ axelväska, som var "fullproppad" (och alltså kunde ha innehållit ett vapen). Personal på kaféet säger också att Gunnarssons rock hade huva.

Christer Pettersson torde inte ha ägt en lång rock, anser Leopold. Men Pettersson själv säger enligt tingsrättens domskäl att han måste ha varit klädd i en jacka, antingen midjelång eller en grön "lårlång" parkas.

Enligt Anders Leopolds redogörelse för innehållet i en del av förhörsprotokollen har åtta vittnen vid mordplatsen hörnet Tun-

nelgatan–Sveavägen uppgett att gärningsmannen hade en knälång rock. Men i tingsrättens beskrivning av vittnenas iakttagelser har endast fyra av vittnena klart berättat om en lång rock. Vittnet LJ, som stod vid mördarens flyktväg, säger att denne hade en mörkblå jacka. Men det saknar betydelse om gärningsmannen hade midjelång jacka eller halvlång rock, eftersom alltså Pettersson själv säger att han kan ha haft en "lårlång" parkas. Det kan väl också vara så att vittnena tycker att jackan var litet längre än den faktiskt var, eftersom den fladdrade oknäppt.

Lisbet Palme beskriver strax efter mordet gärningsmannen som en man i 40-årsåldern, ca 180 cm lång med "kompakt" kropp med kort hals. Han var klädd i en blå, något litet "bullig" täckjacka som gick en bit nedanför midjan. Detta är en beskrivning som – vilket man kan se i bröderna Poutiainens bok "Inuti labyrinten" – passar bra på Anders Björkman, som var den som befann sig närmast paret Palme och mördaren. Det är alltså **möjligt** att Lisbet Palme såg Björkman och beskrev honom, inte mördaren. Detta hävdar också bröderna Poutiainen.

Det signalement som först gick ut från polisen, talade om en man i blå jacka. Senare gick enligt Holmér ett riktigt signalement ut om en mörkklädd man som hade en jacka som var mitt emellan kort och lång.

Det förefaller alltså inte vara helt klart hur gärningsmannen var klädd. Knälång rock eller halvlång jacka?

En intressant iakttagelse av ett vittne på David Bagares gata är att den flyende utan att stanna försökte stoppa ned något, eller ta upp något, ur en liten väska, som han kanske hade innanför den uppknäppta rocken. (Victor Gunnarsson hade, som nämnt, en liten väska.) Afrikanen (se nedan) tyckte att den man han mötte hade något innanför rocken. Ändå är det inte säkert att den flyende hade en väska.

Var det Victor Gunnarsson?

Victor Gunnarsson, som nu är död (mördad i USA) var känd som Palmehatare av den mer stolliga sorten. Han har numer avförts från utredningen av Palmemordet: är inte längre misstänkt – men kanske finns det ändå indicier som pekar på honom som gärningsmannen.

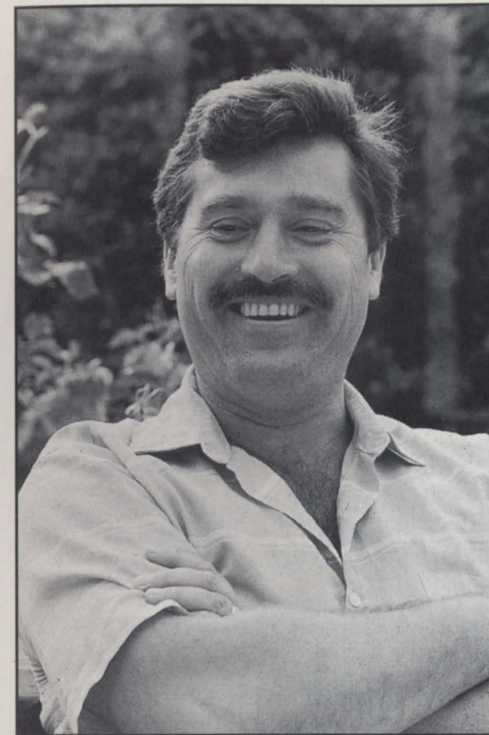
Omkring 23.30, eller senare, försökte en person på Döbelnsgatan vid Johannes kyrkogård, inte långt från mordplatsen, få lift med en bilande afrikan. Mannen bad att till varje pris bli körd från platsen. Afrikanen säger att den som hejdade honom luktade vitlök och hade handske bara på ena handen. Mannens rock hade kapuschong (huva).

Enligt flickor på Café Mon Cheri, som Gunnarsson talade med mordkvällen, luktade denne vitlök. Vid husrannsakan hos Gunnarsson påträffades en ensam vänsterhandske.

Det får anses nästan säkert att Victor Gunnarsson efter mordet befann sig i det område dit gärningsmannen tog sin tillflykt. Tidpunkten är osäker, men något alibi har han inte. Några flickor

på Mon Cheri ger honom alibi till cirka 22.30.

Thomas Kanger påstår i sin bok "Mordet på Olof Palme" att mördaren måste ha varit vid biografen Grand vid 23-tiden, när paret Palme lämnade den, och sedan följt efter dem. Men naturligtvis är det inte så. Mördaren kan ha sett paret Palme komma mot honom på Sveavägen och beslutat att skjuta Olof. Han behö-

Victor Gunnarsson 1993. Foto: Ulf Ryd, Pressens Bild.

ver inte ha varit längre norrut än vid Tunnelgatan. Dessutom är det osäkert om de båda pojkar på Mon Cheri, som Kanger anser ger Gunnarsson alibi för tiden efter 22.30, verkligen träffade honom den 28 februari. De säger nämligen att Gunnarsson visade dem en kamera som han hade i sin lilla väska, men Gunnarsson själv säger att han inte hade någon kamera med sig den kvällen. Det verkar alltså ha varit en annan dag än den 28 februari som de pratade med Gunnarsson på Café Mon Cheri. Pojkarna förhöordes två och en halv månad

efter mordet, och deras minnesbilder var diffusa. Enligt Leopold nämnde inte Gunnarsson dessa pojkar vid de första förhören som hölls med honom. Han bestämde sig alltså först senare för att ta upp dem som alibivittnen – med förhoppningen kanske att de inte skulle veta vilken dag de träffade honom.

Det bör observeras att afrikanen, som kom i sin bil på Döbelnsgatan, till att börja med – enligt bröderna Poutiainen – trodde att han stött samman med mannen någon gång 23.45 – 00.30. Men genom en rekonstruktion av vad han gjort under natten kom man fram till att händelsen bör ha inträffat omkring 23.30. Här finns naturligtvis misstanken att förhørsledaren Wingren påverkat vittnet till att ange en tid som stämde med mördarens flyktväg, i synnerhet som Wingren av några beskrivs som en förhørsledare som gärna försökte styra dem han förhörde.

Man kan tycka att det är konstigt om gärningsmannen inte snabbt begav sig så långt bort från mordplatsen som möjligt, till exempel ner mot Birger Jarlsgatan. Om han sprang mot Johannes kyrkogård och Döbelnsgatan, vände han faktiskt i riktning mot mordplatsen. Ett sådant beteende är irrationellt och osannolikt. Förklaringen skulle kunna vara att han ville gömma undan sitt vapen, som han fortfarande bar på, och trodde att han skulle kunna göra detta på kyrkogården – för att senare hämta det. En annan möjlig förklaring är att gärningsmannen inte var väl bekant med området och villade bort sig. Men jag tycker att denna persons beteende, när han väl synlig försöker få lift inte långt från mordplatsen, tyder på att han inte är gärningsmannen.

Det talar emot Gunnarsson att han hade svårt att redogöra för vad han gjorde halvtimmen före och halvtimmen efter mor-

det. I övrigt berättade han mångordigt om mycket. Detta skriver Börje Wingren, som förhörde honom.

Men om Gunnarsson hade ställts inför rätta, är det inte troligt att han kunnat fällas, om inte nya fakta bringats i dagen.

Fantombilden

Den så kallade fantombild som släpptes av spaningsledningen och visades i media, har troligen inget med mordet att göra. Enligt Thomas Kangers bok "Mordet på Olof Palme" var vittnet, vars teckning låg till grund för den bild som togs fram med hjälp av en signalementsmaskin, skeptisk till att hennes observation kunde vara av värde, eftersom den gjordes omkring 23.40, alltså cirka 19 minuter efter mordet. Så lång tid borde det inte ha tagit för mördaren att komma till platsen för observationen. I en tidning visades ett foto av en man som varit i området omkring 23.40 och var mycket lik fantombilden; denne man hade inget med mordet att göra.

Var det Christer Pettersson?

Av vittnena på mordplatsen är det bara Lisbet Palme som har sett gärningsmannens ansikte (?) och nära tre år efter mordet pekat ut den kriminelle och svårt alkoholiserade förtidspensionären Christer Pettersson. Senare, tolv år efter den tragiska händelsen, har ett annat vittne, den så kallade chevamannen, som i början inte pekade ut Pettersson, bestämt sig för att göra detta. Men en person som efter lång tid ändrar sig, och några andra som träder fram först 12 år efter mordet och säger sig ha sett Christer Pettersson, kan naturligtvis inte vara några tunga, avgörande vittnen.

Lisbet Palmes vittnesmål har ifrågasatts bland annat på grund av att hon var chockad de första minuterna efter mordet. Man vet också att vittnen till traumatiska händelser kan missta sig och peka ut fel person. Dessutom gjordes en videokonfrontation med Christer Pettersson inte på ett riktigt sätt. Om man som Lisbet Palme visste att den misstänkte var alkoholist, var det lätt att bland flera personer peka ut Christer Pettersson, som var den ende som såg alkoholiserad ut och som dessutom hade ett "ruskigt" utseende. Man skall också komma ihåg att videokonfrontationen ägde rum närmare tre år efter mordet. Vittnespsykologen Astrid Holgerssons utlåtande finns på Internet. Se www.leopoldreport.com! Hon anser sig visa hur Lisbet Palmes bild av mördarens ansikte tycks ha växt fram successivt. I början – på Sabbatsbergs sjukhus mornatten och dagen efter mordet i bostaden – kunde hon inte nämna några anletsdrag alls: inget ansikte, ingen blick. Hon såg mördaren på långt håll. "Något ursprungligt intryck av en stirrande blick finns uppenbarligen inte. Uttryckligen sägs att inga detaljer i utseendet uppmärksamats." Fantombilden började ge innehåll åt ansiktet. Den 25 mars nämner Lisbet i samtal med Hans Holmér att gärningsmannen hade stirrande blick – han hade ljus blick, bulliga kindknotor, vit överläpp och kort hals, uppdragna axlar, ett kompakt utseende. Den beskrivningen för knappast tankarna till den nära tre år senare misstänkte Christer Pettersson, anser Astrid Holgersson. Hon tillägger att mycket i fru Palmes vittnesmål kan stämma på Victor Gunnarsson och att detsamma kan gälla för åtskilligt av innehåll i åklagarens resningsansökan.

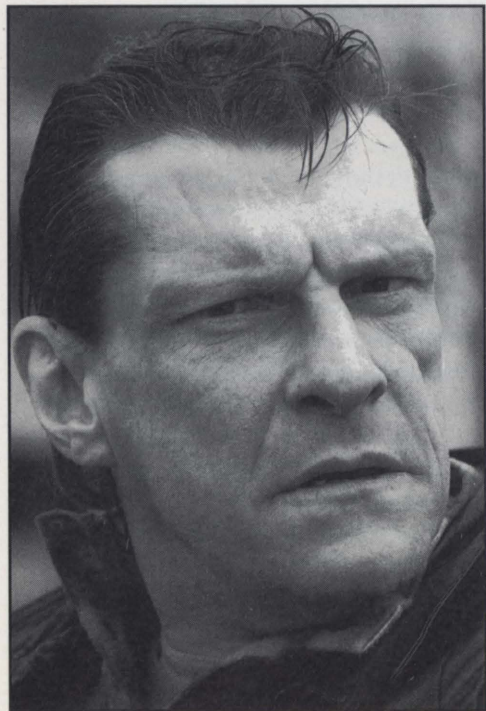
Men trots Astrid Holgerssons analys kan det inte uteslutas att Lisbet Palme har pekat ut rätt man. Hon var mycket säker.

Det kanske inte är konstigt att Lisbet Palme under de första förhören med henne i upprört tillstånd inte kunde erinra sig detaljer, medan hon senare kom ihåg sådana.

Beträffande Lisbet Palmes upplysning att skotten hördes som "puffar", liknande barns smällare, kan sägas att enligt ett vittne hade mördarens vapen en lång pipa. Det kan tyda på att det hade ljuddämpare. Nu sägs det att en Smith & Wesson inte kan ha ljuddämpare. Tänk om vapnet inte var en Smith & Wesson! Tänk om kulorna vid mordplatsen har placerats ut och inte kommer från mordvapnet!

Mycket är alltså oklart.

Stod Christer Pettersson utanför Grand och såg när paret Palme gick in där klockan 21.00? Ett enda vittne åberopas av åklagaren. Det är en kvinnlig konstnär. Hon la märke till en man som stod utanför biografen. Denne var spant iakttagande och hade en mörk, stickande blick – en sjuk blick, tänkte hon. Han var klädd i en blå jacka. Några dagar senare, när hon befann sig i Italien, skissade hon det ansikte hon mindes. De är inte påfallande likt Christer Pettersson, men skiljer sig inte heller markant från hans utseende. Nära tre år senare kunde hon inte peka ut någon vid en videokonfrontation, där Christer Pettersson deltog, men hon tyckte att "nr 8", som var Pettersson, var mest lik. Detta är det enda vittnesmålet om att Christer Pettersson befann sig utanför Grand vid 21.00-tiden. Hovrätten anser att ingen säker slutsats kan dras av detta.

Christer Pettersson 1997. Foto: Jonas Lemberg, Pressens Bild.

Det är möjligt, men långt ifrån säkert, att Christer Pettersson vid 23-tiden befann sig vid biografen Grand, där paret Palme såg en film ca 21.15 – ca 23.00. Tre vittnesuppgifter kan tyda på detta. Men två av vittnena är inte säkra. Den som är säker är en alkohol- och amfetaminpåverkad kriminell man, som när han förhördes fem dagar efter mordet, kom ihåg mycket litet av vad han gjort under mordnatten. Åtta förhör gjordes med den här mannen efter mordet; under inget av dessa berättade han att han sett Pettersson vid Grand. Efter nära tre år trädde han fram och talade om att han sett Christer Pettersson, som han var bekant med, vid biografen. Detta vittnes uppgifter måste naturligtvis ifrågasättas. Dock kan de vara riktiga.

Ett par av vittnena vid Grand, ett av dem var Mårten Palme, observerade en man med stålbågade glasögon. Mårten Palme såg att mannen iakttog hans föräldrar. Enligt Claes Borgström, Ingemar Krusell och Thomas Kanger följde denne man efter makarna Palme i riktning mot Kungsgatan – men detta nämns varken i tingsrättens eller hovrättens domskäl. Där står bara att Mårten Palme observerade en man som stod utanför Grand. Beträffande frågan om Christer Pettersson ägde ett par stålbågade

glasögon, så hade han enligt egen uppgift ett par guldbågade glasögon, som han använde på bio och när han såg på TV, men aldrig utomhus. Men han kan ju den här kvällen ha haft glasögonen på sig för att kunna se tydligt in i Grands foajé.

Flygledaren E., som satt i en bil utanför Grand, sa i hovrätten att han tyckte att Christer Pettersson var mycket lik den man han såg utanför biografen nära tre år tidigare men att han inte visste om han kunde säga att det råder identitet. Men av Claes Borgströms bok "Rättegången mot Olof Palme" framgår att flygledaren under en videokonfrontation först pekade ut en annan person än Pettersson. Efter viss ledning från åklagaren Anders Helin stannade han dock för Pettersson. Borgström skriver: "Precis som i det tidigare förhöret pekade Anders Helin på Pettersson och bad om en kommentar. Flygledaren svarade att om han i fantasin försökte ta bort Petterssons mustasch och dessutom sätta på honom en mössa så blev resultatet 'mycket likt'." E. sa till slut att känslan var nästan "klockren" att Christer Pettersson var den man som han sett utanför Grand. Hovrätten menade att vad E. berättar starkt talar för att det var Christer Pettersson han såg.

Av vittnena vid Grand 23.00 pekade två flickor *inte* ut Christer Pettersson som den man de iakttagit. De kallades därför inte som vittnen av åklagaren.

Att en person med stirrande, otrevlig blick stod utanför Grand mordnatten är tydligt. Christer Pettersson hade ögon som kunde beskrivas på det sättet.

Men något absolut säkert utpekande av Pettersson vid Grand har inte skett. Och skulle han ha varit där, så binder det honom inte till mordplatsen. Beträffande en iakttagelse vid ett gatukök på Sveavägen säger hovrätten att ingen säker slutsats kan dras. Och det har inte övertygande kunnat visas att Pettersson en stund senare var på mordplatsen i hörnet Sveavägen–Tunnelgatan.

Hovrätten framhåller i sina domskäl att stor försiktighet måste iakttagas vid värdering av identifikationsbevisning, alltså när vittnen pekar ut en gärningsman. Erfarenheten visar att även i övrigt trovärdiga vittnen kan missta sig vid en identifiering. Den engelska Devlinkkommissionen ansåg att ingen borde dömas på grundval av identifikationsbevisning om denna bevisning inte vinner stöd av bevisning av annat slag. Enbart identifikationsbevisning borde dock undantagsvis kunna godtas om det föreligger särskilda omständigheter, såsom att vittnet känner den som vittnet utpekar.

Men är det nu alldeles säkert att den man som sprang uppför trapporna på Tunnelgatan är mördaren? Det är faktiskt några som tror att så inte är fallet, att det dödande skottet avlossades på flera meters håll och att mannen som sprang från mordplatsen bara råkade befinna sig i närheten och rusade därifrån för att inte bli misstänkt. Lisbet Palme tyckte att skotten kom från längre håll. Men enligt hovrätten är det utrett att den person som sprang från mordplatsen är gärningsmannen, eftersom flera vittnen såg rök och mynningsflamma från ett vapen i hans hand.

Det är omöjligt att få en klar bild av mordet och mördaren, när man läser olika redogörelser. Författare vinklar gärna fakta så att de skall stämma med den egna tesen. Därför kan också en del uppgifter, som jag ger här, vara felaktiga.

Men vissa detaljer återkommer, såsom att gärningsmannens rock "fladdrade till", när han sprang, vilket inte är en

avgörande iakttagelse, men kanske tyder den på en lång eller halvlång rock. Victor Gunnarsson hade en knållång rock, men han var ju inte ensam om den saken. Gunnarssons rock hade huva. Men tre vittnen på mordplatsen talar om att gärningsmannen hade en mörk, stickad mössa. Själv säger dock Gunnarson enligt Wingren att han tror att han bar en "stickad luva". Christer Pettersson säger att han aldrig har huvudbonad. En av hans kamerater säger detsamma om honom.

Flera vittnen uppger att den flyende hade ett haltande, klumpigt sätt att röra sig. En spaningsvideo visar att Christer Pettersson rörde sig på ett speciellt, något haltande sätt.

Det finns frågetecken.

Gunnarsson hade motiv, och sannolikt även vapen.

Bevisen mot Christer Pettersson har granskats kritiskt av Svea Hovrätt och Högsta Domstolen och bedömts vara otillräckliga för en fällande dom.

Men något alibi har å andra sidan inte Pettersson. Och det finns en del små indicier som pekar på honom som gärningsmannen. Han brände en jacka på sin balkong (för att den hade krutstänk?). Han har inför bekanta antytt att han är Palmes mördare.

Hade mördaren mustasch?

Den man med stickande blick som observerades vid Grand hade inte mustasch. Mördaren hade troligen inte mustasch, och inte heller den man som afrikanen stötte på vid Johannes kyrka. Men både Christer Pettersson och Victor Gunnarsson brukade ha mustasch. Visar inte det att de är oskyldiga? De säger också båda att de hade mustasch även fredagen den 28 februari 1986. Men ett foto av Christer Pettersson vid den tiden, vilket togs av spanare, visar honom utan mustasch. Börje Wingren skriver i sin bok att ingen av dem som såg Gunnarsson morddagen säger att han hade mustasch. Wingren nämner också ett par personer som sett Gunnarsson utan mustasch ungefär vid tiden för mordet på Olof Palme. Alltså: både Pettersson och Gunnarsson torde ha saknat mustasch i slutet av februari 1986.

Sköts Olof Palme av misstag?

En tanke som förts fram i diskussionen om Palmes mördare är att Christer Pettersson sköt statsministern av misstag.

Scenariot kan då bli följande.

Christer Pettersson väntade på Sigge Cedergren utanför biografen Grand, eftersom han hört, eller trott, att Cedergren var där.

Det har sagts att Pettersson ser lite illa utan glasögon. Cedergren och Palme såg ganska lika ut på avstånd. Pettersson var dessutom troligen berusad. När han fick syn på Olof och Lisbet Palme, då de kom ut från biografen, trodde han att det var Cedergren med fästmö han såg. Han följde efter dem. När de gick söderut på Sveavägen, tänkte han att de var på väg till Cedergrens fästmö bostad, som Pettersson trodde låg på Tunnelgatan. Hon hade bott där, men flyttat till Hantverkargatan. Den flytten kände Pettersson inte till.

Pettersson ställde sig vid butiken Dekorima i hörnet av Sveavägen och Tunnelgatan och väntade. Men "Cedergren" och hans sällskap gick förbi Tunnelgatan söderut. Då steg Christer Pettersson fram, rörde vid Olof Palme med en hand och sköt ett skott mot honom och strax efteråt ett mot hans hustru.

Det är svårbegripligt att en mördare som inte personligen känner Olof Palme och utan barmhärtighet skjuter honom, rör

vid sitt offer strax innan han skjuter. Mördaren kan ha känt offret och velat visa honom vem det var som sköt. Pettersson kände inte Palme. Däremot kände han Cedergren, som han ibland fick knark av.

Mördaren lämnade inte omedelbart mordplatsen, utan blev kvar flera sekunder, innan han gav sig iväg. Det stämmer med antagandet att han skjutit fel person. Han upptäckte sitt ödesdigra misstag, blev överraskad och stannade en liten stund och tittade.

Efter mordet skrev Christer Pettersson sitt namn på två olika kondoleanslistor. En underskrift räcker normalt. Men det blir begripligt om han liksom ville be om ursäkt för att han av misstag skjutit Palme. Han stal också ett inramat porträtt av Palme, vilket han placerade i sin bostad, samt ett par löpsedlar med mordet. Detta blir svårbegripligt, om han inte själv hade något med mordet på Palme att göra – ingen har ju beskrivit Christer Pettersson som stor Palmevän eller ivrig socialdemokrat – eller om han med vett och vilja skjutit statsministern. Det blir begripligt om han sköt fel person.

Christer Pettersson har sagt: "Jag har inte mördat Olof Palme." Förklaringen till det uttalandet kan vara att han egentligen inte skjutit Palme. Han sköt Cedergren – trodde han. Mordet var ett misstag och därför är han inte Palmes mördare – så kan han kanske resonera.

Pettersson klarade ett lögn detektortest, som visades i TV. Experten ansåg att Pettersson inte borde misstänkas för mordet. Förklaringen till resultatet kan kanske vara att Pettersson inte ser sig som Palmes mördare.

Detta kan vara ett tänkbart scenario. Men bevis för att det är riktigt finns ju inte.

Trodde Lars Tingström att Christer Pettersson skjutit Palme?

Pelle Svensson argumenterar i sin bok "Sanningen om mordet på Olof Palme" för att Pettersson mördade Palme på uppdrag av den så kallade bombmannen Lars Tingström.

Det verkar som om Tingström trodde att Christer Pettersson var mördaren. Om Pettersson inte är mördaren, kan han ha haft anledning att inte ta Tingström ur den villfarelsen. Han var mycket god vän med Tingström, som ville hämnas på samhället. Efter ett mord på landets statsminister steg hans anseende hos sin vän.

I alla händelser är Pelle Svenssons bok inget starkt stöd för att Christer Pettersson är Palmes mördare.

Var Victor Gunnarsson "galen"?

Kriminalinspektör Börje Wingren ger i sin bok "Han sköt Olof Palme" (Tiden 1993) med utdrag ur och referat av en rad vittnesprotokoll en bild av Victor Gunnarsson som en psykiskt sjuk människa.

Några exempel:

Han är en kvalificerad mytoman med stor intelligens som kan charma många människor i sin omgivning.

Han levde i en egen verklighet, fantiserade.

Han blev helt plötsligt vansinnig. Helt ursinnig sade han åt herr Z (en granne) att han skulle kunna likvidera honom på tio sekunder. Han hade lärt sig karate i Vietnam.

Det misstänktes (i en skola där han fick anställning, men sedan anmodades att lämna sin tjänst) att han varit på något mentalsjukhus men någon bekräftelse på detta fick de aldrig.

Visade våldstendenser.

Han var ursinnig vid detta tillfälle (när han blev avskedad som vakt vid ett förlag). Han skrek, spottade och fräste och var helt vansinnig av ilska.

Han var mycket trevlig och charmerande men samtidigt konstig och självcentrerad. Han ljög och skröt som en stormytoman.

Han sa att Palme borde skjutas, men han sa inte att han själv skulle göra det.

Gunnarsson hoppade på alla människor och pratade med dem, sedan blev dessa människor i hans ögon CIA-agenter, direktörer etc.

Rektorn för en skola där Gunnarsson haft anställning tror ej att denne ljög medvetet, utan att det var sjukligt. När han tvingades avskeda honom, rekommenderade han honom att söka läkare.

Han är en man som anser sig vara överlägsen praktiskt taget alla andra, en övermänniska. Han står högt över hopen i fråga om kunskaper, intelligens och moralisk resning.

Vad jag kan se, är det inte möjligt att säkert peka ut den usle mördaren. Samtliga "spår" har svagheter.

Men det går inte heller att fastställa att det inte är Christer Pettersson eller Victor Gunnarsson som mördade Palme. Ingen av dem har alibi.

Jag tycker det var riktigt att avföra Victor Gunnarsson som misstänkt och av hovrätten att frikänna Christer Pettersson. Övriga "spår" tror jag ännu mindre på.

SM

ny bok från Nova Förlag

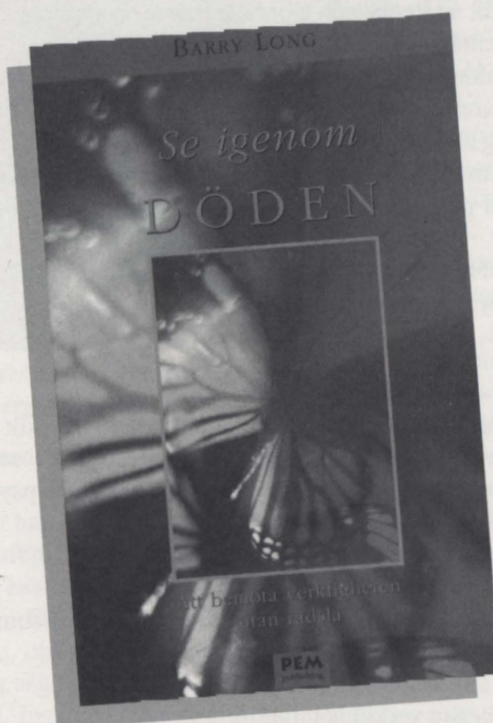
Änglar

Om änglarnas verkan och betydelse inom olika områden, om hur man kan stärka förhållandet till sin skyddsängel m.m. 125 s. Hft. Pris 135 kr.

Nova Förlag
Kungsg. 2 B, 223 50 Lund
Tel. 046/12 12 48

Internet: <http://home.swipnet.se/nova>

NY BOK AV BARRY LONG PÅ SVENSKA FRÅN PEM PUBLISHING

Se igenom DÖDEN

Vad är syftet med att dö? Genom att förstå döden kan vi sluta frukta den - och inte längre behöva lida när de vi älskar dör. I *Se igenom döden* visar Barry Long vad döden är, vad som händer under tiden kroppen dör och vad som händer efter döden.

"Jag kommer till och med att berätta för dig hur man ska dö - för det är en konst att dö, och döden är inte någonting som sker i morgon. När döden kommer är det alltid idag."

10% Introduktionsrabatt

Du beställer genom att sätta in 132:- (ord. pris är 147:-) på postgironr 69 93 57-0/PEM. Porto ingår i priset. Ange tydligt namn och adress på inbetalningskortet så får du boken inom ett par dagar.

För information om Barry Longs undervisning, postorder av böcker, talkassetter och video samt seminariet THE EUROPEAN SESSION 1999, 17-25 JULI I HOLLAND kontakta: Barry Long Information c/o PEM, Box 4311, 102 67 Stockholm Tel 08 644 30 04 • Fax 08 644 30 09 Epost pauli@pem.se

Sökarnyheter

Gaia slår igen

Från Gaia Center har följande meddelande utgått:

Gaia blev efter öppningen i maj 1996 snabbt en succé och en betydelsefull plats för många människor. Vi som varit initiativtagare till projektet har arbetat med stor entusiasm, men trots ett hängivet stöd från många olika personer och nätverk har vi inte kunnat förverkliga våra visioner på ett hållbart sätt. Projekten blev för många, administrationen för stor och ekonomin ohållbar. Vår ambition att skapa en plats för andligt praktiserande och globalt engagemang har därmed inte kunnat genomföras helt i balans med våra individuella liv. Våra visioner är lika levande idag, men formen för vårt arbete måste förändras radikalt. Den mobila struktur som vi provade under hösten har inte fungerat.

Därför har vi valt att avsluta Gaias verksamhet i sin nuvarande form! Under våren går vi in i en "komposteringsperiod". Vi kommer att ta tid för vila, reflektion och vidareutbildning. Vår förhoppning är att inför 2000-talet kunna fortsätta att erbjuda nyskapande program för växande, men vi vet ännu inte vilka former detta kommer att ta. Det har varit en underbar och lärorik tid och vi vill tacka vår personal, kvällsvärdar, lärare, medlemmar och gäster för allt stöd och engagemang.

Kära hälsningar

Onya Dowling, Leela Jansson, Berit Jarama.

Sinnet påverkar kroppen

Mänskligheten är en oskiljaktig del av universum, på precis samma sätt som varje enskild cell är en del av vår kropp. Så inleder dr O. T. Bennett en artikel om healing i den amerikanska tidskriften Science of Mind. Han fortsätter: eftersom det är så, åligger det oss att samarbeta med naturen och inte bete oss som en cancerböld vilken förstör allt i sin omgivning.

Dr Bennett skriver också att universum är en levande, förnimmande varelse, ett oändligt stort intelligent medvetande. Man kan säga att universum och Gud är ett och samma. Gud har inte skapat universum, utan Gud är universum. Universum är Gud. Med våra fysiska sinnen och de instrument vi har uppfunnit ser vi universum som materia/energi. Men universum med allt det innehåller är intelligent medvetande. Medvetandet har minne, syften och förmågan att skapa.

I det levande universum, som vi är delar av, är allting förbundet med allting annat. Dess medvetande, vars innehåll är underbart ordnat, och varje element står i förbindelse med och samverkar med allting annat. Detta gäller varje kvantum och atom, oberoende av dess belägenhet, i ett sandkorn likaväl som i den mest komplexa biologiska enhet som vi känner till, människokroppen.

Alltid, vare sig det gäller hälsa eller sjukdom, ligger nyckeln till livets fortsättning i våra tankar och känslor. Dessa kan vara omedvetna. Men de allra flesta läkare är tyvärr omedvetna om dessa faktorer. De tror i stället att vi är offer för sjukdomar som drabbar oss, utan vår egen förskyllan, medan i verkligheten sjukdomarnas rot i hög grad finns i sinnet.

Dr Bennett skriver vidare att alla metoder för botande är effektiva, om patienten tror på deras värde och vill bli frisk. Metoderna stöder sinnets helande förmåga.

Vi kan alltså i viss mån med vårt sinne påverka vår hälsa.

Är Philip Corso trovärdig?

I sin bok "The Day after Roswell", som utkom 1997 (Pocket Books) skriver förre översten Philip Corso att amerikanska myndigheter tagit tillvara ett störtat UFO och att obduktion av utomjordingar skett.

Corso är inte vem som helst. Han är dekorerad krigshjälte som varit verksam inom underrättelsetjänsten. På Eisenhowers tid hade han kontor i Vita huset, och under Kennedy ledde han "Byrån för främmande teknologi" i Pentagon.

Philip Corso hävdar att han sett döda utomjordingar, har läst rapporter om obduktion av främmande varelser och i sin hand haft delar av utomjordiska rymdfarkoster. Dessa delar gav han vidare till industrin, vilket, säger han, ledde till en rad viktiga uppfinningar, såsom mikrochips/integrerade kretsar, laser, mikrovägsugnar, genmanipulering och kloning.

Advokaten Peter Gersten, som är ledare för CAUS, dvs Citizens Against UFO Secrecy, bad den 83 år gamle översten att underteckna ett dokument, där han förklarade att hans uppgifter var sanningsenliga. Corso gick med på det. Han förklarar i dokumentet att han sommaren 1947 i Fort Riley, Kansas, såg en 120 cm hög icke-mänsklig varelse med händer som hade fyra fingrar, smala ben samt ett stort päronformat

huvud. Varelens ögon var stora och mandelformade, näsan liten och munnen som ett streck. Enligt Corso obducerades en utomjording från UFO-kraschen vid Roswell i New Mexico i juli 1947 på Walter Reed-sjukhuset.

Philip Corso avled efter en hjärtattack sommaren 1998 kort tid efter att han skrivit under dokumentet.

Något stort namn inom UFO-forskningen blev inte Corso. Hans uppgifter har ifrågasatts, flera felaktigheter, bland annat gällande årtal, i hans bok har påvisats – åtminstone enligt informationer på Internet.

Kan Corso ha blivit "gaggig" och haft svårt att hålla reda på fakta, exempelvis årtal, när han i 80-årsåldern skriver sin bok – samtidigt som det faktiskt rör sig om verkliga händelser? Eller har han av dunkel anledning berättat falska historier med sig själv som en huvudperson? En mytoman?

Källa: Internet (sökord Philip Corso).

Vem är klok och vem är förvillare?

Den lilla föreningen Vetenskap och Folkbildning, VoF, delar varje år ut två pris, ett till årets folkbildare och ett till årets förvillare. Föreningens medlemmar ser sig som rationella skeptiker. De ansluter sig till den naturvetenskapliga ateistisk-materialistiska världsbild som idag är dominerande i den vetenskapliga världen, och de bestrider exempelvis att existensen av paraormala fenomen har bevisats.

Årets förvillare 1998 blev Erland Lagerroth, docent i litteraturvetenskap i Lund, för "hans enträgna försök att göra en ytterligt mystifierande attityd till naturvetenskapen akademiskt respektabel". Lagerroth, som är välkänd för Sökarens läsare, intresserar sig för vissa nya tankar inom vetenskapen: tänkare som Fritjof Capra, Amit Goswami, Ilya Prigogine och Henryk Skolimowski.

VoF representerar den världsbild som ifrågasatts av de tänkare som Lagerroth – på ett icke okritiskt sätt – introducerar för svenska läsare. Det är alltså den gamla världsbildens försvarare som hugger till mot en nytänkare.

Inom VoF vänder man sig mot allt som luktar mystik och vill se världens struktur som enkel och lätt att förstå.

Valet av Erland Lagerroth som årets förvillare är synnerligen olämpligt.

Hej!

Förvarning om ett instundande scoop:

Får jag påminna om att just i år – Anno Domini 1999 – kommer kanske Nostradamus rykte som spåman att avgöras för gott. Våldigt få av hans profetior är ju daterade, men här är en:

”År nittionhundranittionio i sjunde månaden

skall från himmelen komma en stor förskräckelsens konung.

Uppstå skall den store konungen av Angoulême.

Före och efter regerar krigsguden med framgång.”

Detta är strof X:72 i Gustaf Gustafssons översättning (Nostradamus profetior, 1961, s. 326). Av alla uttolkare är Gustafsson den som har den minst dramatiska tydningen av denna spådom. Han skriver: ”I juli 1999 blir det tydligen ett kupp försök i Frankrike av samma slag som det Louis Antoine av Bourbon igångsatte 1836. Före och efter blir det krig i Europa.”

Men ”Europa” nämns förstås inte i texten, och frågan är om originalets ”Angolmois” verkligen betyder ”Angoulême”. Andra uttolkare har uppfattat ordet som ett anagram för ”mongoler” – ”Mongolais” med påhittad stavning. I så fall är det en ny Djingis Khan som dyker upp i juli, eller snarare ner, eftersom han kommer från himlen. Associationen till hunnerna har också fått en del att tro att det är ”barbarinvasionen” som nu tar sin början. Nostradamus antas nämligen ha förut sagt att Europa en gång kommer att ockuperas av muslimska trupper från Afrika och Asien, men de flesta nostradamister förlägger detta långt in på 2000-talet.

Sista raden lyder i original: ”Auant apres Mars regner par bonheur”. Det står alltså ”Mars” och inte ”krigsguden”, och uttrycket ”par bonheur” har också översatts med ”för den goda sakens skull”. Det har därför gissats på ett krig sanktionerat av FN – och ett sådant kan ju vara aktuellt i Kosovo. Annars är en tredjedel av Afrikas stater i krig just nu, och strängt taget råder det alltid krig någonstans, så Nostradamus har redan fått rätt i det avseendet. Att Mars nämns i texten har också

tolkats som en invasion från rymden, men den läsningen har allt färre förespråkare. ”Tiden ensam får avgöra om detta ’Världarnas Krig’ skall uppfattas bokstavligt eller bildligt”, skriver H. C. Roberts i tolfte utgåvan av sitt magnum opus *The Complete Prophecies of Nostradamus* (1962, s. 336).

Andra uttolkare, i synnerhet amerikaner, har trott att strofen syftar på ”Armageddon” – men i så fall måste ”Angolmois” vara en saftig felstavning. ¹⁾ Fast det är klart, Nostradamus var nog ingen hejare på stavning. Han skrev t.ex. ”Hister” (Donau) när han antas ha menat Hitler, och enligt Erica

Cheetham skrev han ”Dannemarc” (Danmark) när han egentligen avsåg ”d’Anne et Mark”, dvs. prinsessan Anne och Mark Phillips. Det fanns inga strikta stavningsregler på den tiden, vilket man måste ta hänsyn till när man tolkar stroforna. Det sätter fantasin på svåra prov.

Raden ”Du ciel viendra vn grand Roy d’effraieur” (från himlen skall komma en stor fruktans konung) behöver förstås inte syfta på en invasion. Ordet ”konung” står i singularis, och eftersom flygmaskiner redan uppges vara förutsagda i tidigare strofer, ²⁾ så kan det ju vara så att ”kungen” landar i en Cessna. ”Kungen” är i så fall, enligt Lee McCann, den blivande Henrik V av Frankrike, som

störtar republiken. Fast ”kungen” behöver förstås inte vara någon kung heller. Djurens konung är ett lejon och skogens konung en älg, så ”Fruktans Konung” (eller rentav ”Terrorns Konung”, som vissa översättare skriver) är kanske en metafor det också. ”The ’grand Roy d’effraieur’ sounds unpleasantly like a hydrogen bomb”, tycker Colin Wilson (*The Occult*, 1971, s. 433). En vätebomb alltså! Det har också föreslagits att det i juli 1999 skulle inträffa en stor explosion i ett kärnkraftverk, eller ett terroristdåd med förodande konsekvenser.

I USA har man ofta gjort kompott på Nostradamus och Edgar Cayce ³⁾. Strof X:72 skulle då handla om de politiska efterdyningarna av en naturkatastrof: stormar, jordbävningar och en global översvämning. Stalltipset är att en meteor störtar i Mongoliet och möblerar om hela världskartan. Jorden kantrar förstås, och Antarktis ismassor dumpas i havet.

När man ser hur fyra rader kunnat ge upphov till så skilda tolkningar, så förstår man att franska är ett obegripligt språk. Men i varje fall tidsangivelsen är odiskutabel, så *tidpunkten kommer säkert att inträffa*. Detta betyder att Domedagen inte bör infalla innan industrisemestern tar sin början.

Strof X:72 är kanske den mest omskrivna Nostradamus-spådomen under 1900-talet. Den är ju så exakt daterad. Många kommer säkert att bli besvikna om det inte inträffar något riktigt förfärligt i juli. Vad det blir, får vi se när det händer. Hittills har det alltid varit lättare att tolka spådomarna i efterhand, när man vet vad som hände.

1) Se t.ex. Stewart Robb, *Prophecies on World Events by Nostradamus*, NY, 1961, s. 147 f.

2) T.ex. I:64, II:18 och VI:34.

3) Se t.ex. Mei Ling, *World Prophecy I–II*, L.A. 1963-64.

(Spådomarna om den blivande kung Henrik V tas för övrigt kritiskt upp av Åke Ohlmarks i *Nostradamus. Spådomar, stjärntyderi, orakel*, Verbum, 1970.)

Bästa Hälsningar
Sven Rosén

Vad är upplysning?

Den amerikanska tidskriften *What Is Enlightenment?* ges ut av rörelsen kring livsläraren Andrew Cohen. Den startades för sju år sedan och har utkommit med 14 nummer.

What Is Enlightenment? är synnerligen innehållsrik – senaste numret är på 194 sidor – och väl layoutad. Viktiga tankar tas upp.

Tidskriften tycks inte ha något bestämt svar på frågan vad upplysning är. Olika uppfattningar redovisas. I nr 14 beskrivs och diskuteras den indiska advaita-filosofin och buddhismen. Advaita betyder *icke två*. Det rör sig alltså om en enhets-syn på verkligheten.

Vi får veta att det var Shankara, som levde i Indien på 700-talet, som grundade advaita-filosofin, vilken sedan fick mycket stor betydelse för indiskt andligt tänkande. Shankara betecknade den yttersta sanningen, det Absoluta, som ”rent medvetande” eller ”fullhet”.

Men det finns andra meningar. Buddha förklarade att det Absoluta är ”tomhet”, och det är förstås inte detsamma som Shankara lärde.

Kan man inte dra några rimliga allmängiltiga slutsatser? Måste det vara en personlig sak vad man menar med upplysning och livets mening?

Eller kan det vara så att det är Shankara och de vedantiska tänkarna som har rätt, att vi i vårt andliga väsen är identiska, att botten i mig också är botten i dig – att din nästa är du själv i annan form? I så fall har vi här ett utomordentligt starkt fundament för en högtstående etik, på nästakärlekens grund.

Eller är det upplysning att inse att ”Gud är kärleken” och att ”Kristusmedvetande” är människans högsta mentala nivå?

Om Buddha var verkligt upplyst, betyder det då att Gud inte

finns, eftersom den yttersta verkligheten enligt den Upplyste är tomhet? Och kan i så fall den insikten göra oss fria?

En av dem som spridit advaita till väst är Ramana Maharshi, vars lära har sitt ursprung hos Shankara. Det har sagts att advaita vedanta är kronjuvelen i den indiska filosofin, den underbara enhetsfilosofi som är kärnan i allt högre stående religiöst tänkande i Indien. Det välbekanta påståendet från Upanishaderna att ”du är detta”, det vill säga det odödliga (tidlösa) Absoluta, som är det inre i allting, är kärnan i den traditionella advaita-filosofin.

Georg Feuerstein, läser vi i *What Is Enlightenment?*, sammanfattar advaitas insikt på följande sätt: ”Universum med dess mångfaldiga former är i sanning en Enda Verklighet. Det finns endast en Veldig Varelse, som de vise kallar Brahman och däri finns alla de oräkneliga

Shankara: Jag är Rent Medvetande, den högsta Brahman, som genomtränger allt. Jag är ofödd, oförstörbar, odelad, en enda.

existensformerna. Denna Veldig Varelse är rent Medvetande och alla varelsers sanna natur eller Själv (Atman).”

Dessa tankar om alltings enhet kan lysa upp en människas medvetande och ge henne kraft att leva med inre säkerhet och glädje och ge henne inre frihet och oberoende. De åberopas ofta som den insikt som innebär upplysning.

Men buddhismen beskriver som sagt verkligheten, och därmed upplysningen, på ett annat sätt än Vedanta.

Buddha ansåg att liv är lidande. Han beskrev sin egen upplysning så att begärens eld hade slocknat i hans sinne och därmed hade lidandet upphört. Begär leder till lidande, eftersom de sällan blir tillfredsställda. Den upplyste lever begärsfri.

Enligt buddhismen finns det ingen själ. Vad som finns är en medvetandeström i ständig förändring. Det finns heller inget Absolut, ingen Gud. Tomhet är den yttersta verkligheten. När en människa blickar in i sitt eget inre, finner hon bortom den mentala strömmen just – tomhet, eller intet. Och det är det som är alltings kärna. Denna insikt, som är upplysning, leder till frihet och till nirvana, som är ett begärsfritt tillstånd och tillika det yttersta livstillståndet och målet. Dock finns bland buddhister skilda meningar om vad tomheten och nirvana innebär.

Upplysning kan således betyda olika saker för olika människor. Begreppet har ingen självklar innebörd.

What Is Enlightenment?, Moksha Press, P.O. Box 2360, Lenox, MA 01240, USA.

TAROT

Vägvisare i personlig och andlig utveckling ur ett jungianskt perspektiv

3300 kr.

Marie-Louise Cronstedt
fil. kand. psykologi med religionshistoria

08/641 58 67

Sommarkurser i Värmland Att växa med symboler

Kurserna vänder sig till
den
växande människan.

Skicka efter kursprogram!

En vecka
26:e juli - 1:a aug.

ASTROLOGI

Upptäck Dig själv i ditt horoskop! Dina möjligheter, potential, relationer etc.

1900 kr.

Annika Johansson
fil. kand. Astrolog

0590/504 47

Fyra dagar
22:a - 25:e juli

Den nya kopernikanska revolutionen

Ett nytt mönster för vårt tänkande som kunde medföra goda förändringar på vår Moder Jord

Av Kerstin Stina Carlsson

Som den nya kopernikanska revolutionen betecknas ibland den nya tid som många hoppas är på väg. Kopernikus levde i slutet av 1400-talet och början av 1500-talet och upptäckte, som bekant, att jorden inte var världens medelpunkt, utan bara en av flera planeter som kretsade runt solen.

Den upptäckten förändrade i grunden människans världsbild och hörde till de nya tankar som ledde till den moderna tidens vetenskapliga sätt att se på verkligheten med dess betoning av livets fysiska dimension.

Människans andliga aspekt kom i skymundan. Detta har med tiden medfört svåra följder för Moder Jord genom en exempelvis utslagning och nedsmutsning. Hur denna skadliga behandling av jorden ska kunna upphöra sysselsätter mångas tankar, och de flesta tycks vara ense om att något mycket snart måste hända. En ny syn på människan och verkligheten måste ersätta den gamla begränsade – en syn grundad i andliga värderingar och som skulle kunna få en lika omvälvande betydelse som en gång Kopernikus upptäckt.

Under de senaste åren har jag läst många böcker som haft anknytning till detta mycket allvarliga problem. De flesta författarna tycks vara ense om att det är nödvändigt att återupprätta *livets andliga dimension*, men nu utan de tidigare vidskepelserna. Den nya kopernikanska revolutionen kunde innebära ett *andligt uppvaknande*. Och det finns idag tecken på ett sådant uppvaknande.

Hur kan nu vi människor medverka till uppvaknandet? För min del tror jag att det största hindret ligger i föreställningen att vårt vanliga rationella dagsmedvetande och den värld vi upplever med våra fysiska sinnen är den enda verklighet som existerar. Detta snäva sätt att se på verkligheten finns fortfarande hos många och hindrar det stora

byte av perspektiv som människan är i så stort behov av.

Man skulle vilja vädja till de strikt rationella tankarna att åtminstone *överbäga möjligheten att vi människor är mer än fysiska varelser*. Enbart ett sådant övervägande skulle vara positivt, eftersom det kunde leda till andra iakttagelser som visar att människan inte bara är en fysisk varelse, vilket i sin tur kunde leda till frågor som till exempel om det är vettigt att delta i dansen kring guldkalven, när man ser vad denna dans för med sig av lidande både för dem som deltar i dansen, utan kontakt med livets andliga värden, och för dem som utsätts för dansarens hänsynslösa framfart.

Tänk om dansen kring guldkalven en dag kunde bytas mot dansen kring guldhjärtat – där hjärtat är symbolen för den nya medvetenheten, där egocentriciteten ersatts av insikt om sammanhang och av altruism.

Vad är det då som karakteriserar den rationella medvetenheten, och vad är det hos denna medvetenhet som fört med sig så destruktiva konsekvenser för vår Moder Jord? Den schweiziske kulturhistorikern Jean Gebser, som bland annat har utarbetat en modell för hur det mänskliga medvetandet utvecklats från de allra tidigaste varelserna till det nuvarande stadiet, tycker jag delvis ger svar på ovanstående fråga, när han beskriver den rationella medvetenheten som "ett slags ofullständigt sätt att se som gör att man betraktar livet genom reduktionistiska glasögon. Det saknar en inneboende balans och är förbundet med en uppblåst självkänsla vilken resulterat i en extremt individualiserad filosofi som ser ner på altruism. Det är också mönstret för vetenskaplig materialism, sjuklig rasism och terrorism. Det är ett slags otillräcklig medvetenhet som fått till följd otillräckliga sociala och kulturella yttringar och i stället för att vara mänsklighetens höjdpunkt har det blivit dess åter-

vändsgräns".

I radioprogrammet "Vetenskapen och jag", som sändes första gången sommaren -98 och som nyligen (4/1 -99) sändes i repris, ger författaren Eva Moberg sin syn på vad det strikt vetenskapliga och rationella synsättet fått för konsekvenser för vår jord. I det inledande partiet i hennes mycket hörvärda och synnerligen klarsynta föredrag framhåller hon bland annat att "naturvetenskapen har renodlat tunnelseendet. ...Och snart sagt alla de hotfulla konsekvenser, som stegvis har uppenbarats bottnar just i att forskarna inte har sett sammanhangen, inte har förstått mönstren".

Om man tar dessa uppfattningar om den rationella medvetenhetens begränsningar på allvar, och det tycker jag det finns all anledning att göra, borde det finnas ännu större anledning att ta itu med den för Moder Jord så nödvändiga förändring av synsätt, som jag efterlyste tidigare. Livet självt brukar faktiskt också tala om för den enskilde, när det är dags för detta perspektivbyte, paradigmskifte,¹ uppvaknande, omvändelse eller vad vi nu vill kalla denna förändring. Detta tillfälle brukar oftast infalla vid livets mitt och de första tydliga tecknen är, när man börjar känna sig rastlös och otillfredsställd med vad materialismen och kommersialismen har att bjuda på och börjar undra om livet ändå inte skulle ha en annan, djupare och mer tillfredställande mening och innebörd än det eviga jagandet efter mera av allt, som till exempel mer pengar, fler statusprylar, häftigare äventyr eller vad det nu än är, som vi tror ska kunna tillfredsställa den inre oron, rastlösheten och tomheten. Denna oro och rastlöshet ska vi vara mycket observanta på och känna tacksamhet inför, för det är de första tecknen som vår inre vishet (eller om vi så vill Guds röst i vårt inre) ger oss och därmed vill få oss att förstå att nu är det dags för livets allra vikti-

gaste och intressantaste äventyr, resan inåt mot en allt större självkänedom och som en följd av denna självkänedom en transformation av medvetandet från egocentrism till altruism.

Många har på olika sätt försökt göra oss uppmärksamma på hur viktig denna resa i det inre är och här följer några talande citat:

"Människor färdas långväga för att förundras över de höga bergen, över havets väldiga vågor, över flodernas långa lopp och oceanernas vidsträckta yta, över stjärnornas cirkelrörelser men de går förbi sig själva utan att förundras."

Kyrkofadern Augustinus (354-430)

"Den rätta tidpunkten att ge livet ett annat innehåll är när vi nått toppen på den stegen vi klättrat på och upptäcker, att den står lutad mot fel vägg."

Joseph Campbell (1904 -1987)

"Jag stod i mitten av min levnads bana då i en nermörk skog jag mig befann."

Dante Alighieri (1265-1321)

i Den gudomliga komedin

Av de författare och tänkare, vars böcker jag läst, har också många framhållit vikten av att vi i Västerlandet på allvar börjar intressera oss för och ta tillvara alla de lärdomar och kunskaper om det mänskliga medvetandet, som finns att hämta i de österländska kulturerna. Dessa kunskaper och lärdomar kan sammanfattas som "den odödliga visdomen" och kärnan i denna visdom handlar just om möjligheten för oss människor att utvecklas på det andliga planet, dvs att höja eller vidga vår medvetenhet.

För oss västerländska människor, som är djupt förankrade i den rationella medvetenhetens sätt att se, förefaller emellertid mycket av denna kunskap att vara irrelevant. Önskvärt vore det därför om någon del av alla de resurser som satsas på forskning av olika slag också kunde satsas på att ta till vara denna österlandets djupa visdom om medvetandets struktur och tillsammans med västerlandets biologiska kunskaper om den fysiska hjärnan kunde dessa båda områden bilda en fruktbar syntes. Denna syntes kunde sedan utgöra underlag för andliga övningar som förhoppningsvis kunde kännas meningsfulla också för den mycket sekulariserade västerländska människan.

Jean Gebser har förutom att karakterisera den rationella medvetenhetens begränsningar också beskrivit en annorlunda

Den öppna förlåten av Astrid Nyström

Denna bild skildrar det som kommer till synes när vår andliga blindhets mörka förlåt dras ifrån: Guds eviga nedstigande i materien.

De människor som är öppna för undret, står beredda att ta emot det. Det gudomliga mottas symboliskt i kalken.

Hela skapelsen, himmel och jord, luft och vatten, växter och djur, jublar tillsammans med människorna vid detta möte.

och mycket mera allomfattande medvetenhet, som enligt honom tycks vara på väg. Denna kallar han "integral medvetenhet" och det gör han därför att han anser, att det som behövs för denna sorts medvetenhet är en integration och ett införlivande av viktiga delar av de tidigare mänskliga varelsernas medvetandestadier.² Ett sådan integrerad medvetenhet skulle bl.a. innebära ego-transcendens i stället för egocentrism. Med det tror jag Gebser menar en förmåga att när så är nödvändigt kunna bortse från, se igit eller transcendera³ det egocentrerade sättet att se och i stället kunna se altruistiskt. Den integrala medvetenheten utmärks också av uppriktighet, öppenhet, sanning, frihet från ångslan (särskilt rädslan för tidens gång och den därmed också sammankopplade rädslan för döden), känslomässig öppenhet eller känslomässig intelligens, förmåga till medkänsla, personligt ansvar, kroppslig medvetenhet eller kroppslig närvaro, förmåga till äkta närhet och intimitet, själsligt lugn, vördnad för allt liv och förmåga till osjälviskt tjänande och osjälvisk kärlek. Dessutom framhåller Gebser som den integrala medvetenhetens allra viktigaste egenskaper, självkänedom, förmåga till globalt tänkande och socialt ansvar. Och som jag redan skrivit i flera tidigare artiklar i Söka-

viktigaste för bara ur en sådan kunskap om sig själv eller sitt Själv kan den integrala medvetenheten födas.

Jag tycker att det borde ligga i varje människas stora egna intresse att verkligen lyssna på och följa de signaler man får från sitt inre vid livets mitt och inse att medelåldern och ålderdomen också är en tid när man kan växa, inte fysiskt men andligt. Den avskräckande fysiska utförsbacke, som så många ser framför sig, behöver då inte bli fullt så avskräckande när man upptäcker, att bredvid den fysiska utförsbacken finns en andlig uppförsbacke, som man så sakteliga kan ta sig uppför resten av livet. Ju längre upp i backen man kommer desto vidare blir "utsikten" (d.v.s. insikten) och fler och fler av den integrala medvetenhetens aspekter kan införlivas i våra liv och därmed kommer också insikten om att allt är ett och att allt är en betydelsefull del i denna enhet. Eller som hopiindianen David Monongye har sagt:

"Vi är alla delar i den store

Andens trädgård. Trädgården är vacker därför att den innehåller olika färger och dessa färger representerar olika kulturer och traditioner"⁴.

Som källa till denna artikel har jag i huvudsak använt "Wholeness or Transcendence?" av Georg Feuerstein.

1. Paradigm är ett begrepp som myntades av vetenskapsmannen Thomas Kuhn och betyder mönster eller den lins som styr det sätt vi ser verkligheten på. Före Kopernikus tid var det ingen som ifrågasatte uppfattningen att jorden var världens medelpunkt. Det finns alltså ingenting som säger att vi just i vår tid har nått fram till en sann uppfattning om hur världen ser ut.

2. Gebser nämner fyra sådana stadier, det arkaiska, magiska, mytiska och mentala stadiet. Dessa stadier förekommer också hos varje barn från födseln till vuxenblivandet.

3. Verbet transcendera kommer från latin och dess grundbetydelse är att överskrida. Vanligtvis används det när man avser överskridandet av olika medvetandetillstånd, men det kan också syfta på förmågan att överbrygga klyftan mellan människans yttre och inre värld.

4. Citatet är hämtat ur "En liten bok om de nordamerikanska indianernas visdom", sammanställt av Steven McFadden.

E-post: kerstin-stina@alfa.telenordia.se

Regnum är ett företag som har specialiserat sig på ljus- och ljudstimulering. Vår huvudkompetens är att tillhandahålla information och kunskap när Du ska välja ljus- och ljudsystem så att Du kan fatta rätt inköpsbeslut. Kontakta oss gärna för en diskussion om vad våra produkter kan betyda för Dig. Ordertelefon dygnet runt: 0920-22 67 22 eller 070-325 57 22. Skriftliga beställningar till: **Regnum**, Vinkelgränd 7, 974 35 LULEÅ.

Ljus- och ljudstimulering för personlig och andlig utveckling!

Mycket kraftfullt och användarvänligt ljus- och ljudsystem med 23 inbyggda sessioner. Du kan till exempel använda Orion för effektiv avslappning, mental träning, meditation, kreativ visualisering, utveckling av ESP, framgångsrika språkstudier mm. Bara Din fantasi sätter gränserna!

Du får: kontrollenhet, ljusglasögon (LED), stereohörlurar, manual och en anslutningskabel för band- och CD-spelare. CD-skiva med musikprover ingår. **BESTÄLL SNABBT!** Priset är endast 1695 kronor (ordinarie pris 1995 kronor).

SACRED GROUND – Musik och frekvenser för meditation!

SACRED GROUND är ett program som består av fyra kassetter som tar Dig till det "svårfångade" Teta-tillståndet. Över en fyraveckorsperiod bidrar programmet till att balansera, organisera och förstärka Din hjärnas elektromagnetiska energi.

Kasset 1. Frigör Dig från linjärt tänkande, förbättrar intuition och kreativ förmåga.

Kasset 2. Bringar Ditt sinne och Din fysiska kropp i samklang med jordens naturliga resonans.

Kasset 3. Vidgar Din medvetenhet, insikt och intuition.

Kasset 4. Hjälper Dig att komma i kontakt med den "universella intelligensen".

Du får: Åtta 30-minuters program som kommer snyggt förpackade i en specialdesignad "förvaringsbox". Varje kassetband innehåller två program. Den totala speltiden är fyra timmar. Priset för hela paketet är endast 569 kronor.

Ring till Regnum på tel: 0920-22 67 22 redan idag!

Besök gärna vår hemsida på [www-adressen www-regnum.nu](http://www-regnum.nu)